MBRETNIJA SHQIPTARE

DREJTORIJA E PËRGJITHËSHME E SHËNDETËSIS

STATISTIKË

SHËNDETËSORE DHE DEMOGRAFIKE

PËR PERIUDHËN

1933 - 1940

BKSH

TIRANË
Shtypshkronja «KASTRIOTI»
1942 - XX

BKSH

613:31
9814

MBRETNIJA SHQIPTARE

DREJTORIA E PËRGJITHËSHME E SHËNDETËSIS

STATISTIKË

SHËNDETËSORE DHE DEMOGRAFIKE

PËR PERIUDHËN

1932 - 1940

BKSH

TIRANË
Shtypshkronja «KASTRIOTI»
1942 - XX

BKSH

Në redaktimin e kësaj statistike ká marrë pjesë aktive Z. Dr. Gjergj Ashta

DETYRA E JONË

Dendësija mesatare e popullsís në Shqipri është 40 frymësh për çdo kilometër katrore- Këjo dendësi hipë deri në 85-100 frymë në zona me klimë të shndetëshme, për t' u zbritë, pastaj, në 85-61, 60-30 dhe 30-20 në zonat malësore edhe n' ato me moçale. Tue qenë se zonat malësore, nga shkaku i konditave të ndryshme, nuk munden t'ushqejnë popullsít e tyne, me gjith që shfrytëzimi i tokave ka arrijtë shkallën maksimale, e arthmëja e racës Shqiptare janë bregdeti dhe fushat.

Po formacjoni geologik i bregdetit të Shqiprisë, rrjedhja e lumenjëve me vrull herë shum të vogël herë të ngutëshem dhe mos-rregullimi i tyne shkaktojnë krijimin e kënetave, të cilat, si qêndra shvillimi të mushkajes «anofeles» janë burimi i sëmundjes mâ me randësi për vêndin t'onë, i malarjes. Malarja e shoqëruar me mizerjen sociale, me tuberkolozën dhe me sëmundjet e foshnjave është lëngata kryesore që influencon indeksin e vdekjeve në Shqipní si edhe dendësinë e popullsís në zonat e ndryshme.

Me gjith këte, toka shqiptare përgjithërisht me male e me pyje, me fusha dhe bregore, e përshkuarë prej lumenjësh të mjaftueshme, me rreze dielli të pasura, me klimë të mirë, në shum vise deri ideale, me të gjithë gjatësín e saj buzë detit, e banueme kryesisht prej njij race të squetë, duronjëse, punëtore, i përmban të gjitha kushtet për t'u transformue, për pakë kohë, në nji eden të vërtetë. Raca vetë, në të cilën është veprue, çë prej shekujsh, seleksioni natural, është jashtzakonisht e fortë nga pikëpamja e shtimit demografik.

Udhëheqësit e Shqiprisë Fashiste, në bazë t' eksperiencës dhe të realizimeve të rea, do t'a drejtojnë t' arthmen e popullit shqiptar në mënyrë që ky të ketë jetesë dhe naltësim drejt njij shvillimi të harmonieshëm të vetijave të tija fizike dhe morale, për të gjitha kohërat. Popull, në kuptimin fashist, don me thanë bashkimi i njerzëve të njij race, të cilve historija, gjuha, kultura dhe e arthmja e njejtë u japin ndjenjën e qenëjes njëri për tjetrin dhe të solidaritetit; konsolidimi i këtij bashkimi të natyrëshem të njerëzve t'afërtë nga shpirti e nga raca bëhet, prandej, baza kryesore e veprimit politik të qeverimit fashist shqiptar.

Fuqija e mbrêndëshme e bashkimit trashigohet prej generacionit në generacion edhe e përjetëson kombin, atëhere kur udhëheqësit e tij e venë për bazë pune, kryesisht, kujdesinë shëndetësore, sepsè vetëm nji popull i shëndoshë, i mprojtun prej sëmundjeve sociale degeneruese, mund të formojë një shtet të qendruarshem, me ardhmení të sigurtë.

Ajo pra, për të cilën duhet të përpiqemi neve, si fashistë shqiptarë, ësht shvillimi i shndoshtë i racës s'onë, nga i cili mvaret lirija dhe pamëvarësija e atdheut t'onë. Çdo mendim, çdo idé, çdo mësim duhet t' i shërbejë këtij qëllimi të lartë.

Dr. JAN BASHO

Drejtor' i Përgjithëshem i Shëndetësís

BKSH

PARATHANËJE

Përpilimi i statistikës âsht nji nevojë për teknikët, sepse âsht e pamundun me punue me metodë si të mos shifet se në ç'mënyrë janë zbatue programet, deri ku âsht shtye puna e caktueme dhe ç'farë rrjeshtimesh kjo punë ka sjellë me vehte. Lexuesit vetë, cilët do qofshin, familjarizohen kollaj me të.

Shka të themi për nji statistikë për mbi veprimin e shëndetësís botore?

E dimë mirë se në ç'farë gjêndje ka qenë dhe âsht shëndeti i popullit t'onë. Masat që janë marrë dhe merren prej mjekësís Shqiptare na duken prandej të përshtatshme, si të njifen vorfnija e mjeteve financjare, vështirsinat e mëdhaja të gjithë farë lloji, si edhè natyra e veçantë e problemit shëndetësuer në Shqipní. Shëndetësija botore nuk âsht nji problem teknik i thjeshtë, por âsht nji lamë pune në të cilën ndërhyjnë të gjitha qyshket e përgjithëshme kulturore, shoqnore, ekonomike, financjare e, deri diku, edhe edukatore, të cilat e rregullojnë jetën e njeriut në gjiûn e shoqënisë ku gjindet: shoqënija ku gjindet dhe zhvillon punimin e vet elementi njerëzuer i joni âsht primitive, e pá-mësueme, tek e cila hovet e natyrshme kah evolucjoni janë të kundërshtueme prej disa kushteve ambientare, të cilat vetëm koha ka për t'ardhë tue përmirësue.

Drejtorija e Përgjithëshme e Shëndetësís âsht përpjekë me i marrë para syshë të gjitha këto arësyena dhe i ka shënue, gjatë këtyne tëtë vjetëve të mbrâme, veprimtarisë shëndetësore nji program të qartë, të përmbledhun në pak pika:

Me luftue, me mjete teknike përherë mâ të përshtatshme, pergjithsishtë të gjitha sëmundjet, dhe veçanërisht epidemitë, sëmundjet e trashigueme ase të përhapuna, si sifilizi, tuberkolozi dhe malarja.

Këto trí sëmundje, tue lanë më njanën ânë epidemitë, lumtënisht mjaft të rralla në tetë-vjeçorin e mbramë, kanë qenë dhe mbeten prapë plagët mâ të randat e vêndit t' onë. Sifilizi âsht sëmundje e trashigueme dhe masat e marruna kundra tij, edhe pse mâ të gjâna, nuk kanë ndryshue shum prej atyne të marruna përpara. Luftimi del mjaft i vështirë, kur trashëgimi të jét i vjetër, si në zonën e Kurveleshit të Prefekturës së Gjinokastrës, ase t'Ishmit në Prefekturën e Durrësit. Këtu

zakoni i krushqisë bashkë me injorancën e popullit i-a kanë çilë vetë rrugën sifilizit, tue infektue bilè edhe zona t'afërme, si ndodhë p. sh. për viset e Smokthinës, të Velçes, të Vranishtës, etj. Luftimi del mâ i lehtë kur ardhja e sëmundjes të jét mâ e vonë, si në qarkun e Korçës a po atë të Tiranës, ku si dihet, agente përhapjeje âsht, midis shkaqeve tjera, klasa e veçantë e grave publike.

Por duhet thanë se masat profilaktike dhe kuruese kundra sëmundjeve veneriane përgjithësisht kanë mbetë të cungueme, sepsè nji pjesë e madhe e popullit u ep gjithënji këtyne sëmundjeve nji ngjyrë mysteri qi ato nuk kanë aspak në vehte. Shpresojmë se koha ká për t'a ndryshuem ketë mënyrë gjykimi, mbasi nuk ká dyshim qi bota e sotme gjindet tu praku i njij procedure shëndetësore mâ pozitiviste, e cila ka për t'i bâ, ajo vetë, të detyrueshme rregullat me karakter selektif dhe represif. Detyrimi i dishmisë mjekësore përpara martesës âsht njena e këtyne rregullave, të vueme që tash në zbatim prej disá kombeve të qytetnueme.

Tuberkolozi âsht sëmundja typike e vorfnisë. N'atë shtëpí ka gjindet skami hynë edhe tuberkolozi, dhe kur skami të bashkohet me pa-dijtunîn për sá i perket rrezikut të kontaminimit, atëherë nuk ka dyshim se ajo shtëpí âsht e dënueme. Drejtorija e Përgjithëshme e Shëndetësís ká hapë dispenserina, ka ndertue shatore të veçantë për të sëmuetët tuberkulozë pranë spitaleve, ka nxjerrë me ndermjetësín e Mëkambësís Mbretnore të vumt në dispozicjon të 100 shtretenve për bashkëatdhetarët t'onë tuberkulozë, pranë sanatoriumve n'Itali: 40 shtretën, i ká nxjerr Kryqi i Kuq Shqipëtár. Njikohësisht ajo âsht perpjekë me e luftue ketë sëmundje, me anën e fushatave hygienike, s. d. m. në klasën fëmijore dhe djelmënore dhe pranë mësuesve. Po mjerisht nuk ká qenë në gjëndje, deri më sot, me gjith dishirin e shprehun, më zbatuëm mënyrën racjonale të luftimit, tue veçue dhe kurue të sëmuetit nder sanatoriume dhe prevcntoriume, me dobinë dyfishe: për të sëmuetin, i cili mundet me hye n'udhën e shërimit, per familjen, nga e cila çkëputet agenti infektues. Drejtorija e Shëndetësís shpreson me qenë në gjendje me i ndertuem këto sanatoriume dhe preventoriume si edhe me krijuem kolonina verimi per fëmijt t'onë nëper malsina t'ona, per me i familjarizue me heliotherapinë.

Punën mâ të mirën organizata e jonë shëndetësore ka mujtë me e krye kundra malarjes. Arësyeja âsht, pse, për sa i përket kësaj sëmundje, problemi prek mâ tepër zbatimin e masave me karakter teknik dhe financjár, mbasi masat kuruese vijnë në rradhën e dytë. Sistemi i punës ka synue, prandej, pik së pari, me mbrojtë qêndrat kryesore me ânën e bonifikimeve idraulike dhe me mbytë larvat anofelike, me larvë-mbytësin «vert de Paris»: për sa i përket njeriut, me kuruem të sëmuetit ndër dispenserina antimalarike. Me këtë mënyrë, zhvillimi i luftës kundra malarjes, âsht bâm me nji kriter të shëndoshtë, me rrjedhtime mirë-bâse, të cilat populli i ynë ka nisë me i vërejt qysh tash.

Në nji pikëpamje të përgjithëshme kanë krye punë të mirë qêndrat hygienike dhe ato rurale. Të parat janë marrë me vaksinim kundra lijës, tifos, dhe difterís, kanë bashkëpunue me ofiqarët shëndetësorë dhe mjekët Bashkijakë, dhe sidomos

kanë dhanë konsultime mjekësore për nana dhe foshnje. Tepër fëmijë u rrëmbejnë nanave t'ona gastro-enterita në Verë dhe bronko-polmonita dhe mungesa e ushqimit në Dimën. Shum prej fmijëve qi mbesin, janë të gjykuem me qenë biotipë të metë, të lodhun përpara agentave t'infektimit, të cilët kanë nevojë për nji kujdesí të posaçme. Qëndrat hygienike, prandej, hyjnë, me anën e infermjereve vizituese, nepër familje, për me shpërndamë njoftimet mâ themeltare të puerikulturës, dhe përpiqen me gjetë, pikë së pari, ndër nana, bashkëpuntoret mâ të nxentat për këtë qëllim.

Qêndrat rurale, edhe pse mâ të vona, kanë nisë me zhvillue nji vepër hygienike të vyeshme. Qëllimi i krijimit të këtyne qendrave ka qenë me përmbledhë nën oroe mjekësore të gjitha fshatet, edhe ato mâ të largëtat. Mjekët e dërguemë në këto qêndra e kanë për detyrë me u a dhanë, falas, të gjithë ndihmën e nevojshme popullsíve të vorfna. Shteti kërkon edhe prej këtyne mjekëve mos me u ndalë vetëm ke therapija e zakonshme për të sëmuetët, por me shikjue me ndritë opinionin e popullsive, tue i përfillë kah udha e nji edukate shëndetësore të ré. Asht mirë, me fjalë të tjera, qi medicina preventive dhe medicina kuruese të shkojnë, në praktikën profesionale, dorën në dorë.

Organizata e spitaleve âsht, sot, mâ e gjanë dhe mâ e plotsueme. Ndërtesat qi shërbejnë për këtë qëllim janë përmirësue, kur nuk janë ngrehë të reja, dhe janë pajosë me të gjitha mjetet teknike të nevojshme. Numri i shatoreve ka hypë, aj i shtretënve âsht dyfishue. Specialistë të huej, të marrun me kontratë, bashkëpunojnë me specialistat dhe mjekët tanë ndër të gjitha degat e medicinës.

Spitalet bashkë me rjetën e ambulancave, dispenserinave, qêndrat hygienike dhe ato rurale, dhe, shpresojmë, me koloninat verore t' organizueme, rrëfejnë se si Shteti i ynë përpiqet me u dalë përpara nevojave shëndetësore të vêndit. Përfundimet e këtyne tetë vjetëve, si do të vehet ré prej shifrave të rradhueme në fletët e kësaj statistike, nuk kanë qënë të vogla dhe na apin zêmër për me i-u përveshë punës shum mâ të madhe qi mbetet për t'u krye.

DREJTORIJA E PËRGJITHËSHME

BKSH

PJESA E PARË

LEVIZJA DEMOGRAFIKE

BKSH

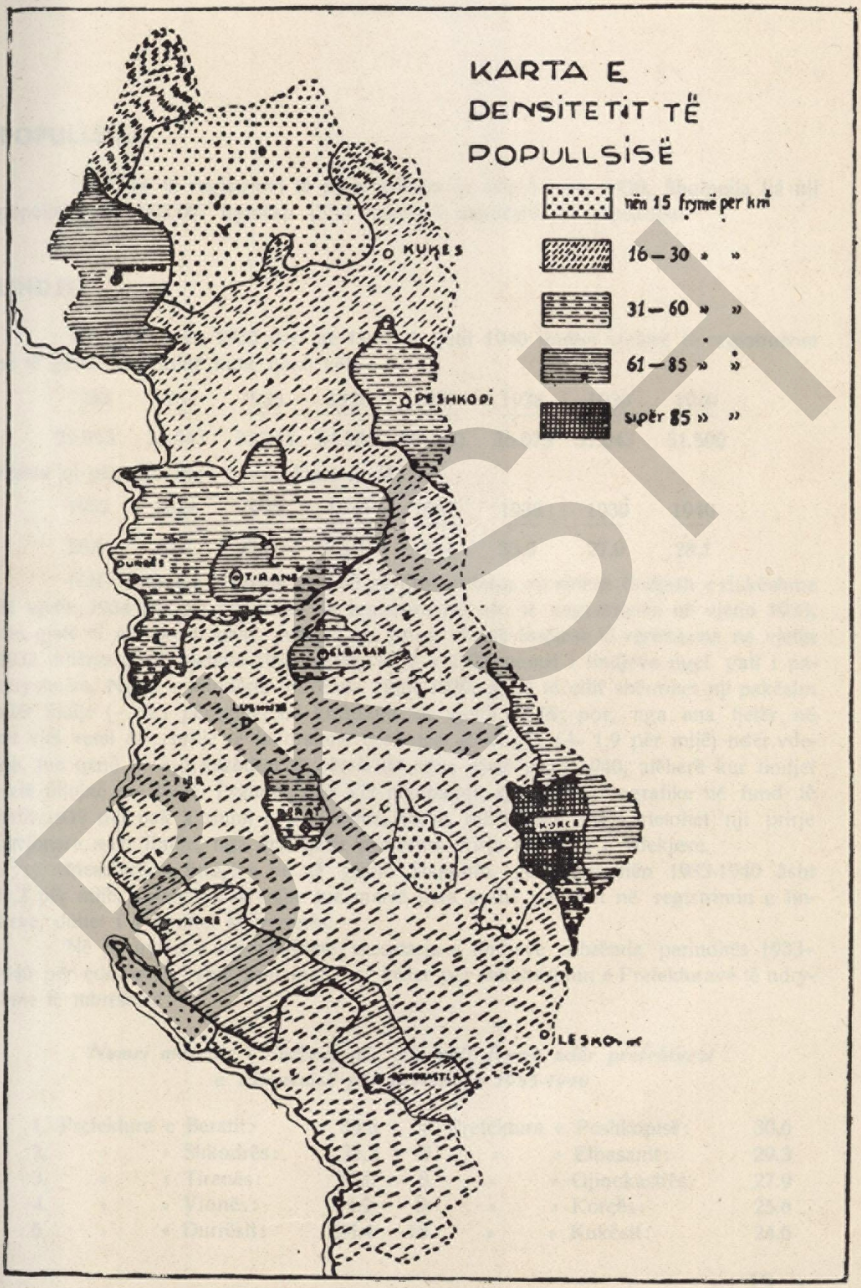
KARTA E
DENSITETIT TË
POPULLSISË
nën 15 frymë per km²
16—30 » »
31—60 » »
61—85 » »
sipër 85 » »
KUKES
PESHKOPI
TIRANE
ELBASAN
BERAT
KORCE
VLORE
LESKOVIK

POPULLSIJA

Në bazë të registrimit të përgjithshëm qi âsht bâ me 1930, Shqipnija ká nji popullsí prej 1.003.097 frymësh. (Shif Hartën e dendësisë së popullsís).

LINDJET

Për periudhën 1933 deri në fund të vjetit 1940 lindjet vjetore të registrueme në të gjithë Shqipninë kanë qenë këto:

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
29.053	33.943	33.744	34.884	36.040	36.073	31.043	31.590

kështu qi për çdo mijë frymë, kanë lindë:

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
28,6	33,1	32,3	32,8	33,4	33,0	27,9	28,1

Ndër shifrat e sipërme vrejmë se âsht vërtetue nji shtesë lindjesh e dukëshme në vjetin 1934 (+ 5,5 për mijë) në krahasim me ato të registrueme në vjetin 1933, vjet, gjatë të cilit kemi pasë, pothuej se, po at shtesë lindjesh të vërtetueme në vjetin 1932, ndërsa gjatë vjetëve 1935, 1936, 1937 e 1938 numri i lindjeve ngel gati i pandryshuëm. Ngjet e kundërta mbrênda vjetit 1939, gjatë të cilit shënohet nji pakësim ndër lindje (— 5,1 për mijë) në krahasim me vjetin 1938; por, nga ana tjetër në këtë vjet kemi nji zbritje të favorshme edhe pse të vogël, (+ 1,9 për mijë) ndër vdekje, tue qenë se kjo vazhdon të përsëritet edhe gjatë vjetit 1940, atëherë kur lindjet vetë fillojnë me hypë. Prandej, nën këtë pikëpamje, gjêndja demografike në fund të vjetit 1940 del pak a shum e favorshme, sepse, më njanën anë vërtetohet nji prirje stacjonare ndër lindje, nga âna tjetër përsëritet prirja kah ulja e vdekjeve.

Mesatarja e lindjeve në të gjithë Shqipnín, për periudhën 1933-1940 âsht 31,2 për mijë, shifër e cila edhe tue marrë para syshë gabimet në registrimin e lindjeve, duhet t' i afrohet së vërtetës.

Në pasqyrën e mâ poshtme mesatarja e lindjeve mbrênda periudhës 1933–1940 për çdo mijë frymë âsht marrë si kriter për shkallëzimin e Prefekturave të ndryshme të mbretnisë:

Numri mesatár i lindjeve për çdo mijë frymë ndër prefekturat e Mbretnisë për periudhën 1933-1940

1.	Prefektura e Beratit:	35,6	6.	Prefektura e Peshkopisë:	30,6
2.	» » Shkodrës:	35,2	7.	» » Elbasanit:	29.3
3.	» » Tiranës:	35.0	8.	» » Gjinokastrës:	27.9
4.	» » Vlonës:	34.9	9.	» » Korçës:	25.6
5.	» » Durrësit:	34.4	10.	» » Kukësit:	24.6

Asht për t'u vërejtë se në pesë prefekturat e para, lindjet e kalojnë shifrën mesatare për të gjithë Shqipninë. Këso here vêndin e parë e zën Berati, vênd qi mban edhe në krahasim me shtesën e vërtetë në popullsí, kurse prefektura e Gjinokastrës dhe ajo e Korçës hyjnë në rradhën e Prefekturave me lindje me shifrën mesatare për të gjithë Shqipninë, në kundershtim me sa âsht vumë ré në statistikën e periudhës 1927-1932, botue prej kësaj Drejtorije të Përgjithëshme.

VDEKJET

Gjatë periudhës qi kemi para syshë, vdekjet e njoftueme në krejt Shqipninë për setcilin vjet janë këto:

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
20.120	15.426	15.055	17.799	20.996	18.863	17.071	16.120

e, prá, për çdo mijë frymë, kanë vdekë:

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
19,8	15,1	14,4	16,8	19,5	17,2	15,3	14,3

Prej pasqyrave të sipërme mund të përfundohet se, me përjashtim të vjetit 1937 në të cilin numri i vdekjeve për nji mij frymë ka mbrrijtë atê të vjetit 1933, indeksi i vdekunís vjen tue rá vjet për vjet deri sá mbrrinë shifrën 14,3 për mijë, në fund të 1940-tës.

Mesatarja e vdekjeve në të gjithë Shqipninë për periudhën 1933-940 âsht 16,6 për mijë, ndërsa mesatareja e indeksit të vdekunís për të njajtën periudhë, për setcilën prefekturë, paraqitet si vijon:

Numri mesatár i vdekjeve ndër prefektura për çdo 1000 frymë

1.	Prefektura e Tiranës:	21,3	6.	Prefektura e Durrësit:	16,8
2.	» » Vlonës:	20,4	7.	» » Peshkopisë:	16,7
3.	» » Shkodrës:	18,9	8.	» » Gjinokastrës:	14,3
4.	» » Beratit:	17.5	9.	» » Kukësit:	13,2
5.	» » Elbasanit:	17,0	10.	» » Korçës:	13.0

Grafika Nr. 1 pasqyron lindjet dhe vdekjet në të gjithë Shqipninë për periudhën në fjalë.

Vdekje foshnjesh nen-nji-vjeçare

Po t'i krahazojmë lindjet vjetore me vdekjet mbrênda vjetit nder foshnjet nen-nji-vjeçare, nxjerrim ketë pasqyrë:

	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1949
Lindje:	29.053	33.943	33.744	34.884	36.040	36.073	31.043	31.590
foshnjesh: Vdekje	3.649	3.474	3.410	3.874	4.375	3.616	3.714	3.379

tue pasë kështu nji indeks vdekunije nder foshnje, i cili ndryshon për vjet, si mâ poshtë:

Për çdo mij foshnje të linduna gjallë, kanë vdekë mbrênda vjetit në të gjithë Shqipninë:

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
126	102	101	111	121	100	120	111

Mesatarja e vdekunís të foshnjeve në të gjithë Shqipninë, për periudhën 1933-40, shprehë në vdekje foshnjesh nen-nji-vjeçare per nji mij të linduna gjallë, âsht 112, shifer e cila âsht mjaft e naltë, në krahazim me atë të shteteve t' Europës.

Me dashtë me e krahazue indeksin e vdekunís nder foshnje nen-nji-vjeçare ndermjet prefekturave të ndryshme, këto shkallzohen si mâ poshtë:

Për çdo mij foshnje, vdesin pá mbushë vjetin:

1.	Në Prefekturën e Tiranës:	161	6.	Në Prefekturën e Vlonës:	101
2.	» e Durrësit:	125	7.	» e Gjinokastrës:	90
3.	» e Shkodrës:	119	8.	» e Korçës:	89
4.	» e Peshkopisë:	105	9.	» e Beratit	88
5.	» e Elbasanit:	105	10.	» e Kukësit:	73

Si përbledhje të gjêndjes demografike për setëcilen prefekturë, po apim grafikën e lindjeve dhe të vdekjeve, tuj qenë rendue sejcila prefekturë si mbas shkallëzimit të popullsís në fund të vjetit 1940:

1.	Prefektura e Korçës:	166-961	6.	Prefektura e Peshkopisë:	96-260
2.	» e Beratit:	166-534	7.	» e Durrësit:	91-017
3.	» e Gjinokastrës:	163-344	8.	» e Tiranës:	64-863
4.	» e Shkodrës:	153-657	9.	» e Vlonës:	59-218
5.	» e Elbasanit:	123-851	10.	» e Kukësit:	54-201

Lindje-Vdekjet	në Prefekturën	e Korçës	për periudhën	1933-1940	Tabela Nr. 2
»	»	» e Beratit	»	»	Tabela Nr. 3
»	»	» e Gjinokastrës	»	»	Tabela Nr. 4
»	»	» e Shkodrës	»	»	Tabela Nr. 5
»	»	» e Elbasanit	»	»	Tabela Nr. 6
»	»	» e Peshkopisë	»	»	Tabela Nr. 7
»	»	» e Durrësit	»	»	Tabela Nr. 8
»	»	» e Tiranës	»	»	Tabela Nr. 9
»	»	» e Vlonës	»	»	Tabela Nr. 10
»	»	» e Kukësit	»	»	Tabela Nr. 11

Ndër këto grafike âsht për t'u vumë re se, shifra mâ e nalta e vdekjeve për periudhën 1934-1940, âsht ajo e vjetit 1937 dhe se vdekjet ndër vjetet tjera të kësaj periudhe paraqesin nji farë simetrije me ato të vjetit 1937, për setcilën prefekturë, me përjashtim të prefekturës së Dibrës (Peshkopi), e cila ep vdekjet mâ të naltat, në shifër absolute, gjatë vjetit 1938; kështu qi për vjetin 1937, si mund të shifet dhe prej grafikës së tab. nr. 1, kemi registrimin mâ të naltin e vdekjeve, për të gjithë Shqipninë, por nuk duhet harrue se po n'at vjet, edhe lindjet janë ndër mâ të naltat dhe se këto mbesin gadi të njillojta edhe për vjetin 1938, atëherë kur vdekjet fillojnë me zbritë në nji mënyrë të dukëshme.

BKSH

MARTESAT

Numri i përvjetshëm i martesave në të gjithë Shqipninë, mbrênda periudhës 1933–1940 âsht ky:

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
7.911	8.288	8.427	8.164	8.911	10.628	8.633	5.919

pra për çdo mijë frymë, janë martue:

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
7,8	8,1	8,1	7,7	8,3	9.7	7,8	5,3

Mesatareja e martesave në Shqipní për periudhën 1933-1940 për çdo mijë frymë, mbrrin në 7,9.

Prefekturat e ndryshme të mbretnís Shqiptare mund të shkallëzohen si mâ poshtë, nga pikëpamja e martesave për çdo mijë frymë të popullsís për periudhën në fjalë:

Numri mesatár i martesave në çdo Prefekturë për 1000 frymë për periudhën 1933-1940

1.	Prefektura e Beratit:	9,2	6.	Prefektura e Tiranës:	7,5
2.	» e Vlonës:	9,1	7.	» e Elbasanit:	6,9
3.	» e Shkodrës:	8,8	8.	» e Gjinokastrës:	6,7
4.	» e Durrësit:	8,1	9.	» e Kukësit:	6,5
5.	» e Korçës:	8,1	10.	» e Peshkopisë:	6,4

SHTIMI I POPULLSIS

Prej shenimeve statistikore të mbledhuna prej vjetit 1933 e deri në vjetin 1940 rreth lindjeve e vdekjeve në Shqipní vihet re se popullsija e vêndit ka ardhë tue u shtue vjet për vjet në mënyrën qí vijon:

Shtimi i popullsís në vjeftë 1933-1940

Vjeti	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Lindjet:	20.053	33.943	33.744	34.884	36.040	36.073	31.043	31.590
Vdekjet:	20.093	15.476	15.055	17.779	20.996	18.863	17.071	16.120
Shtesa:	8.960	18,467	18.689	17.085	15.044	17.210	13.972	15.470

Gjithësejt, prá, popullsija e Shqipnisë âsht shtue, mbrênda tetë vjetëve, me 124.897 frymë, me shtim mesatar 15.612 frymësh në vjet. Po t' a ndajmë tepricën e lindjeve në të gjithë Shqipninë me numrin e popullsís të njajtit vjet, do të gjejmë se popullsija e vêndit t'onë shtohet për çdo mijë frymë si mâ poshtë:

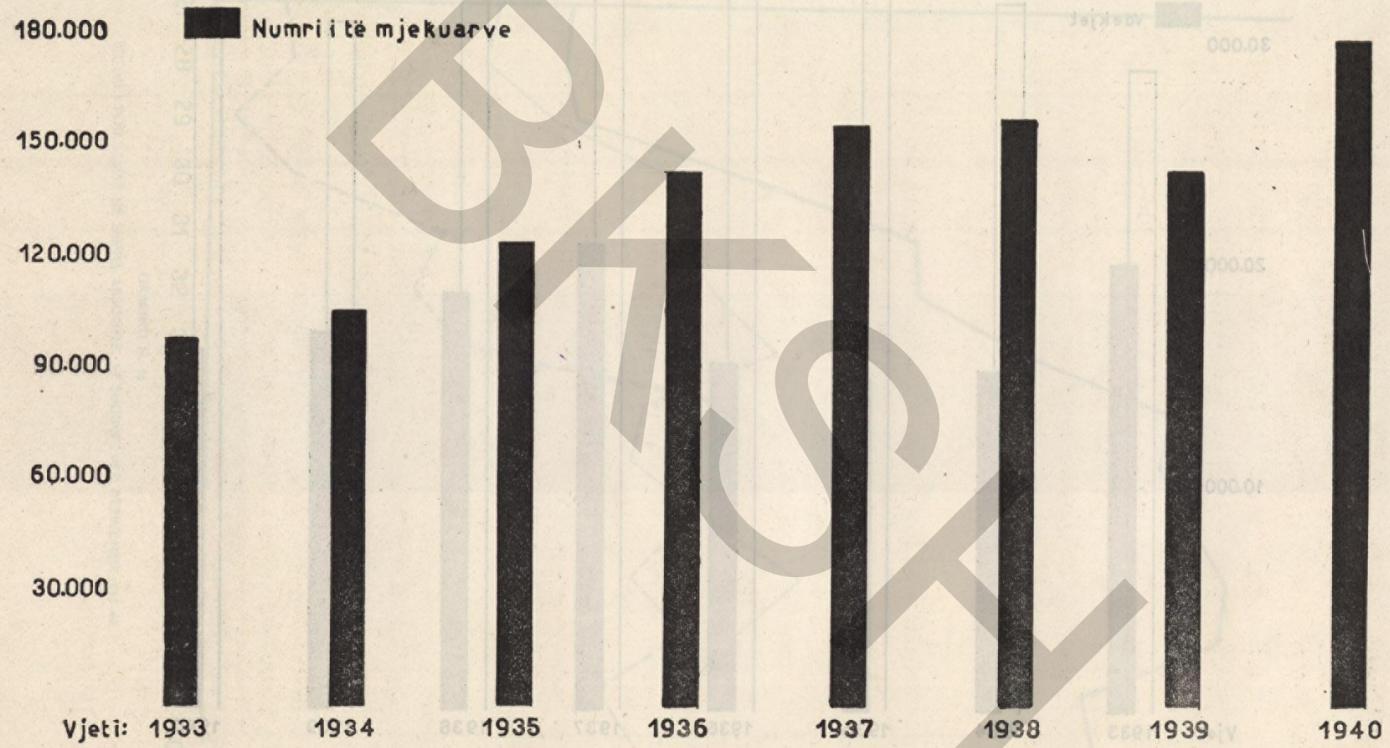

GRAFIKU N. 14

NUMRI I PËRGJITHSHËM I TË MJEKUEMVE NDËR VJETËT 1933 - 40

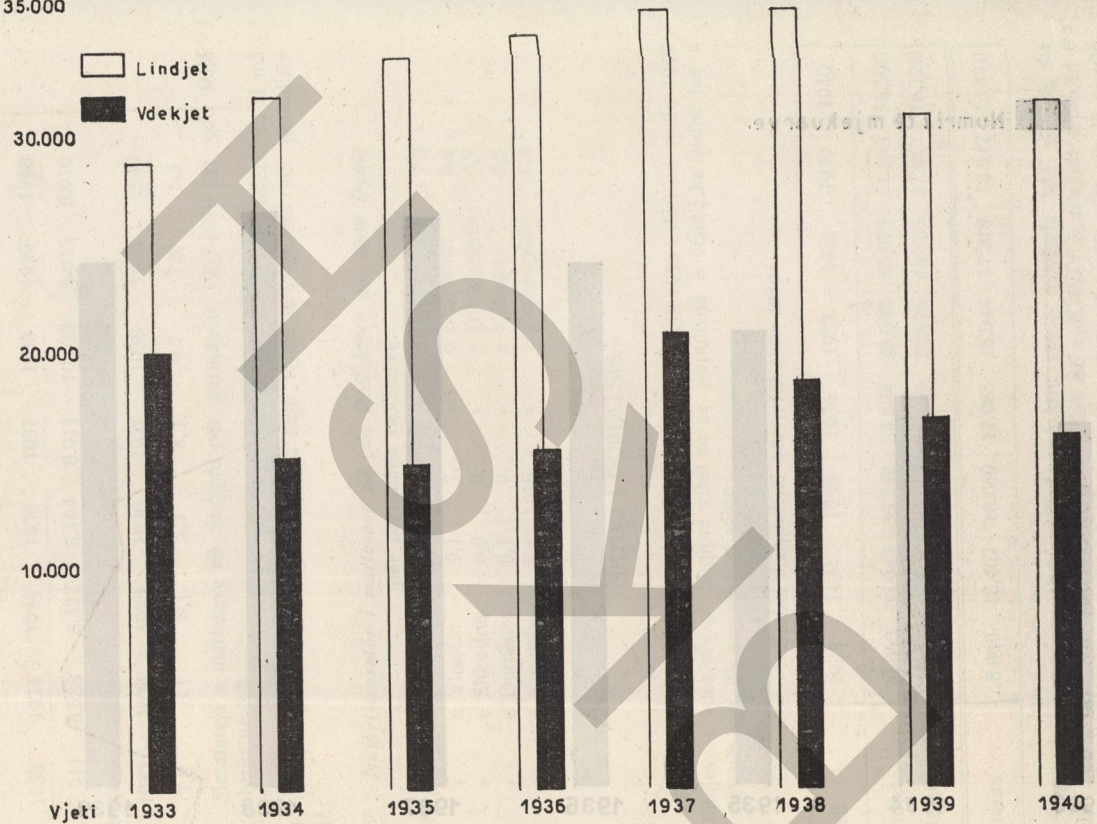

GRAFIKU N. 1

LINDJE - VDEKJET NË SHQIPNI PËR PERIUDHËN 1933 - 40

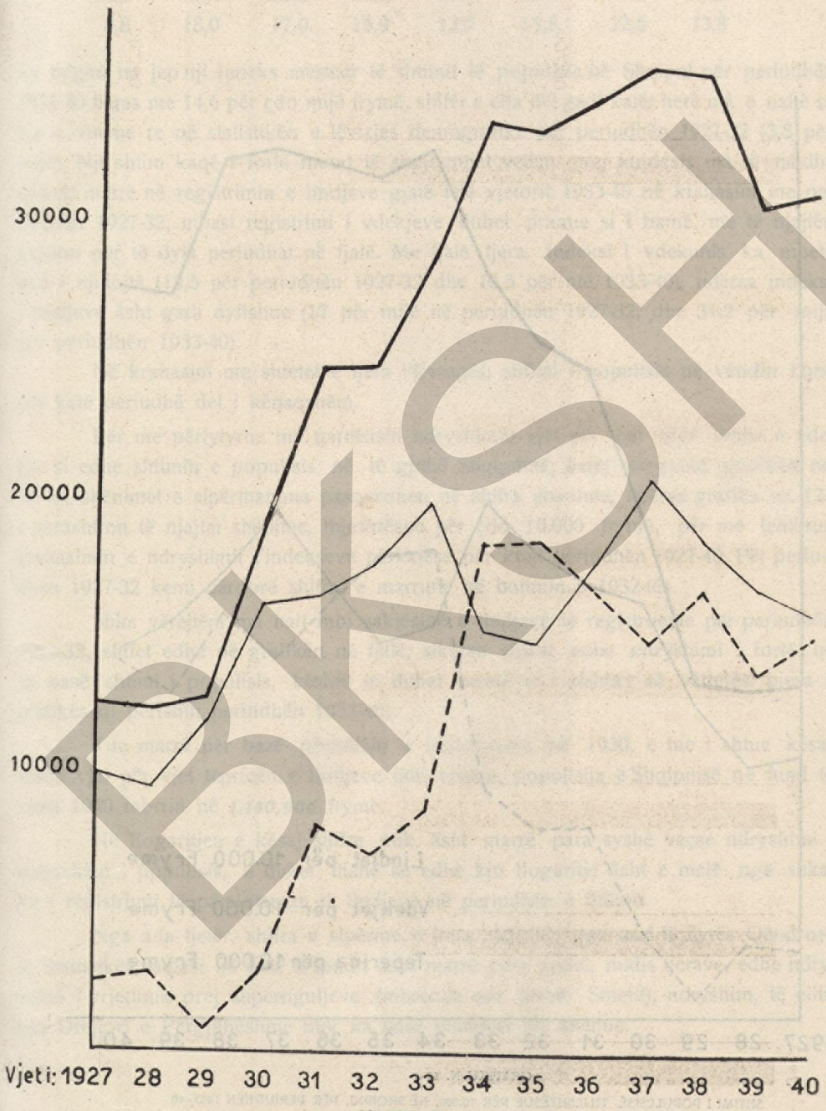

GRAFIKU N. 12

SHTIMI I POPULLSISË NË SHIFRA ABSOLUTE, NË SHQIPNI, PËR PERIUDHËN 1933-40

BKSH

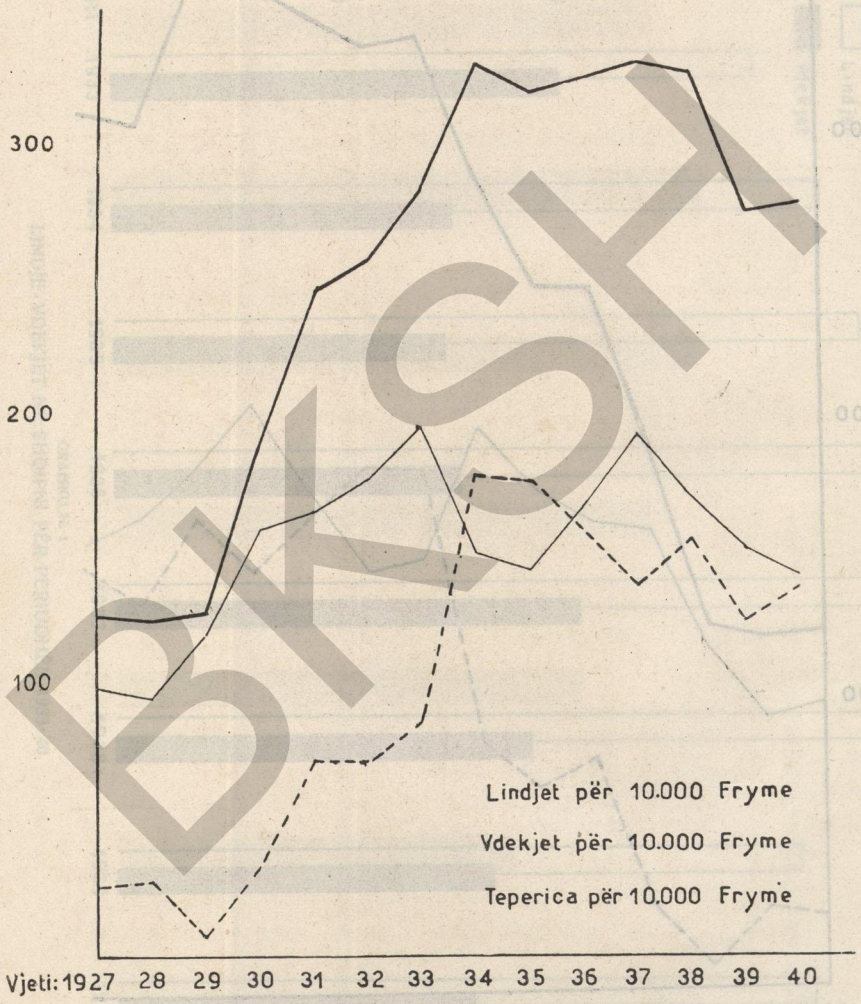

GRAFIKU N. 12-a

SHTIMI I POPULLSISË, THJESHTËSUE PËR 10.000, NË SHQIPNI, PËR PERIUDHËN 1933-40

BKSH

Tregimi i shtimit të popullsís në Shqipní për periudhën 1933-1940 shprehë në tepëricë lindjesh për çdo 1000 frymë

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
8,8	18,0	17,9	16,0	13,9	15,8	12,6	13,8

ky tregim na jep nji indeks mesatár të shtimit të popullsís në Shqipní për periudhën 1933-40 baras me 14,6 për çdo mijë frymë, shifër e cila del gadi katër herë mâ e naltë se ajo e vueme re në statistikën e lëvizjes demografike për periudhën 1927-32 (3,8 për mijë). Nji shtim kaqë i fortë mund të shpjegohet vetëm prej kujdesís mâ të madhe qi âsht marrë në registrimin e lindjeve gjatë tetë vjetorit 1933-40 në krahasim me periudhën 1927-32, mbasi registrimi i vdekjeve duhet pranue si i bamë me të njajtën kujdesí për të dyja periudhat në fjalë. Me fjalë tjera, indeksi i vdekunís ka mbetë gati i njillojtë (13,5 për periudhën 1927-32 dhe 16,5 për atê 1933-40), ndërsa indeksi i lindjeve âsht gadi dyfishue (17 për mijë në periudhën 1927-32, dhe 31,2 për mijë për periudhën 1933-40).

Në krahasim me shtetet e tjera t'Evropës, shtimi i popullsìs në vêndin t'onë për ketë periudhë del i kënaqshëm.

Për me përfytyrue mâ qartësisht ndryshimin vjet për vjet ndër lindje e vdekje si edhe shtimin e popullsìs në të gjithë Shqipnínë, kemi pregatitë grafikën nr. 12 ku shënimet e sipërthanuna pasqyrohen në shifra absolute, ndërsa grafika nr. 12a i parashtron të njajtat shënime, thjeshtësue për çdo 10.000 frymë, për me lehtësue krahasimin e ndryshimit t'indekseve përkatëse për krejt periudhën 1927-40. Për periudhën 1927-32 kemi përdorë shifrat e marruna në botimin e 1932-tës.

Shka vërejtëm mâ nalt mbi saktësinë e lindjeve të registrueme për periudhën 1927-32, shifet edhe në grafikën në fjalë, sikurse duket edhe ndryshimi i fortë që ka pasë shtimi i popullsìs, kështu qi duhet besue se i afrohet së vërtetës pjesa e grafikës qi përfshîn periudhën 1933-40.

Tue marrë për bazë popullsín e registrueme në 1930, e tue i shtue kësaj shifre vjet për vjet tepricën e lindjeve mbi vdekje, popullsija e Shqipnisë në fund të vjetit 1940 mbrrin në ***1.140.906*** frymë.

Në llogaritjen e kësaj shifre nuk âsht marrë para syshë veçse ndryshimi i natyrshëm i popullsís, e duhet thanë se edhe kjo llogaritje âsht e metë nga shkaku i registrimit të pá-plotsuem të lindjeve në periudhën e fillimit.

Nga ana tjetër, shifra e sipërme e jona, dallohet prej asaj të Zyrës Qêndrore të Statistikës, mbasi në ketë të fundit âsht marrë para syshë, midis tjerave, edhe ndryshimi i rrjedhun prej shpërnguljeve (mbrenda ase jashtë Shtetit), ndryshim, të cilin kjo Drejtorí e Përgjithëshme nuk ka pasë mundësí me shênue.

POPULLSIJA NDER PREFEKTURA

Përgjithësisht, sejcila prefekturë në lëvizjen demografike rrfen prirjen e përgjithëshme të vueme rè mâ sipër për të gjithë Shqipnínë: shtimi i popullsís âsht i vijueshëm. Për periudhën qi kemi para syshë, nuk u vërtetue për asnji Prefekturë ndonji pakësim (tepricë e vdekjeve përmbi lindje) sikur ká ngja, për periudhën 1927–1932.

Këtu poshtë po rreshtojmë shënimet karakteristike për sejcilën Prefekturë, tue fillue me ato qi kanë pasë shtimin mâ të fortin e popullsís në shifra absolutte, mbrênda tetë-vjetorit para sysh:

I. — *Prefektura e Beratit:* Vêndin e parë e zên Prefektura e Beratit e ciila paraqet për tëtë vjetët:

Vjeti	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	
Lindje:	4.642	5.807	5.622	5.697	5.878	5.531	5.179	5.245	Shuma e
Vdekje:	3.610	2.433	2.088	2.649	2.970	2.516	2.591	2.543	Shtimit
Shtim:	1.032	3.374	3.534	3.048	2.908	3.015	2.588	2.702	22.201

Për prefekturën e Beratit vemë re se ajo vjen e dyta për popullsí, e para në lindje por e katërta në vdekje, në krahasim me tjerat prefektura të mbretnlsë. Në dritën e shënimeve të sipërme, nga pikëpamja e shtimit të natyrëshem të popullsís, prefektura e Beratit synon, kështu me xânë vêndin e parë në popullsí, të cilin në fund të vjetit 1940 e mbante prefektura e Korçës, për nji ndryshim vetëm pak qindjesh.

Tabela Nr. 3 i paraqet grafikisht shifrat e sipërme.

II. — *Prefektura e Shkodrës:* E dyta nga pikëkamja e shtimit të popullsís vjen prefektura e Shkodrës e po këtë vênd mban edhe nga pikëpamja e lindjeve, ndërsa zen vêndin e tretë në naltësinë e vdekjeve. Në krahasim me popullsìn e llogaritun në fund të vjetit 1940 merr vêndin e katërt. Lindjet e vdekjet për ketë prefekturë paraqiten si vijon:

Vjeti	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	
Lindje;	4.528	4.939	5.127	5.108	5.295	5.550	4,773	4.876	Shuma e
Vdekje:	2.804	2.486	2.479	2.785	3.109	2.990	2.290	2.596	Shtimit
Shtim:	1.724	2.453	2.648	2.323	2.186	2,560	2.483	2.280	18.657
Shtimi $^0/_{00}$	12,7	17,9	19,0	16,4	15,1	17,5	16,6	15,1	16,3

Për sa këtu sipër, shif grafikën e tab. Nr. 5

BKSH

III. — *Prefektura e Gjinokastrës:* Qe lindjet e vdekjet në këtë prefekturë:

Vjeti	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	
Lindje:	3.345	4.605	4,467	4.490	4.682	4.827	4.249	3.697	Shuma e
Vdekje:	2.456	1.761	1.853	2.164	2.503	2.452	2.480	2.003	Shtimit
Shtim:	889	2.844	2.614	2.326	2.179	2.375	1,769	1.694	16.690
Shtimi: ‰	6,1	19,3	17,4	15,2	14,1	15,6	11,0	10,4	13,6

Si shifet Prefektura e Gjinokastrës vjen e treta në bazë të shtimit të popullsís në shifra absolute, porse zën vëndin e shtatë nga pikpamja e shtimit perpjestues. Grafika e tabelës Nr. 4 parashtron shifrat e si përme të lindjeve dhe të vdekjeve mbrenda tetë vjetëve.

IV. — *Prefektura e Korçës:* Asht e para për popullsí porse ketë herë e katërta në shtimin absolut të popullsís, ndërsa dilte e para për periudhën 1927-1932. Qe si paraqiten lindjet dhe vdekjet në këtë prefekturë:

Vjeti	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	
Lindje:	3.886	3,906	3.791	4.230	4.435	4.453	3.816	3.861	Shuma e
Vdekje:	2.069	1.833	1.877	2.203	2.593	2.147	1.939	1.698	Shtimit
Shtim:	1.817	2.023	1.914	2.027	1.842	2.306	1.877	2.163	15.966
Shtimi ‰	11,8	13,2	12,3	13,0	11,5	14,3	11,5	13,2	12,6

Shifrat e sipërme paraqiten në grafikën e tabelës Nr. 2. Ndryshimi vjet për vjet në shtimin e popullsís për çdo 1000 frymë paraqitet për ketë prefekturë shum i pakët (+ 0,4 ase - 0,8 ‰) nga mesatareja 12,6 ‰. Në ketë prefekturë kemi, prandej, nji shtim të rregullshëm.

V. — *Prefektura e Durrësit:* E shtata në popullsi por e pesta në lindje, kjo prefekturë zen po at vend nga pikëpamja e shtimit të popullsìs, si e dishmon pasqyra këtu poshtë:

Vjeti	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	
Lindje:	2.670	2.847	2.748	2.829	3.311	2.801	2.913	3.062	Shuma e
Vdekje:	1.723	1.202	1.086	1.408	1.814	1.256	1.362	1.450	Shtimit
Shtim:	947	1.645	1.662	1.421	1.497	1.545	1.551	1.612	11.880
Shtimi ‰	12,0	20,5	20,3	17,0	17,6	17,9	17,6	18,0	17,6

BIBLI

Tabela Nr. 8 paraqet grafikisht shifrat e sipërme. Ndryshimi mâ i madhi në shtimin e popullsís për çdo mijë frymë âsht vërtetue në vjetin 1934, tue kaluem prej 12,0 ‰ në 20,5 ‰ (8,5) ndërsa për tetë vjetët kjo prefekturë ka nji mesatare prej 17,6 ‰, tue qenë e dyta nga pikpamja e shtimit, në krahasim me popullsín (shtimi relativ).

VI. — *Prefektura e Elbasanit:* Tabela Nr. 6 paraqet grafikisht pasqyrën e mâ poshtme:

Vjeti	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	
Lindje:	3.119	3.553	3.834	3.650	3.749	3.786	2.703	3.112	Shuma e
Vdekje:	2.654	1.888	1.641	1.780	2.276	2.072	1.940	1.731	Shtimit
Shtim:	465	1.665	2.193	1.870	1.473	1.714	763	1.381	11.524
Shtimi ‰	4,1	14,8	19,1	16,1	12,4	14,2	6,3	11,3	12,3

E pesta për popullsí, prefektura e Elbasanit zen vêndin e gjashtë nga pikëpamja e shtimit absolut të popullsís, por del e nanda në krahasim me shtimin relativ mesatàr për tetë vjetët qi kemi para sysh. Nga pasqyra sipër shifet se kjo prefekturë paraqet nji shtim shum të shregullshëm prej vjetit në vjet.

VII. — *Prefektura e Dibrës:* Kjo prefekturë vjen e gjashta për popullsi por e shtata për shtimin absolut të popullsís, si pasqyrohet këtu poshtë:

Vjeti:	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	
Lindje:	1.911	2.483	2.832	3.259	3.107	3.479	2.459	2.885	Shuma e
Vdekje:	1.224	1.208	1.233	1.612	1.902	2.151	1.405	1.531	Shtimit
Shtimi:	687	1.276	1.599	1.647	1.205	1.328	1.054	1.354	10.150
Shtimi ‰	7,9	14,5	18,0	18,1	13,0	14,2	11,1	14,2	13,9

Grafika e tabelës Nr. 7 paraqet shka mâ sipër.

VIII. — *Prefektura e Tiranës:* E teta në popullsí kjo Prefekturë mban po at vend edhe nga pikëpamja e shtimit absolut të popullsis. Mâ poshtë vërejmë se kjo Prefekturë vjen e treta nga pikpamja e lindjeve, por del e para për naltësín e vdekjeve veçanërisht, për vdekjet e foshnjeve nën-nji-vjeçare, të cilat arrijnë shifrën mesatare mâ të naltën, me 161 foshnje të vdekuna për çdo mijë të linduna gjallë. I detyrohet kësaj gjâje të hidhun në se shtimi relativ me popullsín âsht shum i ulët (për tetë vjetët në studim mesatarja e shtimit relativ âsht 13,7) tue u shkallëzue kjo prefekturë gadi e mbrâmja ndër prefekturat, e gjashta, me nji herë mbas prefekturës së Dibrës.

Vjeti	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	
Lindje:	2.075	2.197	2.066	2.302	2.277	2.387	2.122	1.680	Shuma e
Vdekje:	1.307	1.122	1.114	1.483	1.604	1.418	1.435	965	Shtimit
Shtim:	768	1.075	952	819	673	969	687	715	6.658
Shtimi °/₀₀	13,2	18,2	15,8	13,4	10,8	15,5	10,8	11,2	13,7

Shënimet e sipërme janë paraqitë mâ mirë në tabelën Nr. 9.

IX. — *Prefektura e Vlonës:* Për shtimin absolut të popullsís, me 6.462 frymë për tetë vjetët, kjo prefekturë zên vêndin para së mbrâmes (e nanda); por, si të merret para sysh se po ket vênd xên edhe për popullsí, shtimi relativ për çdo 1.000 frymë (14,5) del mâ i naltë se aj i Tiranës, tue e radhú me nji herë mbas Shkodrës, në vêndin e katërt. Qe lindjet e vdekjet në ketë prefekturë:

Vjeti	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	
Lindje:	1.758	2.160	2.015	1.964	2.036	1.991	1.805	1.745	Shuma e
Vdekje:	1.585	944	1.038	1.150	1.206	1.104	1.088	892	Shtimit
Shtim:	168	1.216	977	814	830	887	717	853	6.462
Shtimi °/₀₀	3,2	22,9	18,0	14,8	14,9	15,6	12,4	14,6	14,5

Shtimi relativ i popullsís i kësaj Prefekture ka këcye prej 3,2 më 1933, në 22,9 për 1000 në 1934. Nji ndryshim kaq i madh na bân të dyshojmë mbi saktësinë e registrimit të lindjevet mbrenda këtij vjeti, me gjith se kjo shifër deri diku kuptohet po të vêhet rè se vdekjet e vërtetueme në vjetin 1933 janë, për ketë Prefekturë, ndër mâ të naltat për tetë vjetët (30 për 1000 mijë) gjâ qi natyrisht rrjedh prej vdekunís foshnjore të naltë, e cila për vjetin 1933 âsht ma e nalta, me 118,6 për çdo 1000 foshnje të linduna. Shif grafiken Nr. 10 per shifrat e kësaj pasqyre.

X. — *Prefektura e Kukësit:* Kjo prefekturë, deri më 1940 e mbramja ndër prefekturat e mbretnís për popullsí, zên po at vênd nga pikëpamja e shtimit absolut të popullsís, me 4,707 frymë për tetë vjetët, tue paraqitë shtimin relativ prej 11,4 për 1000 frymë, si mâ t' ultin ndër të gjitha prefekturat.

Lindjet e vdekjet në ketë prefekturë për sejcilin vjet janë:

Vjeti	1933	1934	1935	1936	1937	1638	1939	1940	
Lindje:	1.124	1.446	1.242	1.ç55	1.270	1.268	1.024	1.427	Shuma e
Vdekje:	661	549	646	565	1.019	757	541	711	Shtimit
Shtim:	463	897	596	790	251	511	483	716	4.707
Shtimi °/₀₀	9,4	18,0	11,7	15,4	4,8	9,7	9,1	13,2	11,4

Tabela Nr. 11 paraqet grafikisht pasqyrën e sipërme.

Përmbledhje

Shtimi mesatár i popullsìs për çdo vjet dhe për çdo mijë frymë, mbrênda periudhës 1933-1940, ndër prefekturat e ndryshme, rrjeshtue prej mâ të naltës për popullsí në mâ t'ultën:

1.	Prefektura e Beratit	18,1	6.	Prefektura e Tiranës	13,7
2.	» » Durrësit	17,6	7.	» » Gjinokastrës	13.6
3.	» » Shkodrës	16.3	8.	» » Korçës	12.6
4.	» » Vlonës	14.5	9.	» » Elbasanit	12.3
5.	» » Peshkopis	13.9	10.	» » Kukësit	11.4

BKSH

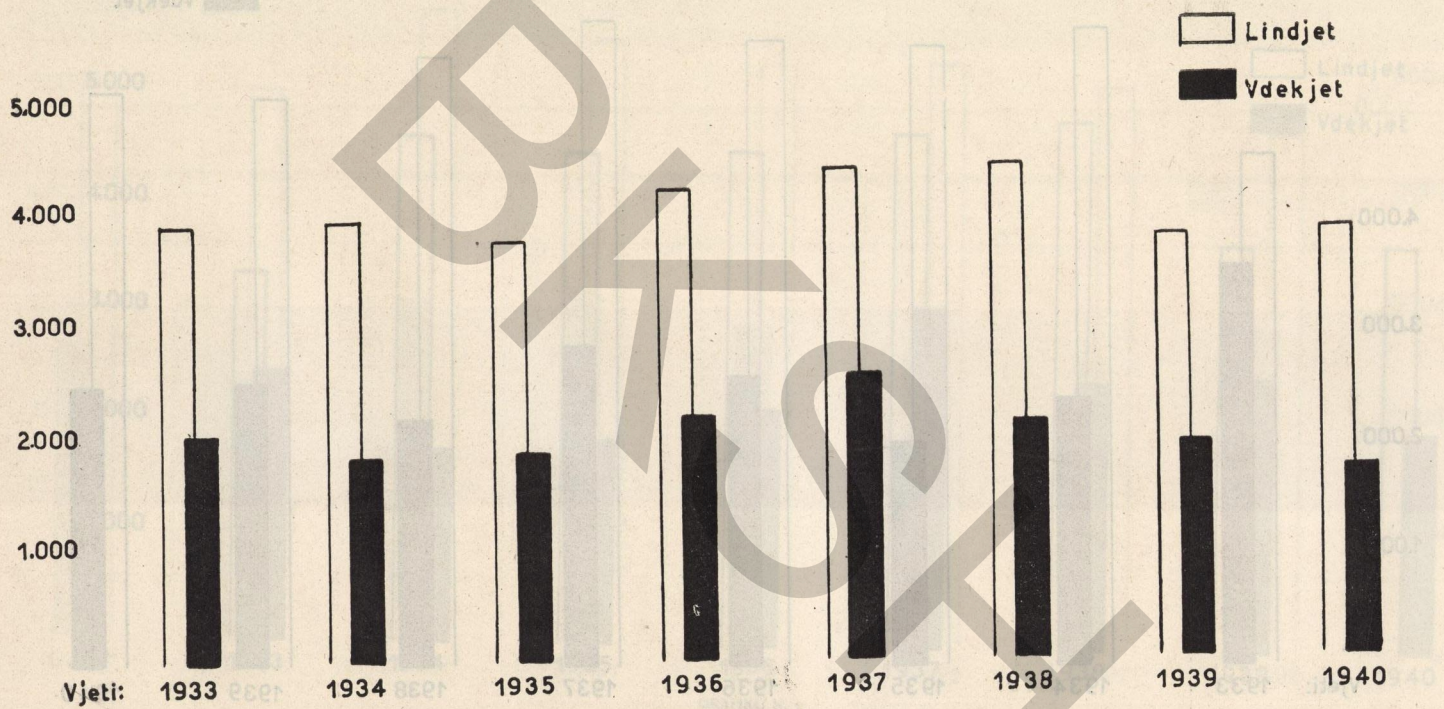

GRAFIKU N. 2

LINDJE - VDEKJET NË PREFEKTURËN E KORÇËS PËR PERIUDHËN 1933 - 40

BKSH

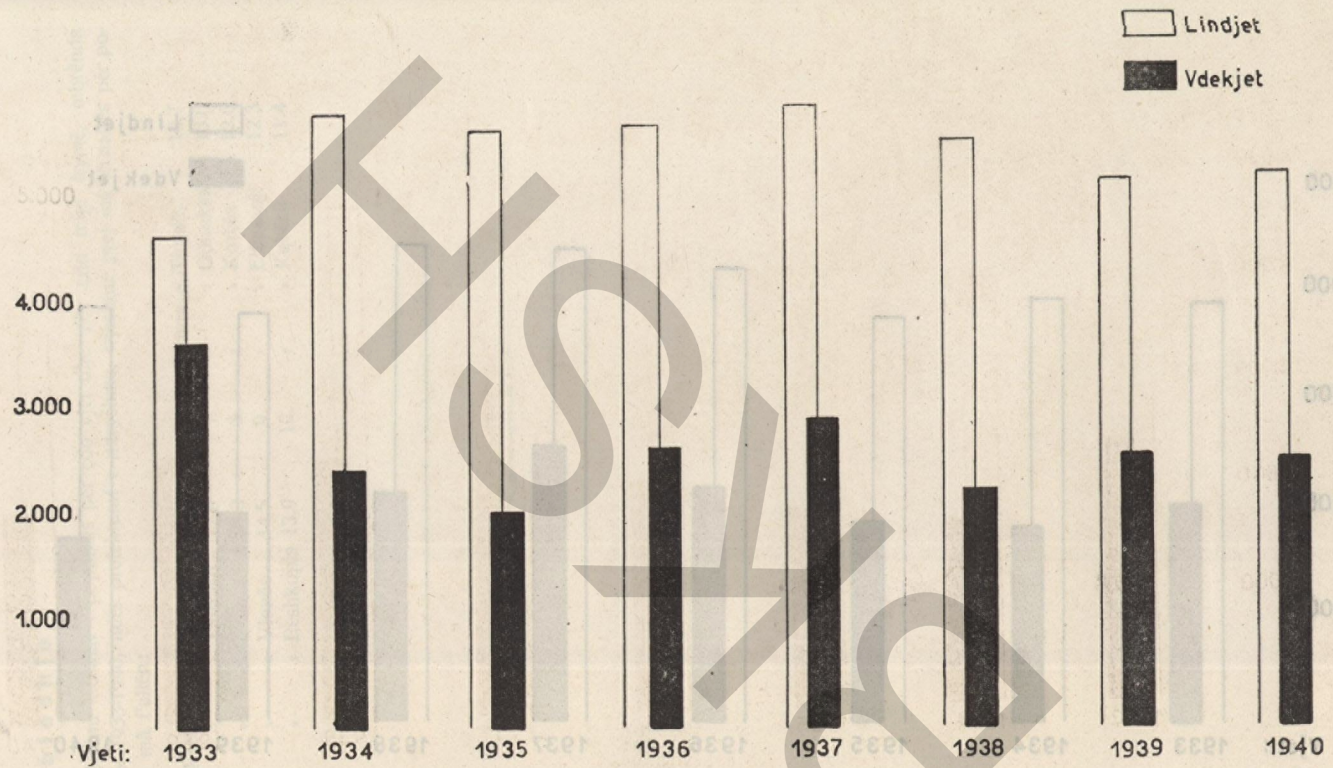

GRAFIKU N. 3

LINDJE-VDEKJET NË PREFEKTURËN E BERATIT PËR PERIUDHËN 1933-40

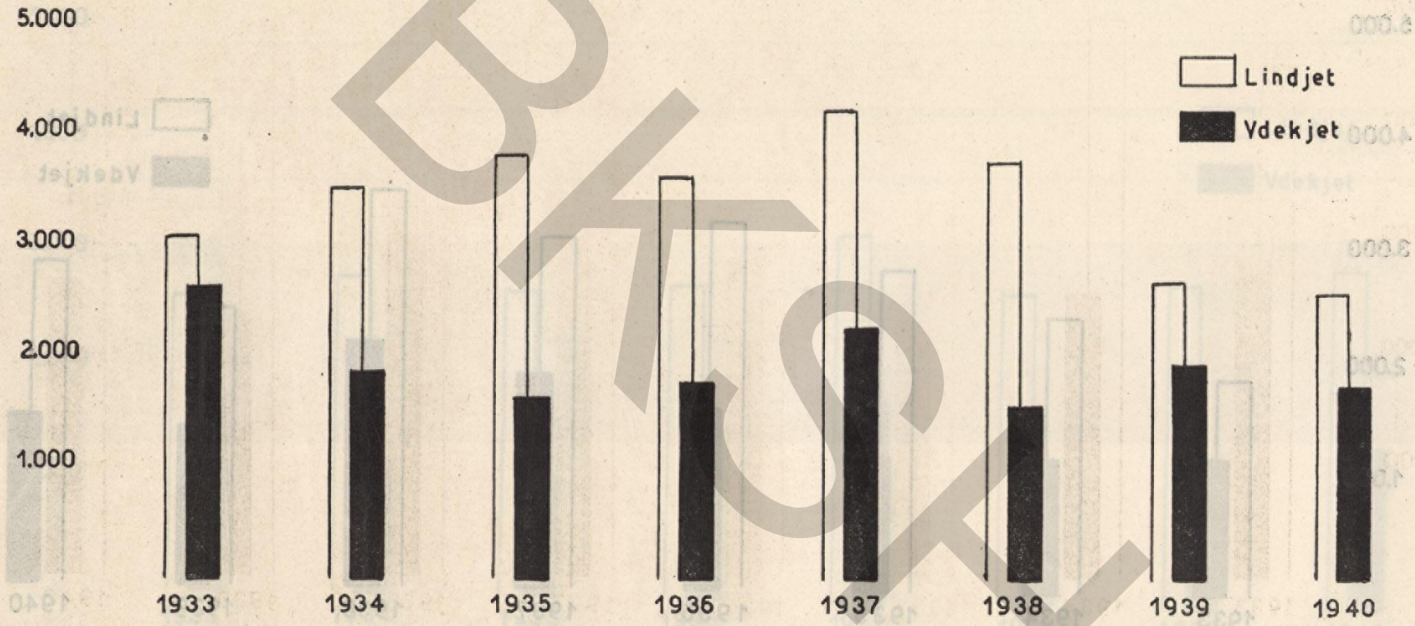

GRAFIKU N. 6

LINDJE - VDEKJET NË PREFEKTURËN E ELBASANIT PËR PERIUDHËN 1933 - 40

BKSH

GRAFIKU N. 9

LINDJE - VDEKJET NË PREFEKTURËN E TIRANËS PËR PERIUDHËN 1933 - 40

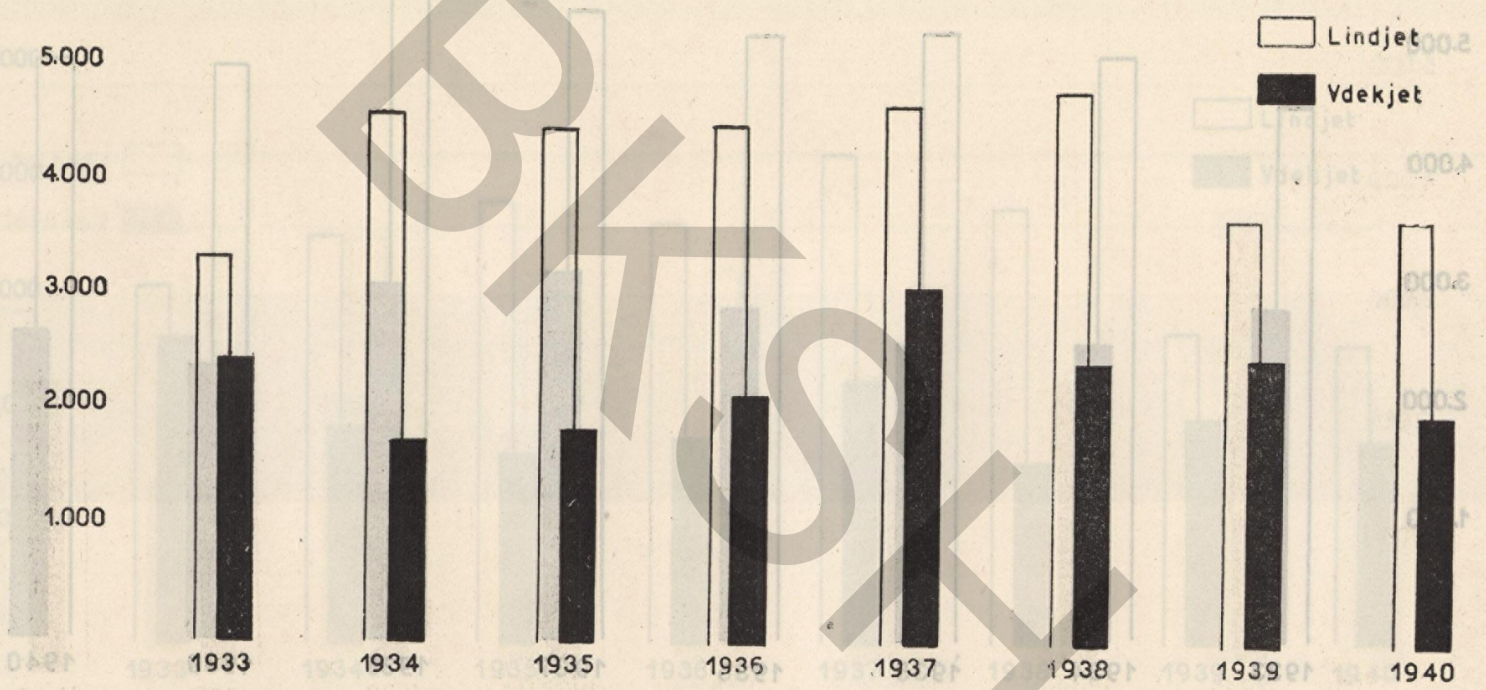

GRAFIKU N. 4

LINDJE - VDEKJET NË PREFEKTURËN E GJINOKASTRËS PËR PERIUDHËN 1933 - 40

BKSH

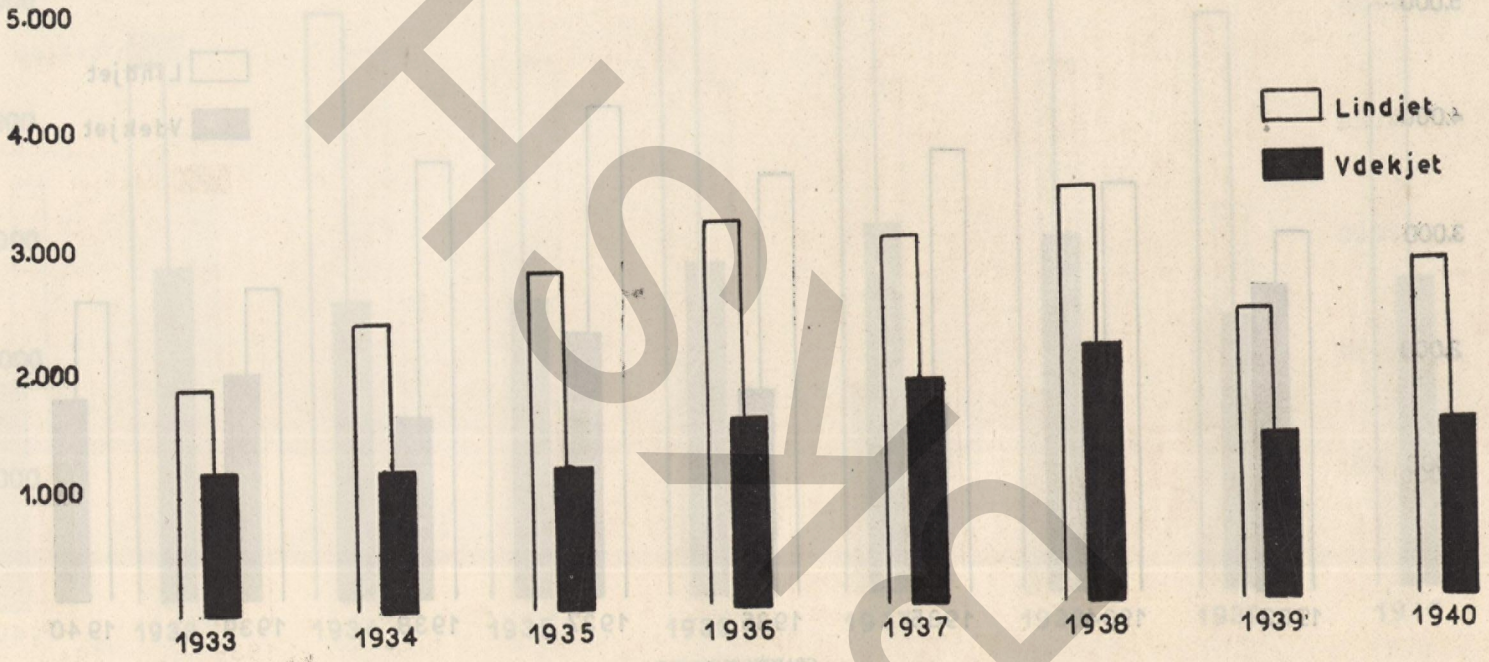

GRAFIKU N. 7

LINDJE - VDEKJET NË PREFEKTURËN E PESHKOPISË PËR PERIUDHËN 1933 - 40

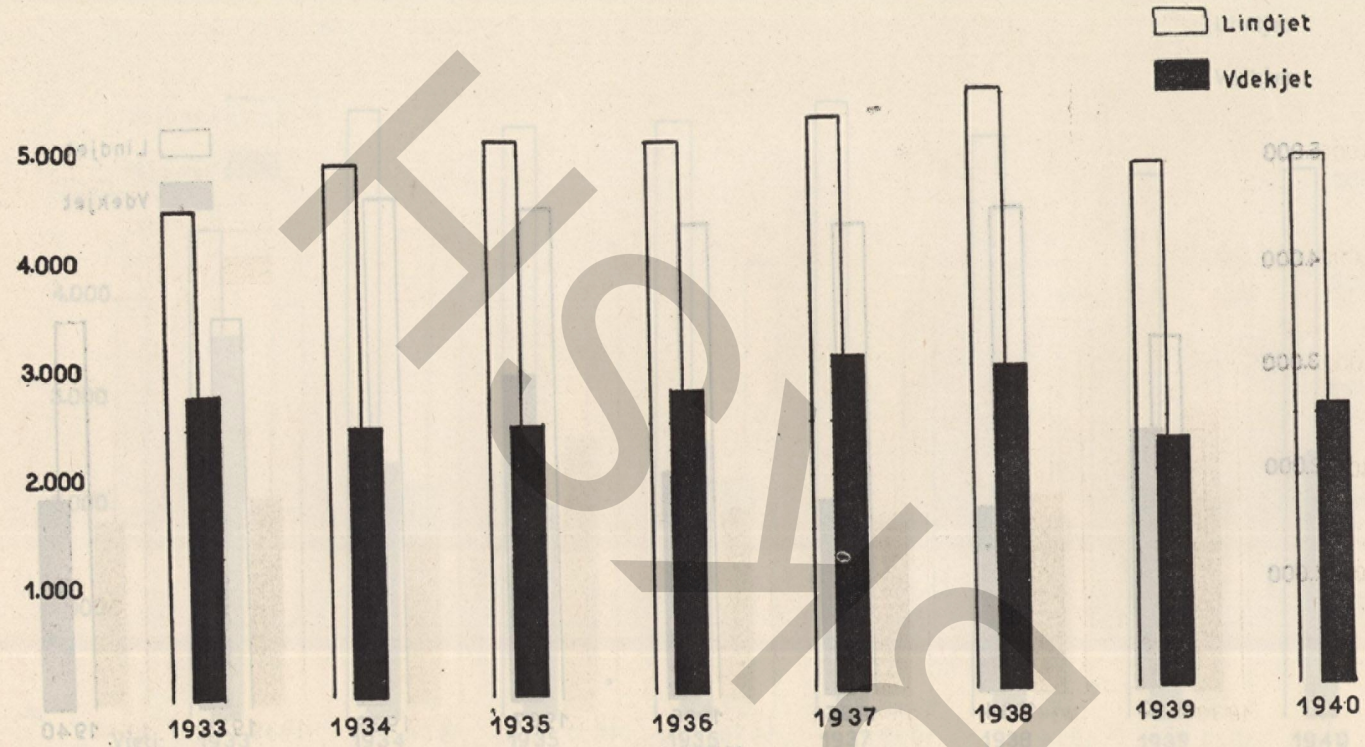

GRAFIKU N. 3

LINDJE - VEKJET NË PREFEKTURËN E SHKODRËS PËR PERIUDHËN 1933 - 40

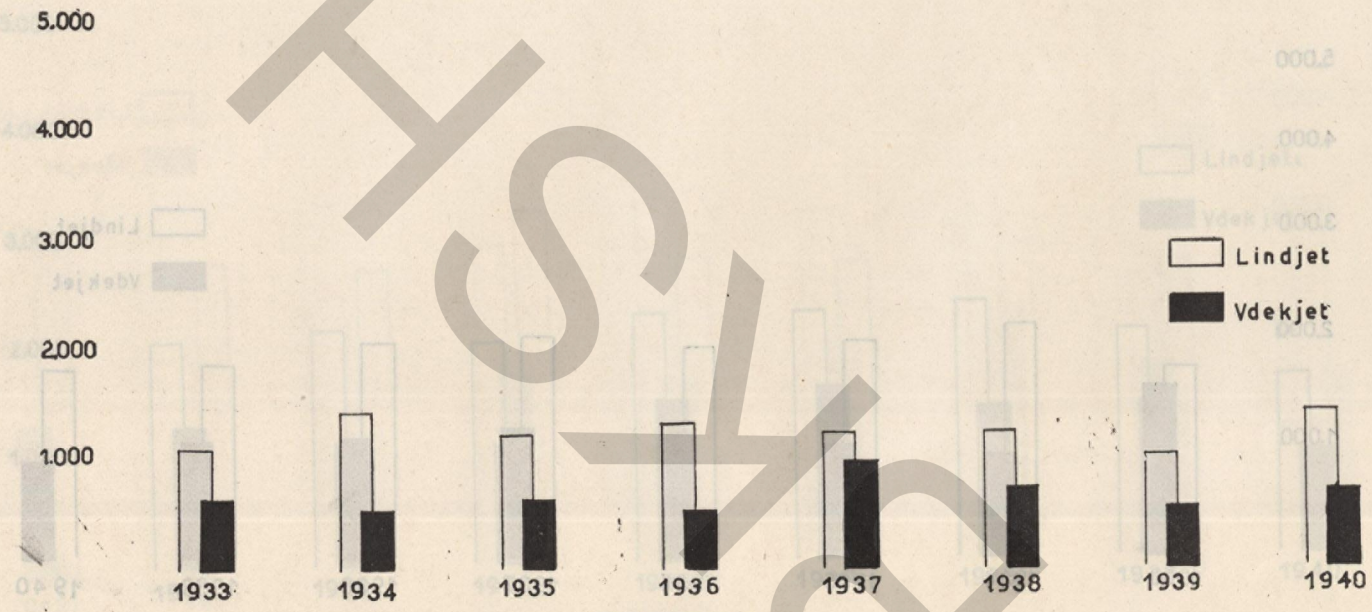

GRAFIKU N. 11

LINDJE - VDEKJET NË PREFEKTURËN E KUKËSIT PËR PERIUDHËN 1933 - 40

HSAB

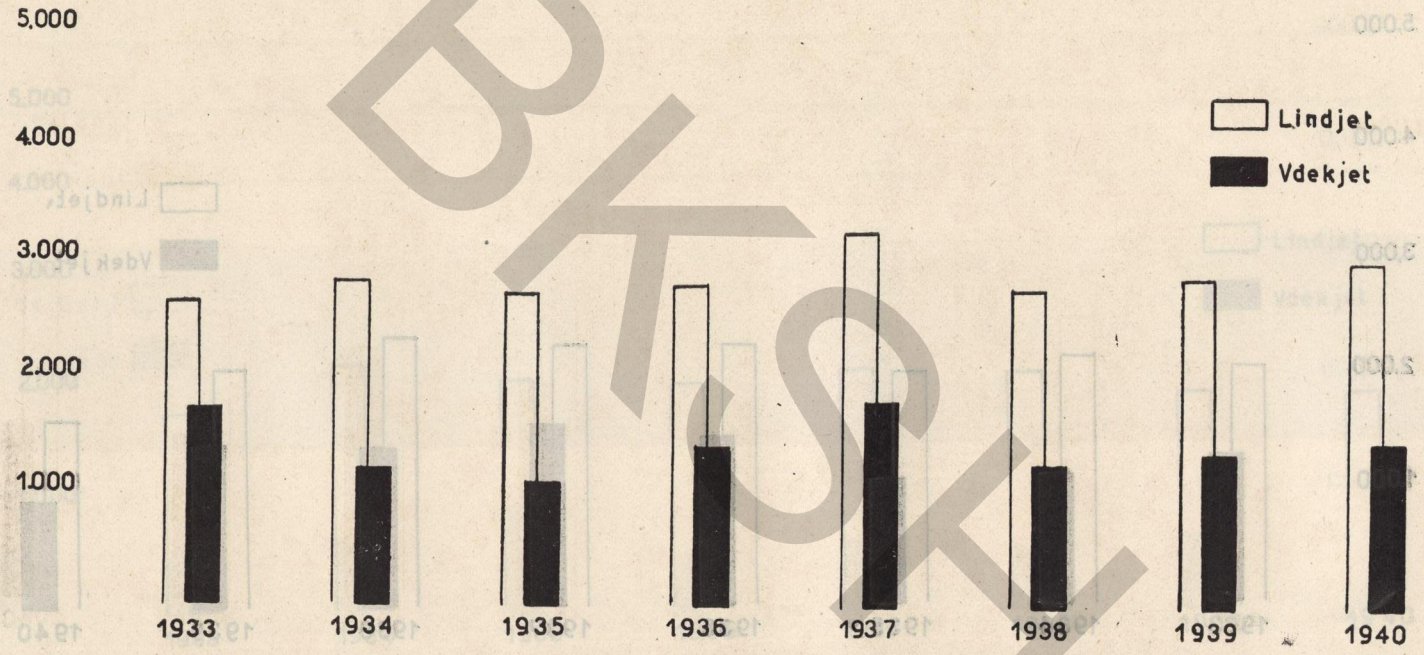

GRAFIKU N. 8

LINDJE-VDEKJET NË PREFEKTURËN E DURRËSIT PËR PERIUDHËN 1933 - 40

BKSH

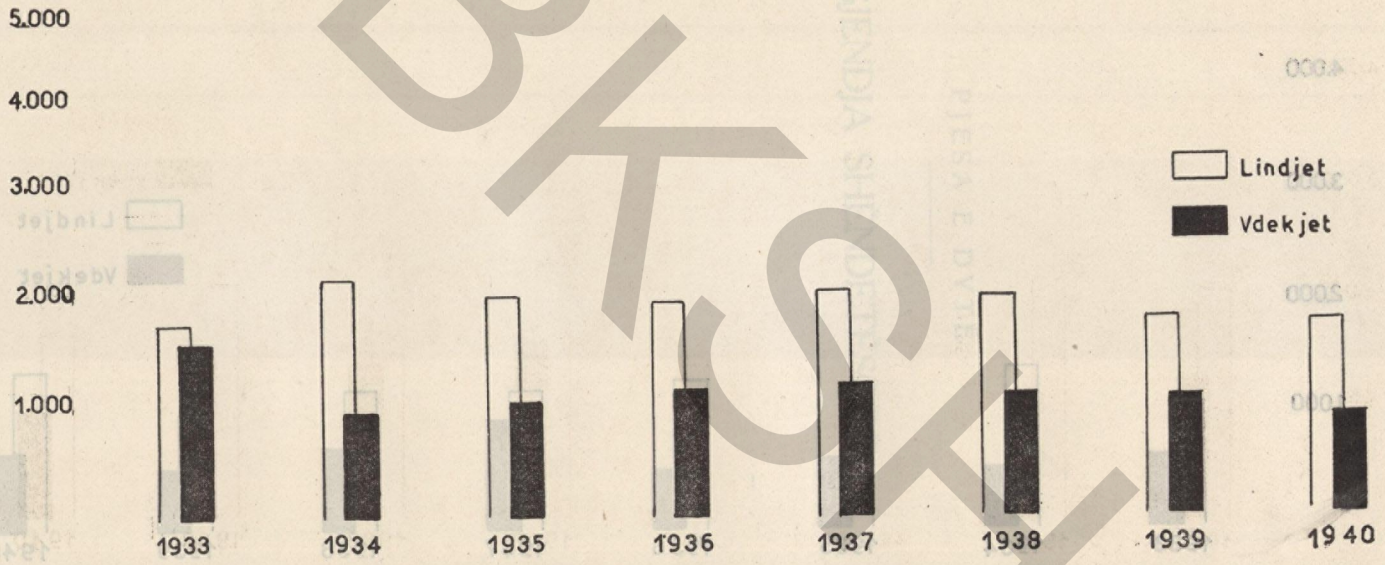

GRAFIKU N. 10

LINDJE - VDEKJET NË PREFEKTURËN E VLONËS PËR PERIUDHËN 1933 - 40

BKSH

PJESA E DYTË

GJENDJA SHËNDETËSORE

BKSH

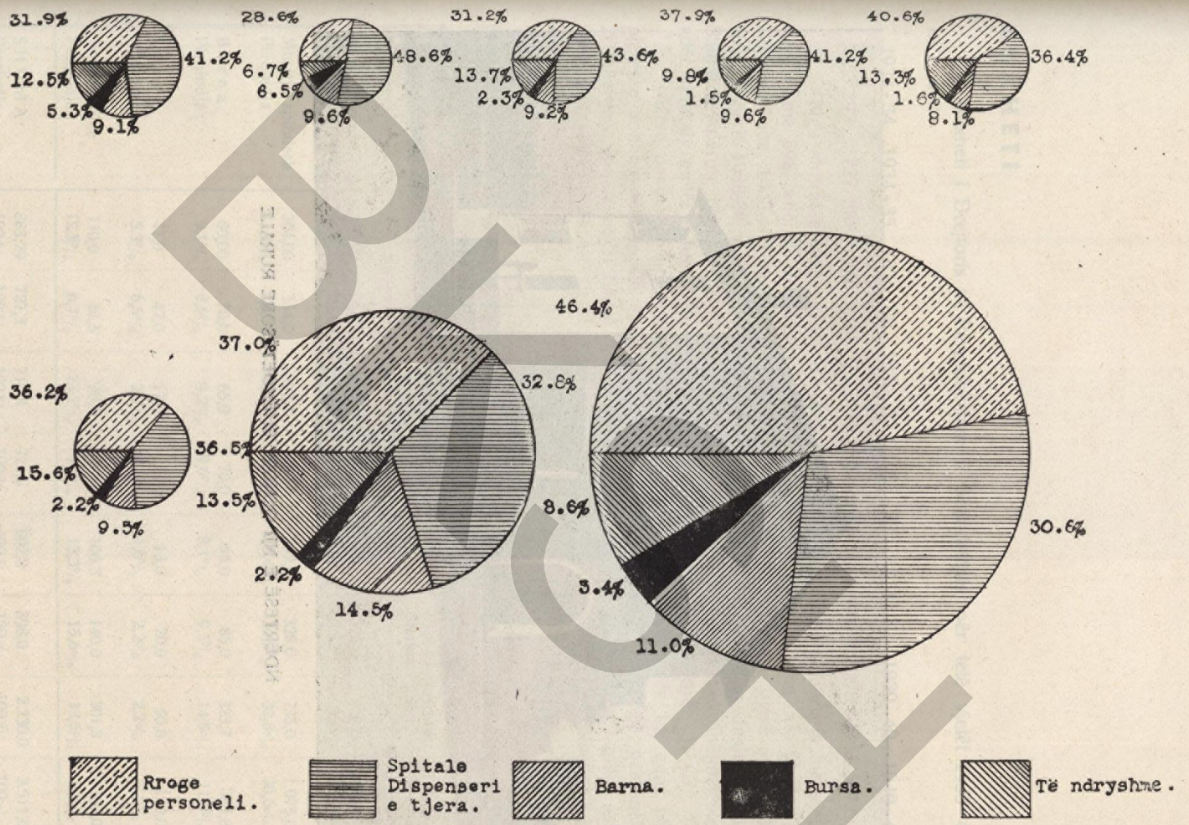

GRAFIKU N. 13

PËRPJESTIM' I BUXHETIT TË DREJTORISË SË P. TË SHËNDETËSISË PËR VJETËT 1933-40

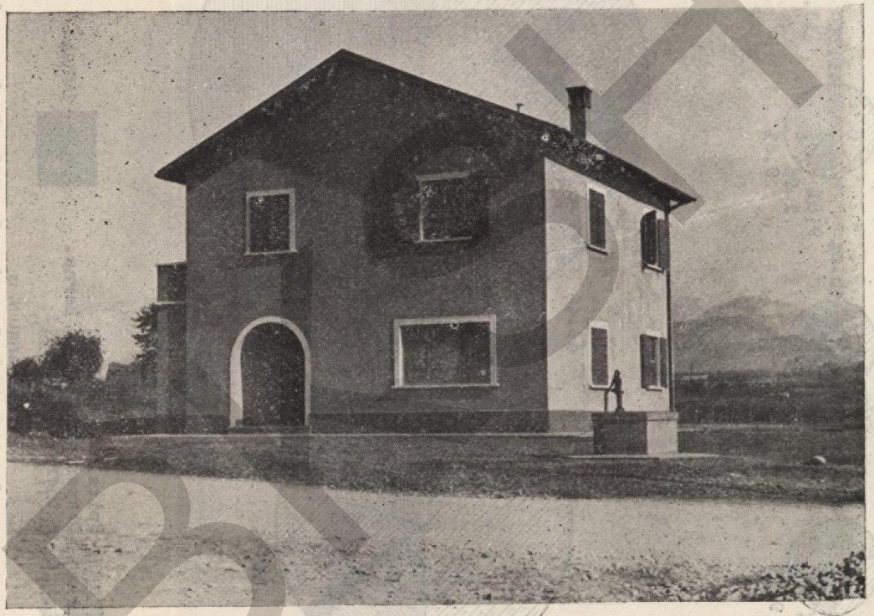

NDËRTESË E NJI QENDRE SHËNDETËSORE RURALE

BUXHETI

Buxheti i Drejtoris së Përgjithëshme të Shëndetësís për tetë vjetët 1933 - 41 ká qenë :

1933 - 34	1934 - 35	1935 - 36	1936 - 37	1937 - 38	1938 - 39	1939 - 40	1940 - 41
883.292	727.300	716.300	726.930	802.844	898.000	2.290.000	3.511.600

Nga shifrat e sipërme ajo e vjetit 1938-39 âsht mâ e nalta për gjashtë vjetët e para, me 898 mijë fr. shqiptarë. Po t'a krahasojmë ketë shifër me ato të vjetëve 1939 - 40 dhe 1940-41, buxheti i vjetit 1939-40 del gadi dy herë e gjysë mâ i naltë se aj i vjetit 1938-39, ndërsa buxheti i vjetit 1940-41 del katërfishi i buxhetit 1938-39. Shifrat e sipërme flasin vetë mbi hovin e ri qí kanë marrë shërbimet shëndetësore ndër këto dy vjetët e fundit, për përmirësimin e gjëndjes shëndetësore.

Këtu poshtë po apim nji pasqyrë mbi mënyrën mbas të cilës ká qenë përpjesëtue buxheti për sejcilin vjet, nder pesë kaptinat kryesore : 1) Rrogë personeli; 2) Mbajtje e spitaleve; 3) Barna; 4) Bursa; 5) Të ndryshme. Për setcilën kaptinë âsht shenjue sa âsht shpenzue si edhe përqindja qi paraqet kjo shumë me buxhetin e po t' atij vjeti :

Buxheti i Drejtoris së Përgjithëshme të Shëndetësis
(Në mijë fr. shqiptarë)

KAPTINA	1933-34 Shuma	1934-35 Shuma	1935-36 Shuma	1936-37 Shuma	1937-38 Shuma	1938-39 Shuma	1939-40 Shuma	1940-41 Shuma
Rrogë personeli	282,29	207,8	224,0	275,2	326,5	325,0	820,0	1.629.6
Përqindja :	31,9%	28,6%	31,2%	37,9%	40,6%	36,2%	37,0%	46,4%
Mbajtje spitalesh	364,00	354,0	312,2	299,7	292,0	328,0	735,0	1.075.0
Përqindja :	41,2%	48,6%	43,6%	41,2%	36,4%	36,5%	32,8%	30,6%
Barna	80,00	70,0	65,0	70,0	65,0	85,0	323,7	385,0
Përqindja :	9,1%	9,6%	9,2%	9,6%	8,1%	9,5%	14,5%	11,0%
Bursa	47,0	47,0	17,0	11,0	13,0	20,0	50,0	120,0
Pësqindja :	5.3%	6,5%	2,3%	1,5%	1,6%	2,2%	2,2%	3,4%
Të ndryshme	110,0	48,5	98,1	71,0	106,3	140,0	301,3	302,0
Pësqindja :	12,5%	6,7%	13,7%	9,8%	13,3%	15,6%	13,5%	8,6%
SHUMA:	883,29	727,3	716,3	726,9	802,8	898,0	2.230.0	3.511,6
Përqindja :	100,%	100,%	100,%	100,%	100,%	100,%	100,%	100,%

Me dashtë me krahasuem shifrat e kaptinave të ndryshme ndër trí vjetët e fundit, kemi këto ndryshime nder përqindje: '

Përpjestimi i buxhetit në %	Rroga	Spitale	Barna	Bursa	Të ndrysh.
Në vjetin 1938-39 shpenzue:	36,2%	36,5%	9,5%	2,2%	15,6%
» » 1939-40 »	37,0%	32,8%	14,5%	2,2%	13,5%
» » 1940-41 »	46.4%	30,6%	11,0%	3,4%	8,6%

Nga pasqyra e sipërme shifet se perqindja e buxhetit, shpenzue për rroga personeli. ndër tri vjetët e mbrâme, âsht shtue, ndërsa ndodhë e kundërta për spitale, me gjithë se përqindja e buxhetit shpenzue për barna nuk âsht pakësue. Grafika Nr. 13 paraqet ma kjarësisht përpjestimin e buxhetit nder kaptinat e ndryshme: madhësija e rrethit përfytyron perkrahazimisht shifrat absolute perkatëse.

Tue marrë si bazë krahasimi përpjestimin e buxhetit në vjetin 1938-39, shtimi ase pakësimi në perqindje në shifra absolute, del si vijon:

	1938-39	1939-40	1940-41
Buxheti:	100%	248%	391%
Rroga personeli:	100%	252%	501%
Mbajtje spitalesh:	100%	224%	328%
Barna:	100%	405%	453%
Bursa:	100%	250%	600%
Të ndryshme:	100%	215%	216%

Në bazë të kësaj pasqyre del edhe mâ i kjartë shtimi në kaptinën rroga personeli, për vjetin 1940-41, sepsé, ndërsa buxheti âsht gadi katërfishue, shpenzimi për rroga âsht pesëfishue. Nji shtesë edhe mâ e madhe del në kaptinën «bursa» kaptinë, kjo, e gjashtëfishueme, gjithmonë tue pasë për bazë shifrat absolute të vjetit 1938-39.

Mënyra e përpjesëtimit të buxhetit rrfen qellimin qi âsht tue ndjekë kjo Drejtorí e Pergjithëshme ndër këto dy vjetët e mbrâme: Shtimi i personelit bashkë me atë të bursave, synon me zbatuem parimet shëndetësore mâ të ndrituna, për me qënë në gjendje me zgjanue shërbimet në dobí të mbarë popullit, tue krijue qëndrat shëndetësore rurale dhe dispenserinat antimalarike, dhe njikohësisht tue shtue e përmirësue masat preventive dhe shërbimet kuruese. Për zbatimin e nji programi kaq të gjanë, âsht ndie me nji herë mungesa e personelit dhe kjo u plotësue pjesërisht me marrjen në shërbim të specialistave dhe mjekëve italianë. Por duhet pranue se ndodhemi në fillimin e këtij drejtimi të rí dhe se shumë vështirsina mbeten per t' u shkapërcye.

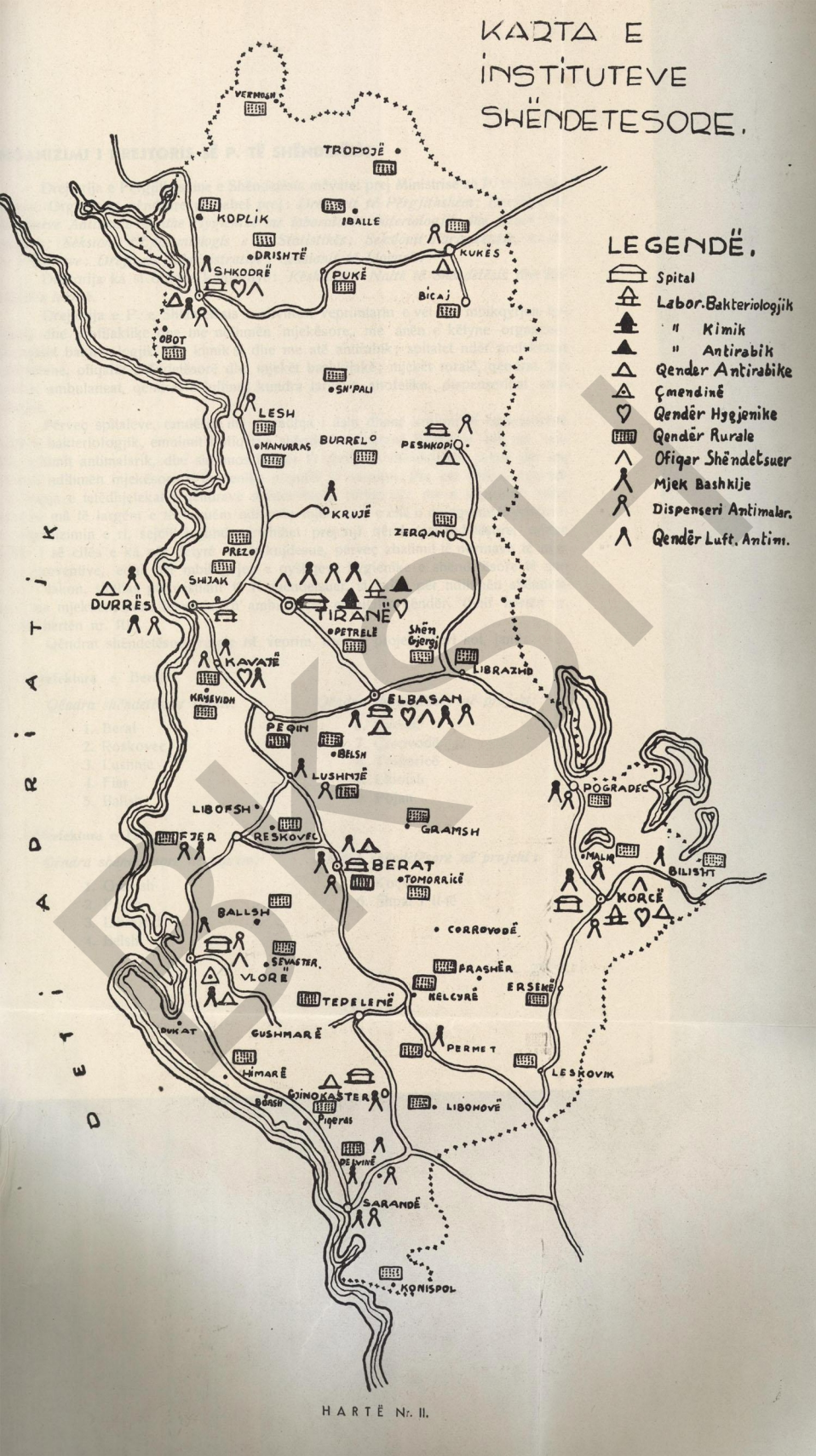
KARTA E INSTITUTEVE SHËNDETESORE.
LEGENDË.
Spital
Labor. Bakteriologjik
" Kimik
" Antirabik
Qendër Antirabike
Çmendinë
Qendër Hygjenike
Qendër Rurale
Ofiqar Shëndetsuer
Mjek Bashkije
Dispenseri Antimalar.
Qendër Luft. Antim.
DETI ADRIATIK
VERMOSH
TROPOJË
KOPLIK
IBALLE
DRISHTË
SHKODRË
KUKËS
PUKË
BICAJ
OBOT
SN'PALI
LESH
MANURRAS
BURRELO
PESHKOPI
KRUJË
ZERQAN
PREZ
SHIJAK
DURRËS
TIRANË
PETRELË
Shën Gjergj
LIBRAZHD
KAVAJË
KAVAJVIDH
ELBASAN
PEQIN
BELSH
LUSHNJË
POGRADEC
LIBOFSH
GRAMSH
FIER
RESKOVEL
BERAT
TOMORRICË
MALIK
BILISHT
KORCË
BALLSH
CORROVODË
SEVASTER.
VLORË
PRASHËR
ERSEKË
KELCYRË
TEPELENË
BUKAT
GUSHMARË
PERMET
LESKOVIK
HIMARË
GJINOKASTER
BORSH
Piqeras
LIBOHOVË
DELVINË
SARANDË
KONISPOL

HARTË Nr. II.

ORGANIZIMI I DREJTORIS SË P. TË SHËNDETËSÌS

Drejtorija e Përgjithëshme e Shëndetësís mëvaret prej Ministrisë së P. të Mbrëndëshme. Organizata qëndrore përbahet prej: *Drejtorit të Përgjithshëm; Drejtorit të Shërbimeve Antimalarike dhe Hygienike me laboratorët bateriologjik dhe kimik; Inspektorís; Seksionit t'Epidemiologís e të Statistikës; Seksionit Farmaceutik, me depon e barnave: Drejtorís Administrative; Seksionit të Llogarís.*

Drejtorija ká si organe konsultive: *Këshillin e Naltë të Shëndetësís* dhe *Këshilltarin teknik.*

Drejtorija e P. e Shëndetësìs e zhvillon veprimtarín e vet me mbikqyrjen hygienike dhe profilaktike dhe me ndihmën mjekësore, me anën e këtyne organeve: laboratorët bakteriologjik dhe kimik si dhe me atë antirabik; spitalet ndër prefekturat e ndryshme, ofiqarët shëndetësorë dhe mjekët bashkijakë; mjekët ruralë, qëndrat hygienike, ambulancat, qëndrat e luftimit kundra larvave anofelike, dispenserínat antimalarike.

Përveç spitaleve, randësija mâ e madhja i âsht dhanë krijimit të laboratorëve kimik e bakteriologjik, emnimit t'ofiqarve shëndetësorë pranë Bashkive mâ me randësí, luftimit antimalarik, dhe sidomos hapjes të qëndrave shëndetësore rurale për me i dhanë ndihmën mjekësore e hygienike popullit të qarqeve. Per ket qëllim, âsht parapá hapja e tetëdhjetekatër qëndrave shëndetësore rurale për me u siguruem edhe banorve mâ të largëm e të veçuëm ndihmën mjekësore e cila u mungonte kryekëput. Me organizimin e rí, sejcili katund përfshihet prej nji qëndre shëndetësore, mjeku titullár i së cilës e ká për detyrë me u kujdesue, përveç zbatimit të normave të mjekësís preventive, edhè për mbikqyrjen e qyshqeve hygienike e shëndetësore të qarkut q' i takon, simbas përpjestimit të rí shëndetsuer, si edhe për ndihmën shëndetësore, tue mjekuem falas të vorfnit n' ambulancën e sejçilës qëndër. (Shif hartën nr. II. dhe hartën nr. III.).

Qëndrat shëndetësore rurale në veprim, ase në projekt, deri sot, janë:

I. — **Prefektura e Beratit**

Qëndra shëndetësore rurale:

1. Berat
2. Roskovec
3. Lushnje
4. Fier
5. Ballsh

Qëndra shëndetësore në projekt:

6. Cakran
7. Çorovodë
8. Tomoricë
9. Libofsh
10. Pojan

II. — **Prefektura e Elbasanit**

Qëndra shëndetësore në veprim:

1. Gramsh
2. Peqin
3. Librazhd
4. Belsh

Qëndra shëndetësore në projekt:

5. Koçolitë
6. Shpat i II-të

III. — **Prefektura e Dibrës**

Qêndra shëndetësore në veprim:

1. Zerqan
2. Burrel
3. Klos

Qèndra shëndetësore në projekt:

4. Peshkopí
5. Plakon (Ostren)
6. Maqellarë
7. Arras
8. Kulla e Pashës
9. Kurbneshë
10. Selishtë

IV. — **Prefektura e Durrësit**

Qêndra shëndetësore në veprim:

1. Ndroq
2. Kavajë
3. Mamuras
4. Krujë
5. Prezë
7. Shjak

Qèndra shëndetësore në projekt:

7. Shënavlash
8. Kryevidhë
9. Ishmë
10. Ranishtë

V. — **Prefektura e Gjinokastrës**

Qêndra shëndetësore në veprim:

1. Gjinokastër
2. (Piqeras)
3. Përmet
4. Këlcyrë
5. Frashër
6. Tepelenë
7. Delvinë
8. Libohovë
9. Konispol
10. Zagorë
11. Gusmarë

Qêndra shëndetësore në projekt:

12. Zhabokikë
13. Dhrovjan
14. Muçozotaj

VI. — **Prefektura e Korçës**

Qêndra shëndetësore në veprim:

1. Korçë
2. Bilisht
3. Kolonjë
4. Leskovik
5. Pogradec
6. Maliq

Qêndra shëndetësorë në projekt:

7. Zvesdë
8. Pleshistë
9. Protopapë
10. Lubonjë

BASH

VII. — **Prefektura e Kosovës (Kukësi)**

Qêndra shëndetësore në veprim:

1. Kukës
2. Bicaj
3. Tropojë

Qêndra shëndetësore në projekt:

4. Bunjaj
5. Kurmë

VIII. — **Prefektura e Shkodrës**

Qêndra shëndetësore në veprim:

1. Pukë
2. Iballe
3. Shkodër
4. Obot
5. Drisht
6. Koplik
7. Lezhë
8. Shën-Palë

Qêndra shëndetësore në projekt:

9. Abat-Dukagjin
10. Lek Bibaj
11. Dajç
12. Xhuxhë

IX. — **Prefektura e Tiranës**

Qêndra shëndetësore në veprim:

1. Shëngjergj
2. Petrelë

Qêndra shëndetësore në projekt:

3. Shupal

X. — **Prefektura e Vlonës**

Qêndra shëndetësore në veprim:

1. Himarë
2. Sevaster
3. Vlonë

Qêndra shëndetësore në projekt:

4. Panaja

Qêndrat shëndetësore në projekt do të hapen sa mâ parë, si mbas mundësìs për me siguruem lokal të përshtatëshëm për ambulancën e vêndbanimin e mjekut e të infermjerit, mbasi shumica e këtyne mjekëve janë të detyruem të qindrojnë nepër katunde ku gjetja e njij lokali të tillë asht e vështirë, e si mbas gjetjes të personelit të nevojshëm e të përshtatshëm për t'u marrë në shërbim.

Drejtorija e P. e Shëndetësís âsht kujdesue pranë entit autonom «Encos» për ndertimin e këtyne shtëpijave. Deri më sot, janë ndërtue këto qêndra:

1. Koçolitë
2. Petrelë
3. Ndroq
4. Shën-Palë
5. Klos
6. Koplik
7. Ostren
8. Kurbneshë
9. Krumë (Kol Gjecaj)
10. Dukagjin (Abat-Dukagjin)
11. Sevaster
12. Ersekë
13. Iballe
14. Dajç

Laboratorët bakteriologjik e kimik

Këta laboratorë, të pajosun, si janë, me çka u nevojitet, janë në gjëndje, sot, me krye çdo analizë q'u dërgohet prej instituteve shëndetësore e prej mjekëve.

Laboratori antirabik, në lidhje me qëndrat antirabike pranë Prefekturave, merr masa kundra tërbimit dhe kuron të kafshuemët prej shtazëve të dyshimta për tërbim.

Ofiqarët shëndetësorë

Emnimi i ofiqarve shëndetësorë âsht bâ me qëllim qi nepërmjet të tyne, Drejtorija e Përgjithëshme e Shëndetësís të jét në gjëndje me mbikqyrë dhe me bashkërendu veprimet shëndetësore bashkijake. Njikohësisht ata ndihmojnë Kryetarin e Bashkís për zbatimin e të gjitha masave shëndetësore të nevojshme për t'u marrë për mbrojtjen e shëndetit të popullsís. I përket ofiqarit shëndetësuer dhe në mungesë të tij, mjekëve Bashkijakë me mbikqyrë gjëndjen hygienike dhe shëndetësore të Bashkís dhe veçanërisht me u kujdesue për luftimin e sëmundjeve njitëse; me mjekue falas të vobektit e Bashkís n'ambulancë edhe në rasë nevoje nëpër shtëpija.

Qëndrat Hygienike

Qellimi i këtyne qëndrave âsht ma tepër mbrojtja nga sëmundjet. Këto bajnë konsultime mjekësore me anën e ambulancave sidomos për nana e foshnje, kryejnë vaksinime kundra lijës, tifos e difterisë dhe përpiqen, me infermjeret vizituese, me shtî edukatën shëndetësore nepër shtëpija. Të tilla qëndra janë në veprim në: *Tiranë, Korçë, Shkodër, Elbasan* dhe *Kavajë.*

Qëndrat e luftimit antimalarik

Këto qëndra vijojnë programin e filluem per pakësimin e folenave dhe për luftimin e zhvillimit të larvave anofelike: po ky shërbim do të përshkruhet mâ gjânësisht në nji kapitull të veçantë. Pranë qëndrave mâ malarike janë hapë njizet dispenserina, të pajosuna me personel të pregatitun për diagnostikimin e malarjes, me mikroskop e barnat e nevojshme për kurimin e të sëmuetëve.

Kaptina e veçantë e cila përbân pjesën mâ me rândësí të buxhetit, përveç asaj të rrogave të personelit, dishmon kujdesín qi ka pasë kjo Drejtorí për organizimin dhe shtimin e shërbimit të spitaleve.

SPITALET

Spitali i Tiranës

Ky spital âsht në gjëndje, sot, me marrë deri në 600 të sëmutë. Janë në shërbim me kontratë profesora të provuemë në dega të ndryshme për me drejtue dhe me u sigurue ndihmën mjekësore të sëmuetëve. Veprimtarija e këtij spitali ndahet në repartin e medicinës, të kirurgisë, të pediatrisë, të tuberkulozit, në repartin okulistik, të oto-rino-laringoiatrís, në repartin për sëmundjet veneriane e të lëkurës, në seksionin farmaceutik, në laboratorin klinik dhe atë të radiologisë.

SHQIPNIJA

NËDAMJE ADMINISTRATIVE

me 1 Korrik 1940-XVIII

Shkalla: 1: 900 000

LEGENDË

Kufizim' i Prefekturës

« « Nënprefekturës

» « Komunës

HARTË Nr. III. — QËNDRAT SHËNDETËSORE RURALE

Spitali i Korçës

Në gjëndje të sotshme, ky spital mundet me marrë 120 të sëmuetë dhe shpresohet të mbrrijë me mârrë deri në 250. Përmban repartin e medicinës, nji repart kirurgije, repart okulistik, repartin dermosifilopatik, laboratorin bakteriologjik. Asht në mbarim e sipër nji shatore dy katesh, e zoja për me marrë 100 të sëmuetë, e pajosun edhe kjo me repartin e radiologisë.

Spitali i Vlonës

Përmban repartin e patologisë, atë të kirurgisë, të dermosifilopatisë, të radiologisë, repartin okulistik dhe âsht në gjëndje me marrë 120 të sëmuetë, tue plotësue mâ së miri nevojat e ndihmës mjekësore. Dy shatore të reja në ndërtim e sipër e rrisin mundësín e këtij spitali deri për 200 të sëmuetë.

Spitali i Shkodrës

Ky spital âsht në gjëndje me marrë 150 të sëmuetë. Janë në veprim repartet e patologisë, të kirurgisë, t'okulistikës, t' otorinolaringoiatrisë dhe të radiologisë. Mungesa e lokalit të mjaftueshëm për shtruemjen e të sëmuetëve pengon zhvillimin e veprimtarís mâ të madhe të këtij spitali, me gjith se ndër kohët e fundit janë ndërtue dy shatore të reja të cilat munden me pranue deri në 80 të sëmuetë.

Spitali i Gjinokastrës

I vendosun në nji ndertesë të vjëter ky spital mundet me pranue 70 të sëmuetë. Reparti i medicinës dhe aj i kirurgisë përpiqen me i u përgjegjë nevojave mjekësore të qarkut.

Ndër spitale të Beratit, t' Elbasanit dhe të Peshkopisë munden me u shtrue nga 25 të sëmuetë për sejcilin, ndër repartet e medicinës.

Çmëndina e Vlonës

Kjo çmendinë, e drejtueme prej nji drejtori mjek, të ndihmuem prej nji psikjatri, âsht e vetmja shtëpí kure për sëmundje natyret nervoze, e aftë për me pranue 200 të sëmuetë.

Si u theksue në kapitullin e buxhetit, kjo Drejtorî e Përgj., sidomos mbas krijimit t'instituteve shëndetësore të reja, âsht kujdesue me pregatitë edhè personelin e nevojshëm. Mungesën e personelit të stërvitun âsht mundue me e plotësue tue lëshue bursa specializimi per mjekë; në vjetin akademik 1940-41 janë dërgue n' Itali dhet mjekë dhe 6 nxanësa me bursa. Njikohësisht ajo nuk ka mungue të sigurojë dhe të përmirësojë personelin ndihmues të mjekëve, me anë kursesh specializimi: kështu, në vjetin 1940, janë pregatitë 34 kujdestarë shëndetësorë të cilët janë emnue pranë qëndrave shëndetësore të ndryshme dhe në varësín e ofiqarëve shëndetësorë. Shkolla e infermjereve e Kryqit Kuq Shqiptar nxjerr, edhe ajo, vjet për vjet nji numer infermieresh të diplomueme, të cilat në mbarim të shkollës i shtrohen nji kursi t' organizuem prej kësaj Drejtorije, për me qenë t' afta me diagnostikue mikroskopisht malarjen. Prej tyne janë marrë mikroskopistet për dispenserinat antimalarike. Per pregatitjen e mamive, per të cilat vëndi i jonë ka aqë nevojë, janë dërgue n' Itali për nji kurs tri-vjeçár 43 nxanëse të zgjedhuna me konkurs, të cilat tash janë tue ndjekë vjetin e dytë.

Si pasqyrë përmbledhëse t' instituteve shëndetësore qi punojnë në vëndin onë t'onë po apim hartën e Instituteve Shëndetësore. (Shif ketë hartë)

Veprimtarija e Institueve Shëndetësore për periudhën 1933-1940

Numri i përgjithshëm i të mjekuemve nepër spitale, dispenserina dhe ambulanca mbrrin, për çdo vjet qi kemi para syshë, shifrat e poshtëshcnueme:

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	Shuma
99.616	107.071	125.117	144.267	157.063	158.642	144.511	194.382	1.130.669

Shtimi në përqindje:

100% 107,4% 125,6% 144,8% 157,6% 159,3% 145,1% 195,1%

Grafiku i tabelës nr. 14 pasqyron edhè mâ kjartësisht shifrat e sipërme nga të cilat vrejmë se numri i të mjekuemve, vjet për vjet, ka ardhë tue u shtue. Ketë e kemi theksuem edhe në kapitullin e buxhetit, tue folë përmbi zgjanimin e veprimtarís shëndetësore, mbasi shifrat e sipërme nuk mund të merren si bazë për me krahasue gjëndjen shëndetësore prej vjeti në vjet, sepse tregojnë mâ tepër shtimin e ambulancave, të dispenserinave si edhe rritjen e mundësive të spitaleve, të cilat porsa janë në gjëndje edhe sot me i-u gjegjë plotësisht nevojave të popullit. Nga ana tjetër duhet të vrejmë me kënaqësí se institutet në fjalë e kanë fitue besimin e popullit dhe sot pjesa mâ e madhja e këtij e ndjen nevojën e ndihmës mjekësore, si e dishmojnë deri diku shifrat qi dhamë sipri.

Mesatareja e numrit të përgjithshëm të mjekuem për vjet, gjatë periudhës 1933-40, âsht 148,333. Po t'a ndajmë numrin e të mjekuemve si mbas sëmundjeve endemike qi takohen mâ shpesh në vëndin t'onë, vrejmë se malarja zen vëndin e parë. Problemi i malarjes, me gjithë randësinë q'i ka dhanë kjo Drejtorí e Përgjithëshme, tue vue në zbatim për me e luftuem, methodat e mjetet mâ të reat âsht tepër i gjanë per me mujtë me u zgjidhë ranjësisht vetëm me këto mjete: malarjen ka per t'a çdukë prej Shqipnije bonifikimi i përgjithshëm.

Pasqyra këtu poshtë tregon përpjestimin e sëmundjeve nder katër klasifikime kryesore, dhanun mbas përqindjes të masave të vërtetueme mbrënda sejcilit vjet:

Pasqyra e rândësís relative të sëmundjeve endemike

Emni i sëmundjes	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Malarja	24,1	21,4	19,9	21,6	21,5	21,9	23,1	21,3
Sifilisi	1,8	2,4	1,8	1,6	1,3	1,3	1,2	1,0
Tuberkulozi	1,5	1,3	1,6	1,3	1,1	1,3	1,3	1,3
Sëmundjet tjera	72,6	74,9	76,7	75,5	76,1	75,5	74,4	76,4
SHUMA:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

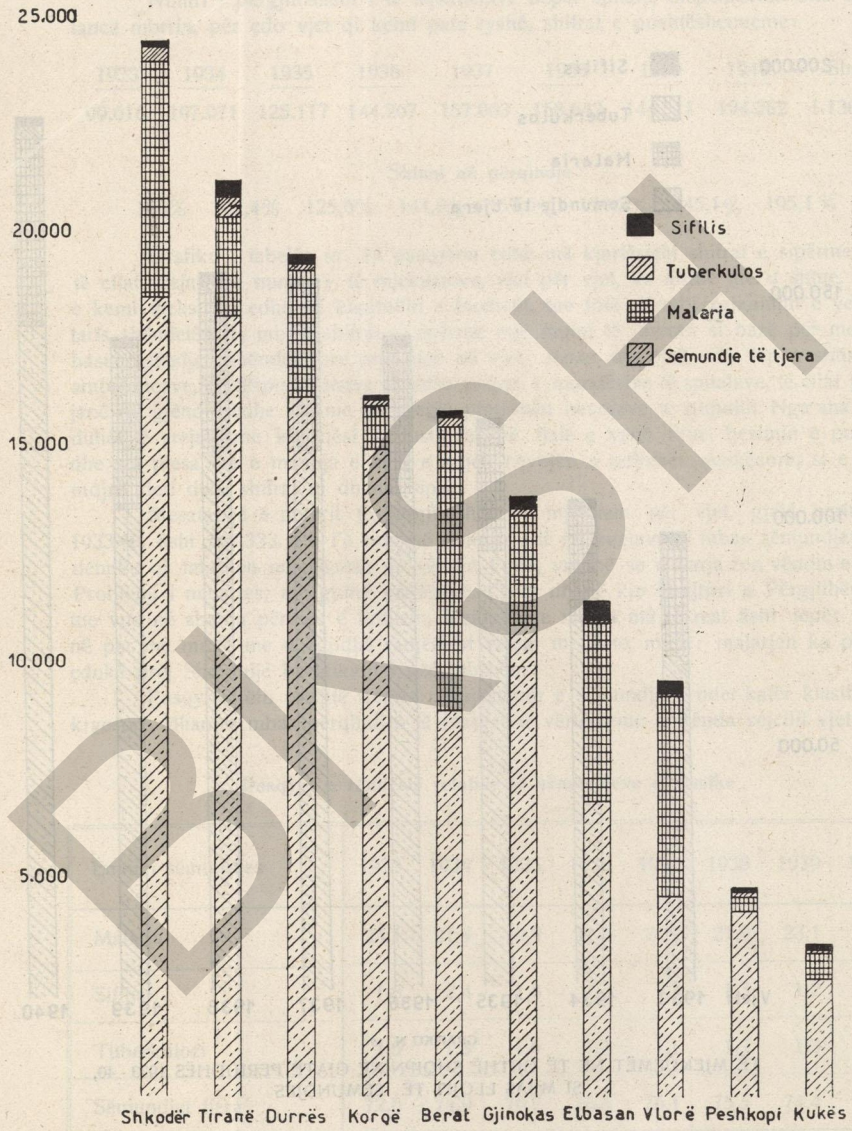

GRAFIKU N. 16

TË MJEKUEMËT, NË ÇDO PREFEKTURË SI MBAS LLOJIT TË SËMUNDJES

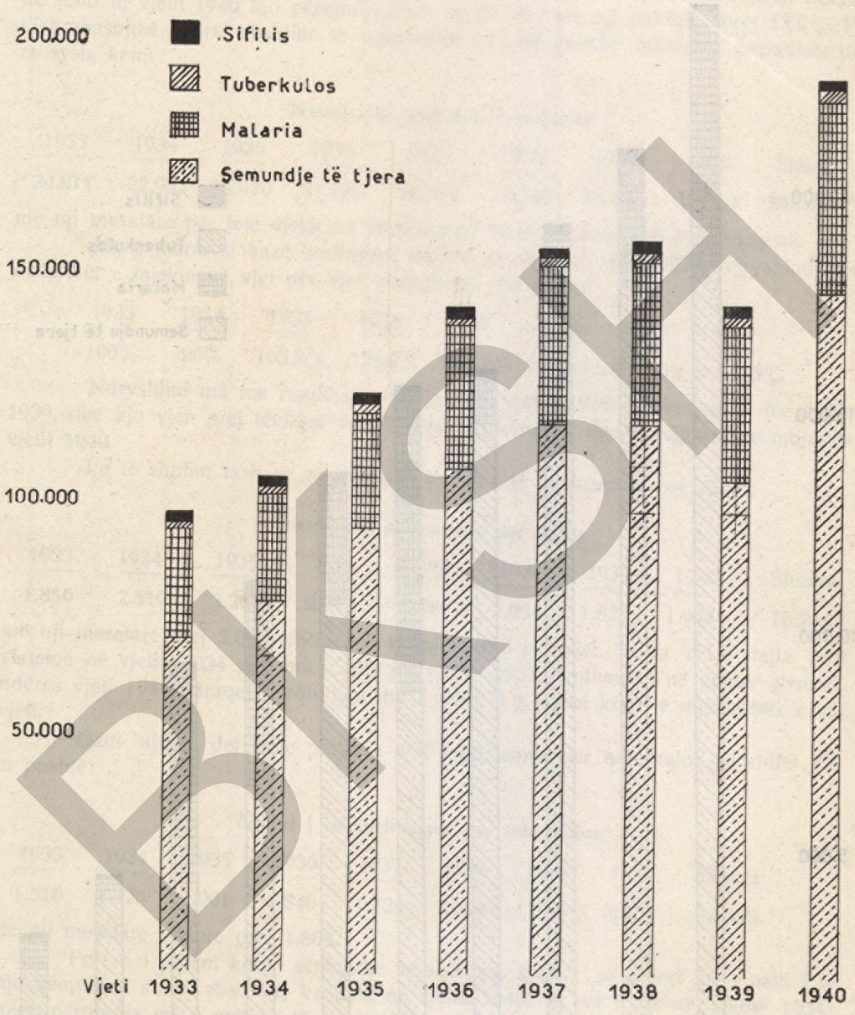

GRAFIKU N. 15

TË MJEKUEMËT NË TË GJITHË SHQIPNINË GJATË PERIUDHËS 1933 - 40, SI MBAS LLOJIT TË SËMUNDJES

Në fund të vjetit 1932 të mjekuemët per malarje mbrijshin në 34,3%, ndërsa në fund të vjetit 1940 kjo përqindje bjen në 21,3%, me nji pakësim prej 13,0%. Po t'i krahasojmë shifrat absolute të malarikëve qi janë mjekue mbrênda periudhës para sysh, kemi:

Numri i të mjekuemve malarikë

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1949	Shuma
24.011	22.952	24.920	31.193	34.799	34.783	33.437	41.359	246.454

me nji mesatare per tetë vjetët në studim prej 30.807 malarikësh të mjekuemë.

Me e marrë si bazë krahasimi shifrën absolute të vjetit 1933, ndryshimi për malarikët e mjekuemë, vjet për vjet, paraqitet si mâ poshtë:

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
100%	96%	103,8%	125,2%	140,7%	144,8%	139,2%	172,3%

Ndryshimi mâ me randësí vertetohet në vjetin 1940 në krahasim me vjetin 1939, dhe kjo vjen prej lëvizjes mâ të fortë të popullsís dhe t' imigrantëve mbrênda vjetit 1940.

Le të shofim tash se si paraqitet numri i të mjekuemve per sifilis:

Numri i të mjekuemve per sifilis

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	Shuma
1.856	2.519	2.260	2.273	1.985	2.054	1.823	1.994	16.764

me nji mesatare prej 2.094 sifilitikësh të mjekuemë per vjet. Shifra mâ e nalta âsht vertetue në vjetin 1934 dhe mâ e ulta në vjetin 1933, gjithmonë në numer absolut, ndërsa vjeti 1940 paraqet përqindjen ma t' ulten (1%) mbi krejt të mjekuemët e atij vjeti.

Gadi njilloji del edhe pasqyra e të mjekuemve per tuberkuloz, si shifet këtu poshtë:

Numri i të mjekuemve per tuberkuloz

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	Shuma
1.516	1.420	1.991	1.840	1.724	2.094	1.789	2.575	14.949

me nji mesatare vjetore prej 1.868.

Per sá i përket kësaj sëmundje shoqënore, shofim se numri mâ i nalti i të mjekuemve në shifër absolute, ka dalë në vjetin 1940, aj mâ i ulti në vjetin 1934; porse përqindja mâ e nalta e të mjekuemve per tuberkoloz për krejt numrin e të mjekuemve mbrenda vjetit, ka qenë në 1935 (1,6%). Natyrisht statistikat e mbajtuna per ketë sëmundje njitëse nuk janë të plota, mbasi ndër ambulanca shtetënore paraqitet vetëm nji numer i vogël i atyne qi vuejnë prej saj. Shenojmë me kënaqësí se vuemja në dispozicjon prej Qeverís italiane të 100 shtretënve pranë sanatoriumve të Previdencës Shoqënore për bashkatdhetarët t'onë, e ká shtue besimin e popullsís në ndihmën mjekësore tue e nxituem me u vizitue mâ shpesh prej mjekëve. Edhe Kryqi i Kuq ka vue në dispozicjon per dergimin e të sëmuetëve nder senatoriume të ndryshëme 40 shtretën.

Shifrat e sipërme i kemi pasqyrue në mënyrë syntetike në grafikun e tabelës nr. 14 për me dhanë nji idé mâ të qartë mbi ndryshimet vjetore të sëmundjeve t' analizueme.

Të mjekuemët në të gjithë Shqipninë gjatë periudhës 1933-40, të kategorizuemë si mbas llojit të sëmundjes. (Grafiku i tabelës nr. 15)

Për sa i përket të mjekuemëve per sëmundjet e ndryshme, numri i tyne ndryshon, per vjet, si mâ poshtë:

Numri i të mjekuemve per sëmundje të ndryshme

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	Shuma
72.233	80.180	95.946	108.961	119.555	119.711	107.462	148.454	852.502;

Mesatarja: 106.563.

Të sëmuëtit e shtruemë nepër spitale e dispenserina

Pasqyra këtu poshtë paraqet, shkurtësisht, veprimtarín e shvillueme mbrênda periudhës 1933-1940 prej spitaleve e dispenserive shtetënore:

Të mjekuemit në Spitale e Dispenserina për periudhën 1933-1940

Vjeti	Shtrue	Operue	Shërue	Dekë	Dalë të përmirësuemë ase në gjëndje të përparshme
1933	6.571 100%	894 12,1%	5.418 82,4%	414 6,3%	739 11,3%
1934	7.132 100%	1.338 18,9%	5.682 79,6%	371 5,2%	1.079 15,2%
1935	7.558 100%	1.486 18.3%	6.230 82,4%	413 5,5%	915 12,1%
1936	8.355 100%	2.226 25,4%	6.864 82,1%	502 6,0%	989 11,9%
1937	9.159 100%	2.288 24,9%	7.861 85,8%	482 5,2%	816 9,0%
1938	9.784 100 %	2.492 25,4%	8.466 86,5%	497 5,0%	821 9,5%
1939	9.895 100%	3.049 30,8%	6.842 70,0%	582 5,8%	2.471 24,2%
1940	12.010 100%	3.416 28,4%	10.497 87,4%	656 5,4%	857 7,2%
Shuma:	70.464	17.189	57.860	3.917	8.687
Mesatarja:	8.808	2.149	7.232	489	1.083

BISH

Po të shqyrtojmë vjetin 1933 si mbas shifrave të pasqyrës së sipërme, xjerrim se n'at vjet përveç 6.571 të sëmuëtve të rijë qi janë pranue per herën e parë, kishin mbetë edhè 689 të sëmutë nga vjet' i mâparshëm. Kjo shpjegon arësyen pse shuma e përqindjeve e rrjeshtueme nenë shifrat absolute, kalon të 100 perqind (në vjetin 1933 p. sh. kemi shumën e përqindjeve të katër kolonave baras me 112.1 perqind).

Nga pasqyra e sipërme vihet re nji shtesë e vazhdueshme gjatë gjithë periudhës në studim, e cila natyrisht edhe njiherë dishmon shtimin e mundësíve të spitaleve e dispenserinave shtetënore. Po të shqyrtojmë tri vjetët e mbràme 1938-1940, vërejmë këto ndrυshime, tuj marrë si bazë krahasimi shifrat absolute të vjetit 1938 baras me nji qind përqind:

Pasqyrë krahasuese e shifrave absolute të mjekuemve ndër spitale e dispenserina shtetënore, gjatë tri vjetëve 1938-1940

	1938	1939	1940
Shtrue:	9.784	9.895	12.010
Shtimi në përqindje:	100%	101%	123%
Operue:	2.492	3.049	3.416
Shtimi në përqindje:	100%	122%	137%
Shërue:	8.466	6.842	10.497
Ndryshimi në përqindje:	100%	81%	124
Dekë:	497	582	656
Krahasimi i shifrave absolute në %	100%	117%	132%
Dalë të permirësuemë ase në gjëndjen e perparëshme:	821	2.471	857
Ndryshimi në përqindje:	100%	301%	104%

Ndërsa të shtruemët në vjetin 1939 e 1940 janë shtue në 101% e 123 për qind, për numrin e t' operuemve âsht vertetue nji shtesë edhè ma e dukëshme, 122 për qind e 137 për qind.

Në shifrat e përgjithshme q'u shqyrtuen mâ sipër, përfshihen edhe të mjekuemët në kambë nepër ambulancat e spitaleve dhe të bashkíve.

Po t'a krahasojmë mënyrën si ndahen sëmundjet endemike mídis të mjekuemve nepër ambulanca edhe të shtruemve për mjekim nëpër spitale e dispenserina, tue marrë per 100 shifrën mesatare të mjekuemve ndër spitale e ambulanca, gjatë periudhës tetë vjeçare dalin këto përpjestime në perqindje:

Pasqyrë krahasuese midis sëmundjeve endemike. Mesatarja mbrênda periudhës 1933-1940

Numri i përgjithshëm i të mjekuemve	PREJ TYNE			
	Malarikë	Sifilitikë	Tuberkuloza	Të ndryshme
100	21,8%	1,5%	1,3%	75,4%

Kategorizimi i të sëmuetëve shtrue nder spitale e dispenserina, tue marrë per 100 shifrën mesatare të shtruemve mbrênda periudhës në studim, paraqitet si vijon:

Mesatareja e sëmundjeve endemike mbrênda periudhës 1933-1940 për njiqind të sëmuefë të mjekuemë nder spitale e dispenserina

Numri i të mjekuemve ndër spitale e dispenserina	Malarikë	Sifilitikë	Tuberkuloza	Të ndryshëm
100	18,2%	1,5%	3,4%	76,9%

Nga dy pasqyrat e sipërme mund të shifet se përqindja 21,8% e numrit të malarikëve që mjekohen në kâmbë nder ambulanca, dispenserina antimalarike si edhe ndër qêndra shëndetësore, âsht ma e naltë se shifra 18,2% që del për të shtruemët nder spitale e dispenserina. Kjo mund të shpjegohet, e para: se nder vênde ku ndodhen spitale shtetënore, zhvillohet luftimi antilarvuer anofelik për mbrojtjen e popullsís kundra malarjes; dhe e dyta: pse dispenserinat antimalarike janë çelë neper qêndrat rurale ma malariket. Sa per tuberkulozin, kjo lëngatë takohet ma shpesh nder të shtruemë për mjekim neper spitale e dispenserina, 3,4%, dhe vetëm 1,3% ndër të mjekuemë nder ambulanca rurale. Sifilisi, kësaj here, paraqet po atë përqindje, 1,5% si nder qytete ashtu edhe ndër rrethe. Për rubrikën «të ndryshëm», shënojmë se ndryshimi i dy përqindjeve ketë herë nuk âsht i dukshëm: 75,4% me 76,9%, dhe rrfen se fshatarët kanë vijú me iu shtrue vizitimeve mjeksore si nder ambulanca rurale, si nder spitale.

ÇMENDINA

Veprimet e spitalit neuropsikiatrik në Vlonë për periudhën në studim, përmblidhen në shifrat që vijojnë:

Vjeti	Pranue	Shërue	Dekë	Mbetë për vjetin tjetër
1933	155	3	10	142
1934	173	28	17	128
1935	181	30	25	126
1936	193	40	34	119
1937	193	51	17	125
1938	202	52	20	130
1939	259	73	32	144
1940	281	69	26	186

Numri i të sëmuetëve qi pranohen në çmëndinë âsht shtue, si e tregojnë shifrat e sipërme. prej vjetit në vjet. Prej 155 që ishte në vjetin 1933 numri i të pranuemëve në vjetin 1940 ka hipë në 281, me nji shtesë prej 81%. Kjo duket ma kjartësisht në pasqyrën që vijon, ku shifet shtimi në përqindje i të sëmuetëve, tue marrë numrin e vjetit të mâ parshëm për 100:

Shtesa përqindëse e të pranuemve në çmëndinë për çdo vjet:

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
100	+11,6%	+4,7%	+6.6%	+0%	+4,6%	+28,2%	+8,1%

Duhet shënue se shtimi në fjalë rrëfen zgjanimin e shërbimit mjekësuer si edhe mundësinë mâ të madhe të spitalit, por tue qenë ky i vetmi institut i këtij lloji për me i-u përgjegjë nevojave të gjithë mbretnís, mbetet prap se prap i pá mjaftueshëm për me i plotësue të gjitha nevojat. Prandej shifrat e sipërme nuk mund të merren si kriter për të dijtë shtimin e vërtetë të sëmuetëve prej vjetit në vjet, sepse ka ngjá shpesh herë qi rasat mâ të lehtat âsht dashtë me i-a ngarkue kujdesís së familjeve.

VEPRIMET E SHËNDETËSIS NDER PREFEKTURA

I. — Prefektura e Shkodrës

Me dashtë me i rreshtú prefekturat si mbas numrit të mjekuemve mbrênda periudhës tetë-vjeçare, e para ndër to vjen prefektura e Shkodrës, me 196.545 të sëmuetë të mjekuemë prej 1933 deri në mbarim të vjetit 1940 me mesatare vjetore mâ të naltën, prej 24.568 të mjekuemësh në vjet.

Organizata shëndetësore në ketë prefekturë âsht kjo:

I) Institutet shëndetësore në qêndër për mbrojtjen e shëndetit me ndihmën mjekësore: *nji spital; nji qêndër hygienike; nji zyrë shëndetësore bashkijake* me ofiqarin shëndetësuer në krye, i ndihmuem prej mjekëve bashkijakë; *nji dispenserí antimalarike e nji qêndër luftimi antilarvuer anofelik.*

II. Në rrethin e kësaj prefekture janë në veprim qêndrat shëndetësore rurale në:

1. — *Pukë,* vênd qi përmbledh katundet e komunës së qêndrës.

Qe të sëmuetit e mjekuemë nder institutet e sipër-permenduna:

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	Shuma
15.785	16.419	21.044	29.478	26.624	26.007	26.943	34.245	196.545

Shtimi ase pakësimi në përqindje i të mjekuemve për çdo vjet tue marrë numrin e vjetit të maparshëm për 100, âsht:

Shtimi ase pakësimi i të mjekuemve për çdo vjet

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
100	+4.0%	+28,2%	+40,0%	-9,7%	-2,3%	+3,6%	+27,1%

Nga shifrat e sipërme shifet se numri i të sëmuetve, vjen tue u shtue vazhdimisht si mbas prirjes së përgjithëshme të vume ré per të gjithë Shqipnín. Këtu po-shtë po apim numrin e të sëmuetëve të mjekuemë mbrenda çdo vjeti, të ndamë në kategorí kryesore kû njikohësisht, për sejcilën sëmundje endemike, âsht caktue përqindja, tue marrë për 100 numrin e përgjithshëm të mjekuemve mbrenda sejcilit vjet.

Sëmundjet endemike në Prefekturën e Shkodrës

Vjeti	Shuma e të mjekuemve	PREJ TYNE							
		Malarje	%	Sifilis	%	Tuberkulos	%	Të ndryshëm	%
1933	15.785	4.186	26,5%	420	2,6%	508	3,2%	10.671	67,7%
1934	16.419	4.088	24,9%	84	0,5%	309	1,9%	11.933	72,7%
1935	21.044	4,435	21,1%	60	0,3%	224	1,0%	16.325	77,6%
1936	29.476	6.393	21,7%	90	0,3%	286	0,9%	22.709	77,1%
1937	26.624	7,369	27,7%	54	0,2%	193	0,7%	19.008	71,4%
1938	26.007	5.785	22,3%	36	0,2%	357	1,3%	19.819	76,2%
1939	26.943	5.225	19,4%	45	0,2%	283	1,0%	21.390	79,4%
1940	34.245	6.489	19,0%	175	0,5%	568	1,6%	27.013	78,9%
Shuma: 196.545		43.970		973		2728		148.873	
Mesatarja: 24.568		5.496	22,4%	122	0,5%	341	1,4%	18.609	75,7%

BKSH

Nga shifrat e sipërme bje në sy nji ulje e vazhdueshme si në përqindjen e malarikëve të mjekuemë, ashtu edhe në përqindjen e sifilitikëve e të sëmuetëve prej tuberkulozi, ndërsa shtohet përqindja e të sëmuetëve për sëmundje të ndryshme.

Sëmundjet njitëse të konstatueme gjatë kësaj periudhe përmblidhen në pasqyrën këtú poshtë:

Tabela e sëmundjeve njitëse në Prefekturën e Shkodrës

Vjeti	Typhus abdominalis	Parotitis	Erisipelë	Meningitis epidemica	Pertussis	Difterite	Fruth	Skarlatinë	Tërbim	Variçelë		
1933	25	20	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1934	28	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1935	33	—	13	3	62	—	—	—	—	—	—	—
1936	20	1	—	—	13	7	7	—	—	—	—	—
1937	40	—	3	—	19	—	—	—	—	—	—	—
1938	22	—	—	—	—	1	26	—	—	—	—	—
1939	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—
1940	25	83	—	14	2	2	1	2	1	2	1	—

Pasqyra ma poshtë tregon mënyrën se si ndahet numri i të mjekuemve midis qytetit të Shkodrës dhe qarkut të kësaj prefekture. Per pregatitjen e kësaj pasqyre âsht marrë para syshë mesatarja vjetore e të mjekuemve mbrênda periudhës në studim, tue veprue kështu edhè për numrin e sëmundjeve endemike.

Numri mesatár i të mjekuemve për çdo vjet në qytet dhe në qarkun e prefekturës së Shkodrës mbrênda periudhës 1933-40.

Të mjekuemë	Shuma		PREJ TYNE							
			Malarje		Slfilis		Tuberkulos		Të ndrysh.	
Qarku i prefekturës së Shkodrës	8026	36,8%	1.699	21,2%	90	1,1%	87	1,1%	6150	76,6%
Qyteti i Shkodrës	16542	63,2%	3.797	23,0%	32	0,2%	254	1,5%	12459	75,3%
Prefektura e Shkodrës	24568	100%	5.496	22,4%	122	0,5%	341	1,4%	18609	75,7%

Për lehtësí krahasimi, po rirendojmë përqindjet e sipërme në pasqyrën këtu poshtë tue marrë për 100 shifrat e krejt prefekturës:

Krahasimi i përpjesëtimit të sëmundjeve endemike në qarkun, qytetin dhe prefekturën e Shkodrës (Mesatarja mbrênda 8 vjetëve)

VENDI	Numri mesatár i të mjekuemve	Malarje	Sifilis	Tuberkuloz	Të ndryshme
Prefektura e Shkodrës	100	100	100	100	100
Qarku i Prefekturës	37	31	74	25	33
Qyteti i Shkodrës	63	69	26	75	67

Në këtë tabelë vërejmë se për çdo 27 të sëmuetë të mjekuemë në prefekturën e Shkodrës, 17 janë mjekue në qytetin e Shkodrës dhe vetëm 10 nder institutet shëndetësore të rrethit. Kjo gja shpjegon numrin e naltë të malarikëve që takojmë në qytetin e Shkodrës (dy malarikë mjekue në qytet për nji në rreth), shka tregon se shumica e të sëmuetëve të rrethit ulet në qytet për me u kurue.

Sa për sifilitikët, shifrat e sipërme thonë se rasat e mjekueme në qarkun e Prefekturës janë trefishi i atyne të mjekueme në qytet, ndërsa ngjet e kundërta për tuberkulozin, kështu qi per çdo tukerkolitik të qarkut, janë mjekue tre në qytet.

Këtu poshtë paraqesim tabelën e të mjekuemve në spitalin civil të Shkodrës:
Tabela e të mjekuemve në spitalin civil të Shkodrës

Vjeti	Shtrue	Opérue	Shërue	Dekë	Dalë të përmirësuemë ase në gjëndje të maparshme
1933	743 100%	151 20,3%	580 78,0%	48 6,5%	115 15,5%
1934	786 100%	167 21,2%	029 30,0%	29 3,7%	128 16,3%
1935	783 100%	148 19,0%	606 77,4%	34 4,3%	143 18,3%
1936	849 100%	150 17,6%	629 74,1%	41 4,8%	179 21,1%
1937	991 100%	200 20,2%	762 76,9%	58 5,9%	171 17,2%
1938	945 100%	181 19,1%	743 78,6%	50 5,3%	152 16,1%
1939	1020 100%	277 27,1%	869 85,2%	42 4,1%	109 19,7%
1940	1589 100%	385 24,2%	1456 91,6%	33 2,1%	100 6,3%
Shuma: Mesatarja	7706 963	1659 207	6284 785	335 42	1097 138
Përqindja: Mesatare	100%	21,5%	81.5%	14,2%	4,3%

Për veprimtarín e sejcilit spital apim nji tabelë krahasuese për trí vjetët e mbrâme per me xjerrë në shesh ma mirë ndryshimet e mundësís të sejcilit spital mbrenda këtyne trí vjetëve. Kështu për spitalin e Shkodrës, po të marrim si bazë krahasimi shifrat absolute të vjetit 1938 baras me 100, kemi:

	1938	1939	1940
Shtrue:	945	1020	1589
Shtimi në përqindje:	100%	109%	156%
Operue:	181	277	385
Shtimi në përqindje:	100%	153%	213%

Shifet kjartë se, ndërsá numri i të shtruemve në vjetin 1940 âsht nji herë ma i naltë se aj i vjetit 1938, numri i t'operuemve âsht dyfishue, shifra qi tregojnë se sá âsht shtue mundësija e spitalit.

II. — Prefektura e Tiranës

E dyta për naltsín e numrit të mjekuemve mbrênda tetë vjetëve, vjen prefektura e Tiranës, me 171.348 të mjekuemë gjithsejt, e me nji mesatare vjetore prej 21.417 të mjekuemësh.

Institutet shëndetsore në kryeqytet janë: *spitali i përgjithshëm civil «Bruno Mussolini»*, ndër ma të pajuemit në krejt mbretnín: *qêndra hygienike; laboratorët bakterirlogjik, antirabik dhe kimik; zyra e shëndetësís e Kryeqytetit* me nji ofiqár shëndetësuer në krye; me ambulancën bashkijake dhe mamit; *qêndra e luftimit antilarvuer anofelik* me dispenserinë antimalarike.

Në rrethin e kësaj prefekture janë në veprim qêndrat shëndetësore rurale në:

1. — *Shëngjergj*, me të gjith qarkun.
2. — *Petrelë*, me të gjithë qarkun si edhe me komunen e Gurrës. Në projekt: *Shën Pali.*

Të sëmuetët e mjekuemë n'institutet e sipërmenduna janë këta:

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	Shuma
17.398	19.822	20.754	20.556	20.294	22.551	18.209	31.753	171.348

Shtimi ase pakësimi në përqindje i të mjekuemve për çdo vjet tue marrë numrin e vjetit të mâparshëm për 100, âsht:

Shtimi ase pakësimi i të mjekuemve për çdo vjet:

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
100	+13,9%	+4,8%	-1,0%	-1,3%	11,1%	-19,2%	74,4%

Edhè në ketë prefekturë âsht per t'u vrejtë prirja e përgjithëshme qi vumë ré per Shqipnín: numri i të sëmuetëve të mjekuemë vjen gjithnji tue u shtú. Në vjetin 1940 numri i të mjekuemve hypë në 141%, në krahasim me vjetin 1938.

Sëmundjet endemike të registrueme në ketë prefekturë dalin si në pasqyrën mâ poshtë, kû për sejcilën sëmundje, së bashku me shifrën absolute, kemi shenue edhe përqindjen qi ká, tue marrë per 100 numrin e përgjithshëm të mjekuemve mbrênda sejcilit vjet.

Sëmundjet endemike në Prefekturën e Tiranës

Vjeti	Shuma e të mjekuemve	PREJ TYNE							
		Malarje	%	Sifilis	%	Tuberkulos	%	Të ndryshëm	%
1933	17.398	1.364	7,9%	174	1,0%	262	1,5%	15,596	89,9%
1934	19.822	1.693	8,5%	243	1,3%	302	1,5%	17.584	88,7%
1935	20.765	1.761	8,5%	447	2,1%	349	1,7%	18.208	87,7%
1936	20.556	2.126	10,4%	725	3,5%	571	2,8%	17.134	83,3%
1937	20.294	2.548	12,6%	411	2,0%	592	2,9%	16.743	82,5%
1938	22.551	3.349	14,9%	301	1,3%	625	2,8%	18.279	81,0%
1939	18.209	3.547	19,5%	350	1,9%	690	3,8%	13.622	74,8%
1940	31.753	2.572	8,3%	296	1,0%	831	2,6%	28.054	88,3%
Shuma: 171.348		18.960		2.947		4.222		145.219	
Mesatarja: 21.417		2.370	11,1%	368	1,7%	527	2,5%	18.152	84,7%

Në krahasim me prefekturën e Shkodrës, vërtetojmë se përqindja mesatare e malarikëve të mjekuemë në prefekturën e Tiranës (11, 1%) âsht sá gjysa e malarikëve në prefekturën e Shkodrës (22, 4%); ndërsa sifilitikët dhe tuberkolitikët e mjekuemë në Tiranë dalin, në shifra rrumbullake, tri herë e dy herë sá rasat e njijllojta të mjekueme ndër institutet shëndetësore të Shkodrës. Për krahasim të këtyne shifrave âsht për t'u vûm ré se në Tiranë ndodhet spitali i përgjithëshëm civil, kû mjekohen të sëmutë të ardhun prej të gjitha anëve të Shqipnís, dhe shifra e naltë e turbekolotikëve dhe sifilitikëve nuk vjen vetëm praj gjëndjes shëndetësore të kryeqytetit.

Sëmundjet njitëse të lajmueme mbrênda periudhës s'onë, përmblidhen si këtu mâ poshtë, ku mund të shifet se vêndin e parë ndër sëmundje njitëse e zen frûthi me nji mesatare 30 rasash në vjet, mbas të cilit vjen typhus abdominalis me mesatare vjetore 18 rasash.

Sëmundjet njitëse në prefekturën e Tiranës

Vjeti	Difteri	Erysipelë	Tërbim	Meningjitë epidemike	Fruth	Paratyphus	Parotitis	Scarlatinë	Typhus abdominalis
1933	1	1	—	2	62	6	3	5	29
1934	3	—	—	1	15	2	2	9	24
1935	1	2	1	—	69	1	19	2	12
1936	3	1	—	1	12	3	3	1	14
1937	6	—	—	—	3	1	9	—	13
1438	3	—	—	—	14	2	2	—	9
1939	5	1	6	3	22	—	3	2	20
1940	25	2	95	29	39	3	2	1	23
Shuma	47	7	102	36	236	18	43	20	144

Veprimtarija e spitalit të përgjithshëm civil «Bruno Mussolini» përmblidhet në pasqyrën këtu poshtë:

Të mjekuemët në spitalin e përgjithshëm civil në Tiranë

Vjeti	Shtrue	Operue	Shërue	Dekë	Dalë të përmirësuemë ase në gjendje të mâ-parshme
1933	1933	457	2,358	155	157
	100%	14,4%	90,1%	4,0%	5,0%
1934	3143	583	2.530	158	455
	100%	18,5%	80,5%	5,0%	14,5%
1935	3350	849	2.911	219	220
	100%	25,3%	87,0%	6,5%	6,5%
1936	3497	963	3.042	221	234
	100%	27,5%	87,0%	6,3%	6,7%
1937	3514	1032	3.177	245	92
	100%	29,3%	90,4%	6,9%	2,7%
1938	4121	1322	3.786	274	61
	100%	32,0%	91,8%	6,6%	1,6%
1939	4802	1694	2.716	332	1.754
	100%	35,2%	56,6%	7,0%	36,4%
1940	4526	1419	3.766	343	417
	100%	31,3%	83,2%	7,6%	9,2%

PKSH

III. — Prefektura e Durrësit

Kjo prefekturë, si e kemi pá në pjesën demografike, vjen e shtata për popullsí, por zen vêndin e tretë për numër të mjekuemve. Pasqyra këtu pranë bjen numrin e përvjetshëm të mjekuemve mbrenda periudhës qi kemi para syshë:

1933	1934	1935	1936	1937	2938	1939	1940	Shuma
14.098	14.793	18.260	24.642	28.270	19.882	15.156	21.830	156.931

me nji mesatare vjetore prej 19,615 të mjekuemësh.

Prefektura e Durrësit ká këto institute shëndetësore në qytet: *nji spital, zyrën e shëndetësís të bashkisë* me ofiqarin shëndetësuer, e me ambulancën bashkijake, *qendrën e luftimit antilarvuer anofelik, dispenserinë antimalarike dhe mamit.*

Në qarkun e prefekturës janë në veprim qêndrat shëndetësore rurale në:

1. – *Ndroq*, me katundet e kësaj komune dhe nji pjesë të katundeve të kumunës së Sauqetit.
2. – *Kavajë*, me qytetin dhe katundet e komunës së qendrës.
3. – *Mamuras*, me katundet e komunës së Mamurasit dhe të komunës së Kurbinit.
4. – *Krujë*, me katundet e komunës Fushë-Krue dhe ato të komunës së Benës.
5. – *Prezë*, me katundet e komunës së Prezës e disa katunde të Tiranës.
6. – *Shijak*, me katundet e komunës së qendrës dhe të komunës të Radës.

Si kemi shenue edhe njeti, âsht projektue hapja e katër qendrave shëndetësore rurale tjera ndër komunet: *Shënavlash, Kryevidhë* dhe *Ishmë.*

Shtimi ase pakësimi në përqindje i të mjekuemve për çdo vjet

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
100	+5,0%	23,4%	34,9%	14,7%	-29,6%	-23,7%	44,0%

Ndër këto shifra dallojmë se numri i të mjekuemve hip, tue mrrijtë shifrën absolute ma të naltën në vjetin 1937, vjet mbas të cilit ká fillue me zbritë për me hipë persrí, si len me kuptue shifra adsolute e të mjekuemve në vjetin 1940.

Pasqyra qi vjen paraqet rasat e mjekueme, të përpjesëtueme në katër kategori kryesore tue shënue për sejcilën, shifrën absolute bashkë me përqindjen e sejcilës sëmundje endemike, tue marrë per 100 numrin e përgjithshëm të mjekuemve mbrênda vjetit.

Sëmundjet endemike në Prefekturën e Durrësit

Vjeti	Shuma e të mjekuemve	PREJ TYNE							
		Malarje	%	Sifilis	%	Tuberkulos	%	Të ndryshëm	%
1933	14.098	2.660	18,9%	170	1,2%	107	0,8%	11,161	79,1%
1934	14.793	1.508	10,2%	136	0,9%	59	0,4%	13.090	88,5%
1935	18.260	911	4,9%	140	0,8%	86	0,5%	17.123	93,8%
1936	24.642	2.716	11,0%	146	0,6%	137	0,6%	21.643	87,8%
1937	28.270	4.118	14,5%	288	1,0%	147	0,5%	23.717	84,0%
1938	19.882	3.053	15,3%	354	1,8%	205	1,0%	16.270	81,9%
1939	15.156	2.763	18,2%	284	1,8%	190	1,2%	11.919	78,8
1940	21.830	6.252	28,6%	371	1,7%	184	0,8%	15.023	68,9%
Shuma: 156.931		23.981		1.889		1.115		129.946	
Mesatarja: 19.615		2.997	15,2%	236	1,2%	139	0,7%	16.243	82,9%

Sëmundjet njitëse të lajmueme mbrênda periudhës në shqyrtim, në prefekturën e Durrësit

Vjeti	Difteri	Disenteri	Terbim	Meningitë epidemike	Fruth	Parotitis	Pertussis	Poliomielitis	Scarlatinë	Variçelë	Typhus abdom.
1933	1	2	—	—	7	—	4	—	3	1	6
1934	—	—	—	—	4	6	7	—	—	—	2
1935	4	5	—	—	11	3	2	—	2	1	11
1936	—	—	—	—	206	69	37	—	—	—	11
1937	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
1938	1	—	—	—	—	6	—	—	2	—	—
1939	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	6
1940	5	—	29	23	29	2	1	1	1	—	3
Shuma	12	7	29	23	257	86	51	1	10	2	43

IV. — Prefektura e Korçës

E para nga pikëpamja e popullsís, kjo prefekturë zen véndin e katërt për naltësinë e numrit të mjekuemve, (130.304), me nji mesatare prej 16.288 të mjekuemësh.

Në ketë prefekturë janë në veprim këto institute shëndetësore: *nji spital, nji qêndër hygienike, zyra e shëndetësís* e Bashkisë me nji ofiqar shendetsuer në krye dhe me amdulancë bashijake e mamí; *laboratori bakteriologjik* dhe shërbimi antirabik.

Në qark të prefekturës janë në veprim qendra shëndetësore rurale në:

1. — *Korçë:* me katundet e komunës së qêndrës, komunës së Dardhës dhe ato të komunës së Voskopojës.

2. — *Bilisht:* me komunën e qendrës, katundet e komunës të Hoçishtit dhe ato të komunës të Bozhigradit.

3. — *Kolonjë:* me katundet e komunës së qendrës, (Ersekë) dhe katundet e komunës të Barmashit.

4. — *Leskovik:* me katundet e komunës së qendrës dhe ato të komunës të Kovaçishtit (Farkaj).

5. — *Pogradec:* me katundet e komunës së qendrës, dhe katundet e komunës së Çeravës.

6. — *Maliq:* me komunën e Maliqit si dhe 12 katundet e komunës të Moçanit.

Qendra shëndetësore rurale në projekt: *Zvezdë, Plesishtë, Protopapë dhe Lubonjë.*

Pasqyra këtû poshtë paraqet numrin e përvjetshëm të mjekuemve:

1933	1934	1935	1936	1936	1938	1939	1940	Shuma
12.483	11.804	15.050	19.357	22.757	18.643	14.614	15.596	130.304

Shtimi ase pakësimi në përqindje i të mjekuemve për çdo vjet tue marrë numrin e vjetit të maparshëm për 100, âsht:

Shtimi ase pakësimi i mjekumeve për çdo vjet

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
100 ·	—5,5%	27,5%	+28,6%	+17,5%	—18,0%	—21,6%	6,7%

Edhe këtû vêhet ré, si u pá për prefekturën e Durrësit, se numri absolut mâ i nalti per të mjekumët, ká qenë aj i vjetit 1937.

Sëmundjet endemike të vërtetueme në ketë prefekturë paraqiten si mâ poshtë, ku pranë shifrës absolute për sejcilën sëmundje âsht shënue edhe përpindja, tue marrë për 100 numrin e përgjithshëm të mjekuemve mbrênda vjetit.

Sëmundjet endemike në prefekturën e Korçës

Vjeti	Shuma e të mjekuemve	PREJ TYNE							
		Malarje	%	Sifilis	%	Tuberkulos	%	Të ndryshëm	%
1933	12.433	910	7,3%	85	0,7%	180	1,4%	11.308	90,6%
1934	11.804	647	5,4%	45	0,4%	142	1,2%	10.970	93,0%
1935	15.050	676	4,5%	40	0,2%	141	1,0%	14.193	94,3%
1936	19.357	1.418	7,3%	44	0,3%	118	0,6%	17.777	91,8%
1937	22.757	1.013	4,5%	28	0,1%	126	0,6%	21.590	94,8%
1938	18.643	1.464	7,8%	37	0,2%	153	0,9%	16.989	91,1%
1939	14.614	1.110	7,6%	69	0,5%	142	0,9%	13.293	91,0%
1940	15.596	980	6,3%	152	1,0%	168	1,0%	14.296	91,7%
Shuma	130.304	8.218		500		1.170		120.416	
mesatare	16.288	1.027	6,3%	63	0,4%	146	0,9%	15.052	92,4%

Me dashtë me krahasue numrin e të mjekuemve në rrethin e kësajë prefekture me numrin e të mjekuemve në qytet, del si ma poshtë:

Numri mesatár i të mjekuemve për çdo vjet në qytet dhe rrethin e prefekturës së Korçës, mbrênda periudhës 933-40

Të mjekuemë	Shuma		PREJ TYNE							
			Malarje		Sifilis		Tuberkulos		Të ndryshëm	
Qarku i Prefek.	3.159	19,3	348	11,0%	17	0,5%	41	1,3%	2,753	87,2%
Qyteti i Korçës	13.129	80,4	679	5,2%	46	0,3%	105	0,8%	12,299	93,7%
Prefek. e Korçës	66.288	100,0	1.027	6,3%	63	0,4%	146	0,9%	15·052	92,4%

Për lehtësí krahasimi po rirendojmë përqinjet e sipërme në pasqyrën mâ poshtë, tue mârrë për 100 shifrat e krejt prefekturës:

Krahasimi i përpjestimit të sëmundjeve endemike në qarkun, qytetin dhe prefekturën e Korçës. (Mesatarja e tetë vjetëve)

VENDI	Numri mesatar i të mjekuemve	Malarje	Sifilis	Tuberkolos	Të ndryshëm
Prefektura e Korçës	100	100	100	100	100
Qarku i Prefekturës	19	34	27	28	18
Qyteti i Korçës	81	66	73	72	82

Shifrat e sipërme thonë se malarikët e mjekuemë në qytet janë gadi dyfishi i atyne të mjekuemë po për ketë sëmundje në rreth: ndërsa për çdo tre të mjekuemë për sifilis ase tuberkulos në qytet, âsht mjekue vetëm nji në rreth. Nga ana tjetër del në shesh se për çdo pesë të mjekuemë, katër janë kurue në qytet e nji nder institutet e qarkut. Këto shifra dishmojnë ardhjen e të sëmuetëve prej qarkut në qytet, gjâ qi ban me e theksue edhe nji herë nevojën e qêndrave shëndetësore rurale, rrjedhtimi mirëbës i të cilave për sot nuk âsht i ndijshëm, mbasi e kanë nisë punën tash vonë.

Sëmundjet njitëse të vërtetueme mbrênda periudhës në shqyrtim përmblidhen si ma poshtë:

Sëmundjet njitëse në prefekturën e Korçës 1933 - 40

Vjeti	Difterí	Tërbim	Meningitë epidemike	Fruth	Parotitis	Pertussis	Skarlatinë	Typhus abdominalis	Trachoma	Varicelë
1933	4	—	—	144	—	12	—	2	—	—
1934	10	—	—	61	—	—	—	23	—	—
1935	2	—	—	94	—	—	—	55	—	—
1936	4	—	2	592	—	27	—	21	—	—
1937	10	—	3	28	—	109	—	75	—	—
1938	10	—	1	—	—	—	24	51	—	—
1939	5	—	1	3	—	—	—	23	102	—
1940	10	1	39	78	17	13	2	15	—	1
Shuma	55	1	46	1.000	14	161	26	265	102	1

E para ndër sëmundjet njitëse vjen frûthi mandej typhus abdominalis; e treta pertussis.

Veprimtarija e spitalit shtetënuer në Korçë përmblidhet si mâ poshtë:

Të mjekuemët në spitalin e shtetit në Korçë

Vjeti	Shtrue	Operue	Shërue	Dekë	Dalë të përmirësuemë ase në gjëndje të përparshme
1933	692	225	578	44	70
	100%	32,5%	83,5%	6,4%	10,1%
1934	1010	230	801	55	154
	100%	22,7%	79,3%	5,5%	15,2%
1935	1126	278	963	49	114
	100%	24.7%	85,5%	4,4%	10,1%
1936	1314	370	1097	60	157
	100%	28,1%	83,5%	4,5%	12,0%
1937	1888	340	1670	69	149
	100%	18,0%	88,5%	3,6%	7,9%
1938	1648	348	1441	43	164
	100%	21,1%	87,4%	2,6%	10,0%
1939	1211	370	927	69	215
	100%	30,5%	76,6%	5,7%	17,7%
1940	1810	631	1684	92	94
	100%	33,7%	90,0%	5,0%	5,0%
Shuma:	10.759	2.792	9.161	481	1.117
Mesatare:	1.345	349	1·145	60	140
Përqin:	100%	25,9%	85,1%	4,5%	10,4%

BKSH

Me marrë për bazë krahasimi shifrat absolule të vjetit 1938 baras me 100, qe si paraqiten ndryshimet e numrit t' operuemve gjatë dy vjetëve të mbrame:

	1938	1939	1940
Shtrue:	1.648	1.211	1.870
Ndryshimi në përqindje:	100%	73,4%	113,5%
Operue:	348	370	631
Ndryshimi në përqindje:	100%	106,3%	181,3%

Këtu vërejmë se me gjith se të shtruemët në vjetin 1939 janë 27% mâ pak se ata të vjetit 1938, numri i të operuemvet ka hipë në 6%, ndërsa në vjetin 1940 me shtimin e mundsís të spitalit âsht naltësue si numri i të shtrumve (+ 13,5%), si aj i t' operuemve (+ 81%).

V. — Prefektura e Beratit

Prefektura e Beratit vjen e dyta, menjiherë mbas asaj të Korçës, nën pikpamje të popullsís, ndërsa zên vendin e pestë, prapë mbas Korçës, për naltësín e numrit të mjekuemëve i cili hipë në 127.431 për tetë vjetët, me nji mesatare vjetore prej 15,929 të mjekuemësh.

Institutet shëndetësore në ketë prefekturë janë: *nji spital,* nji *qëndër punimesh antimalarike, zyra e shëndetësis e Bashkisë, dispenserija antimalarike.*

Në qark janë në veprim qëndra shëndetësore rurale në:

1. — *Berat,* me katundet e komunës së qëndrës, komunës së Vërtopit e ato të komunës të Tërpanit.
2. — *Roskovec,* (Tregu - Frashërit); me katundet e komunës të Roskovecit e të komunës Vojguras *(Borgo Ciano).*
3. — *Lushnjë,* me katundet e komunës së qendrës dhe ato të komunës Fier - Shegan.
4. — *Fier,* me katundet e komunës së qendrës dhe komunën e Dukasit.
5. — *Ballsh,* me katundet e komunës së qendrës.

Janë projektúe për t' u hapë qëndra shëndetësore rurale në: *Cakran, Çorovodë, Tomoricë, Libofshë e Pojan.*

Të sëmuetit e mjekuemë në institutet e sipërpermenduna paraqiten kështu:

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	Shuma
13.718	9.910	11.760	12.919	15.730	17.295	16.744	29.355	127.431

Në ketë prefekturë vêmë re se numri i të mjekumeve vjen tue u shtúe vjet për vjet. Shtimi në perqindje i të mjekuemve për çdo vjet, tue marrë numrin e vjetit të maparshëm për 100, âsht:

Shtimi ose pakësimi i të mjekuemve për çdo vjet

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
100%	-27,7%	+18,7%	+9,8%	+21,7%	+9,9%	-3,2%	75,3%

Këtu poshtë po apim numrin e të sëmuetve të mjekuemë mbrênda çdo vjeti, të ndamë në katër kategorí kryesore, kû njikohësisht, për sejcilën sëmundje endemike, âsht caktue përqindja tue marrë për 100 numrin e përgjithshëm të mjekuemve mbrênda sejcilit vjet:

Sëmundjet endemike në Prefekturën e Beratit

Vjeti	Shuma e të mjekuemve	PREJ TYNE							
		Malarje	%	Sifilis	%	Tuberkulos	%	Të ndrysh.	%
1933	13.718	4.791	34,9%	118	0,8%	129	0,9%	8.680	63,4%
1934	9.910	3.127	31,5%	96	0,9%	125	1,3%	6.562	66,3%
1935	11.760	4.174	35,5%	162	1,3%	572	4,9%	6.852	58,3%
1936	12.919	6.526	50,5%	111	0,8%	155	1,2%	6.127	47,5%
1937	15.730	6.631	42,1%	132	0,8%	251	1,3%	8.766	55,8%
1638	17.295	6.883	39,8%	160	0,9%	167	0,9%	10.085	58,4%
1939	16.744	7.425	44,4%	148	0,8%	119	0,7%	9.052	54,1%
1940	29.355	13.277	45,2%	179	0,6%	291	1,0%	15.608	53,2%
Shuma	127.431	52.834		1.106		1.759		71.732	
Mesatare	15.929	6.604	41.5%	138	0,9%	220	1,4%	8.967	56,2%

Pasqyra qi vijon tregon mënyrën se si ndahet numri i të mjekuemve midis qytetit të Beratit dhe qarkut të kësaj Prefekture.

Numri mesatár i të mjekuemve për çdo vjet në qytet dhe në qarkun e prefekturës së Beratit mbrênda periudhës 1933- 1943

Të mjekuemë	Shuma		PREJ TYNE							
			Malarje		Sifilis		Tuberkulos		Të ndrysh.	
Qarku i prefekturës së Beratit	9.916	62,3%	4.392	44,2%	78	0,8%	171	1,4%	5.285	53,6%
Qyteti i Beratit	6.013	37,7%	2.222	36,0%	60	1,0%	49	0,8%	3.682	61,3%
Prefektura e Beratit	15929	100%	6.604	31,4%	138	0,8%	220	1,4%	8.967	56,4%

Përqindjet e sipërme i kemi rirendue këtu poshtë, tue marrë për 100 shifrat e krejt prefekturës:

Krahasimi i përpjesëtimit të sëmundjeve endemike në qarkun, qytetin dhe prefekturën e Beratit (Mesatarja mbrênda 8 vjetëve)

VENDI	Numri mesatár i të mjekuemve	Malarje	Sifilis	Tuberkuloz	Të ndryshëm
Prefektura e Beratit	100	100	100	100	100
Qarku i Prefekturës	62	66	57	78	60
Qyteti i Beratit	38	34	43	22	40

Në ketë prefekturë vêmë re se ngjet e kunderta e prefekturave tjera: të mjekuemët n' institutet shëndetësore të qarkut kalojnë numrin e të mjekuemve në qytet, si e dishmojnë shifrat e sipërme mbas të cilave për çdo 100 të mjekuemë, 62 janë kurue në rrethin e prefekturës e vetëm 38 në qytet.

Sëmundjet njitëse të vërtetueme gjatë periudhës në shqyrtim, përmblidhen në pasqyrën e mâ-poshtme:

Sëmundjet njitëse në prefekturën e Beratit

Vjeti	Difteri	Erisipelë	Tërbim	Meningitis epidemica	Fruth	Paratifo	Parotitis	Pertussis	Skarlatinë	Typhus abdominalis	Varicelë
1933	3	—	—	5	270	—	2	2	—	5	—
1934	—	—	—	—	120	—	—	253	1	6	4
1935	—	—	—	1	26	—	4	4	—	4	—
1936	—	—	—	—	210	—	32	—	—	19	—
1937	3	—	—	—	195	—	1	—	—	39	5
1938	—	—	—	—	132	—	89	—	—	31	15
1939	—	—	—	—	3	—	—	—	—	24	—
1940	—	1	89	7	93	5	3	—	—	24	—
Shuma	6	1	89	13	1409	5	131	259	1	152	24

Edhe në ketë prefekturë vêndin e parë ndër sëmundje njitëse e zen fruthi, ndërsa vêndin e dytë e zen kolli i mirë. Tifoja vjen e treta.

Veprimtarija e spitalit shtetënuer në Berat përmblidhet në pasqyrën ma poshtë në të cilën shihet se shtylla e t'operuemve mungon kryekëput, mbassi ky spital âsht pajue vetëm me repartin e mjeksis, ndërhymjet kirurgike kufizohen vetëm në operacione të vogla të cilat janë në kolonat tjera.

Bje në sy mandej se përqindja ma e nalta ndër të shërumët, âsht ajo e vjetit 1940, tue mbrijtë në 84,4% të numrit të pranuemve në spital.

Tabela e të mjekuemve në spitalin civil të Beratit
në periudhën 1933-1940

Vjeti	Shtrue	Operue	Shërue	Dekë	Dalë të përmirësuemë ase në gjendje të maparshme
1933	348	6	259	26	63
	100%	1,7%	74,0%	7,5%	18,1%
1934	265	—	168	13	84
	100%	—	63,0%	4,9%	31,7%
1935	268	—	146	16	106
	100%	—	54,5%	6,0%	39,5%
1936	395	—	172	20	103
	100%	—	58,3%	6,7%	35,0%
1937	265	—	165	20	80
	100%	—	62,3%	7,5%	30,2%
1938	286	—	180	23	83
	100%	—	62,9%	8,1%	29,0%
1939	309	—	207	24	78
	100%	—	67,0%	7,8%	25,2%
1940	365	2	308	22	35
	100%	0,6%	84,4%	6,0%	9,6%
Shuma:	2.401	8	1.605	164	632
Mesatarja:	300	1	201	21	79
Për. mes.	100%	0%	67,0%	7%	26%

BKSH

Me marrë si bazë krahasimi shifrat e vjetit 1938 baras me 100, kemi:

	1938	1939	1940
Shtrue:	286	309	365
Shtimi në perqindje:	100%	108%	128%
Shërue:	180	207	308
Shtimi në përqindje:	100%	115%	171%

VI. — Prefektura e Gjinokastrës

E treta në populisí, vjen e gjashta për naltësín e numrit të mjekuemve ndër institutet e saja shëndetësore, me 111.408 rasa të mjekueme mbrênda periudhës 1933-40, prej kah del nji mesatare vjetore prej 13.926 të mjekuemësh.

Kjo prefekturë ká *nji spital në qendër* ku kryhet edhe shërbimi antirabik, *nji zyrë të shëndetësís të Bashkís* dhe nji mamí.

Në qarkun e kësaj prefekture janë në veprim qendra shëndetësore rurale në:

1. – *Gjinokastër*, me të gjithë komunën e qendrës dhe atë të komunës të Kardhiqit.

2. – *Piqeras*, me katundet e rrethit të Porto-Edas dhe nji pjesë të Delvinës e të Çamërisë.

3 – *Përmet*, me katundet e komunës së qendrës si dhe katundet e komunës të Petranit.

4. – *Këlcyrë*, me katundet e komunës së Këlcyrës dhe ato të komunës të Deshnicës (Ballabanit).

5. – *Frashër*, me katundet e komunës të Frashërit.

6. – *Tepelenë*, me katundet e komunës së qêndrës Tepelenë dhe ato të komunës Sinanajt.

7. – *Delvinë*, me katundet e komunës së qêndrës Delvinë dhe disa katunde të komuneve tjera.

8. – *Libohovë*, me katundet e komunës së qêndrës Libohovë, katundet e komunës Jergucatit dhe ato të komunës të Pogonit.

9. – *Konispol*, me rrethin e komunës së qêndrës Konispol dhe disa katunde të kumuneve tjera.

10. – *Zagorë*, me katundet e komunës së Zagorisë (Tej-malasit).

11. – *Gusmarë*, me katundet e komunës së qêndrës Gusmarë dhe ato të komunës të Kuçit.

Janë projektue për t'u hapë qendra shëndetësore rurale në: *Zhabokikë, Dhrovjan* e *Muçozotaj*.

Të sëmuetët e mjekuemë nder institutet e sipër-permenduna paraqiten si vijon:

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	194	Shuma
7.877	8.678	9.382	10.173	16.012	18.470	19.240	21.576	111.408

Në ketë prefekturë numri i të mjekuemve po shtohet vazhdimisht vjet për vjet tue mbrrijtë në 1940 gadi trefishin e numrit të mjekuemve në vjetin 1933.

Shtimi në përqindje i të mjekuemve për çdo vjet, tue marrë numrin e vjetit të maparshëm për 100, âsht:

Shtimi ase pakësimi i të mjekuemve për çdo vjet

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
100%	+10,1%	+8,1%	+8,4%	+57,4%	+15,3%	+4,2%	+12,1%

Nga shifrat e sipërme, shtimi relativ mâ i madhi âsht vërtetue në vjetin 1937, por si e kemi shënue edhe njeti, rrjedhtimi i hapjes së qendrave shëndetësore rurale nuk âsht endè i ndiejshëm sepsé kanë hye në veprim vetëm rishtazi.

Sëmundjet endemike të vërtetueme në ketë prefekturë dalin si në pasqyrën këtu poshtë, ku âsht mârrë për 100 numri i përgjithshëm i të mjekuemve për sejcilin vjet:

Sëmundjet endemike në prefekturën e Gjinokastrës

Vjeti	Shuma e të mjekuemve	PREJ TYNE							
		Malarje	%	Sifilis	%	Tuberkulos	%	Të ndryshëm	%
1933	7.877	2.357	29,9%	169	2,1%	134	1,7%	5.217	66,3%
1934	8.678	1.952	22,5%	149	1,7%	147	1,7%	6.430	74,1%
1935	9.382	2.004	21,3%	129	1,4%	151	1,6%	7.098	75,7%
1936	10.173	2.169	21,3%	221	2,2%	197	1,9%	7.586	74,6%
1937	16.012	2.362	14,8%	295	1,8%	169	1,1%	13.186	82,3%
1938	18.470	3.385	18,3%	345	1,9%	282	1,5%	14.458	78,3%
1939	19.240	3.462	18,0%	300	1,6%	136	0,7%	15.342	79,7%
1940	21.576	2.843	13,2%	324	1,5%	115	0,6%	18.294	84,7%
Shuma	111.408	20.534		1932		1331		87.611	
mesatarja	13.926	2.567	18,4%	242	1,7%	166	1,2%	10.951	78,7%

Edhe këtu vërtetohet prirja e shtimit të kategorisë «sëmundje të ndryshme», ndërsa tri sëmundjet endemike mâ kryesoret, malarja, sifilisi dhe tuberkulosi dal-ngadalë vijnë tue u pakësue.

Po t' a krahasojmë numrin e të mjekuemve në rrethin e kësaj prefekture me numrin e të mjekuemve në qytet, del si mâ poshtë:

Numri mesatár i të mjekuemve për çdo vjet në qytet dhe rrethin e prefekturës së Gjinokastrës, mbrênda periudhës 933-40

Të mjekuemë	Shuma		PREJ TYNE							
			Malarje		Sifilis		Tuberkulos		Të ndryshëm	
Qarku i Prefek.	6.781	48,7%	1.955	28,8%	98	1,3%	73	1,1%	4.664	68,8%
Qyteti i Gjino.	7.145	51,3%	612	8,6%	152	2,1%	93	1,3%	6.288	88,0%
Prefek. e Gjino.	13.926	100,0%	2.567	18,4%	241	1,7%	166	1,2%	10.952	78,7%

Si përherë, po rirendojmë përqindjet e sipërme tue marrë për 100 shifrat e krejt prefekturës, për lehtësí krahasimi:

Krahasimi i përpjesëtimit të sëmundjeve endemike në qarkun, qytetin dhe prefekturën e Gjinokastrës. (Mesatarja mbrënda tetë vjetëve)

VENDI	Numri mesatar i të mjekuemve	Malarje	Sifilis	Tuberkolos	Të ndryshëm
Prefektura e Gjino.	100	100	100	100	100
Qarku i Gjinokastrës	49	76	37	44	43
Qyteti i Gjinokastrës	51	24	63	56	57

Në ketë prefekturë numri i të mjekuemve në qytet âsht gadi i njillojtë me numrin e të mjekuemve nder institute shëndetësore të rrethit. Numri i malarikëve të qarkut âsht trefishi i të mjekuemve për malarje në qytet, ndërsa për çdo tre sifilitikë të qarkut, janë mjekue pesë në qytet. Tuberkolitikët e gjetun në rrethin e Gjinokastrës, sadoqi ma pak për numër, nuk ndryshojnë fort me rasat e mjekuëme po për ketë sëmundje në qytet: kështu qi për çdo njimbëdhetë tuberkolitikë të qarkut, dalin katërmbëdhjetë të mjekuemë në qytet prej kësaj sëmundje.

Sëmundjet njitëse të vërtetueme mbrënda periudhës në shqyrtim përmblidhen si në pasqyrën mâ poshtë:

Sëmundjet njitëse në prefekturën e Gjinokastrës

Vjeti	Difteri	Disenteri	Erisipelë	Tërbim	Leper	Meningitis epidemica	Fruth	Paratifo	Parotitis	Pertussis	Poliomielitis	Skarlatinë	Typhus abdominalis	Variçelë	Variolë
1933	4	20	—	—	—	—	34	—	—	—	—	1	28	—	—
1934	1	35	—	—	—	—	8	—	44	36	—	2	23	—	—
1935	3	10	—	—	—	—	1	—	—	29	4	6	28	15	1
1936	—	12	—	—	—	—	147	—	31	31	2	1	50	1	—
1937	1	—	—	—	—	—	52	—	—	—	—	—	30	—	—
1938	4	40	—	—	—	—	79	—	—	—	—	—	40	—	—
1939	5	134	—	—	—	—	—	—	—	35	—	—	72	—	—
1940	7	30	1	139	1	34	199	10	13	—	2	—	55	10	—
Shuma	25	281	1	139	1	34	520	10	88	131	8	10	326	26	1

Vendin e parë ndër sëmundjet njitëse të vërtetueme në prefekturën e Gjinokastrës e zên prá fruthi, mesatarisht me 65 rasa vjetore, mandej vjen tifoja me nji mesatare vjetore prej 41 rasash, ndërsa dizenterija, e cila vjen e treta në listë, arrín mesataren vjetore me 35 rasa.

Numri mâ i madhi i të sëmuetëve me tifo âsht në vjetin 1939 me 72 rasa, ndërsa po në ket vjet kemi pasë numrin ma të naltin e rasave me dizenterí, me 134. Fruthi paraqet shifrën mâ të naltën në vjetin 1940 me 199 rasa, dhe nji maksimum relativ në vjetin 1936 me 147 rasa, ndërsa të kafshuemët prej shtazësh të terbueme arrijnë shifrën shqetësuese prej 139 rasash të vërtetueme vetëm në vjetin 1940.

Veprimtarija e spitalit civil shtetënuer në Gjinokastër përmblidhet si në pasqyrën mâ poshtë.

Të mjekuemët në spitalin civil të shtetit në Gjinokastër

Vjeti	Shtrue	Operue	Shërue	Dekë	Dalë të përmirësuemë ase në gjëndje të përparshme
1933	258	—	197	20	41
	100%	—	76,3%	7,8%	15,9%
1934	359	46	254	21	84
	100%	12,8%	70,7%	5,9%	23,4%
1935	322	12	277	12	33
	100%	3.7%	86,0%	3,8%	10,2%
1936	768	516	693	48	27
	100%	68,4%	90,2%	6,3%	3,5%
1937	803	495	749	30	24
	100%	61,6%	93,3%	3,7%	3,0%
1938	1076	548	933	32	111
	100%	50,9%	86,7%	3,0%	10,3%
1939	1245	631	1082	38	125
	100%	50,6%	87,0%	3,0%	10,0%
1940	1585	715	1421	48	116
	100%	45,1%	89,6%	3,1%	7,3%
Shuma:	6416	2963	5606	249	561
Mesatarja:	802	370	701	31	70
Përqin.	100%	46%	87,4%	3,9%	10,4%

Po të marrim si bazë krahasimi shifrat absolute të vjetit 1938 baras me 100, ndryshimet në numrin e të shtruemve c të operueme gjatë dy vjetëve të mrâme, paraqiten sì mâ poshtë:

	1938	1939	1940
Shtrue:	1.076	1.245	1.585
Ndryshimi në përqindje:	100%	116%	147%
Operue:	548	631	715
Ndryshimi në përqindje:	100%	115%	130%
Shërue:	933	1082	1421
Shtimi në përqindje:	100%	116%	152%

VII. — Prefektura e Elbasanit

E pesta në popullsí, prefektura e Elbasanit vjen e shtata për naltësín e numrit të mjekuemve të cilët mbrrijnë gjithsejt për periudhën në shqyrtim, në 92.142, me nji mesatare vjetore prej 11.518 të mjekuemësh.

Institutet shëndetësore në ketë prefekturë janë: *nji spital, nji qendër punimesh antimalarike dhe dispenserija kundra malarjes, zyra e shëndetsísë së Bashkís* me nji ofiqár shëndetësuer në krye dhe dy mami Bashkijake, të gjitha në qëndër.

Në rrethin e kësaj prefekture janë në veprim qëndrat shëndetësore rurale në:

1. – *Gramsh*, me katundet e komunës të qendrës Gramsh, dhe ato të komuneve Tunjë e Kuker.

2. - *Peqin,* me katër komunet e rrethit të Nënprefekturës, Qendër, Vrap, Rogozhinë dhe nji pjesë të katundeve të komunës së Dursit.

3. - *Librazhd,* me katundet e komunës të Qukësit, ato të komunës të Librazhdit dhe katundet Neshtë e Geshtenjë të komunës së Kaptinës (Martaneshit).

4. - *Belshë,* me katundet e komunës Dumrès, pesë katunde të komunës së Darsit dhe katër katunde të komunës së Lushnjës.

Janë në studim qendrat shëndetësore rurale për t'u hapë në: *Koçolitë dhe Shpat i II-të.*

Të sëmuetët e mjekuemë në institutet e sipërpermenduna paraqiten si vijon:

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	Shuma
7.281	8.621	9.577	9.573	10.785	17.580	16.744	14.210	14.515

Këtu vêmë ré se numri mâ i nalti i të mjekumve âsht mbrijtë në vjetin 1938, ndërsa deri në vjetin 1936 shtimi në shifra absolute ká qenë i vazhdueshëm dhe krejt i rregullt. Po të mârrim numrin e vjetit të mâparshëm për 100, ndryshimet vjet për vjet në përqindje paraqiten si mâ poshtë:

Shtimi ose pakësimi i të mjekuemve për çdo vjet

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
100%	+18,4%	+11,1%	+0,0%	+12,6%	+63,0%	-19,1%	+2,2%

Me përjashtim të vjetit 1939, prá, numri i të sëmutëve të mjekuemë ká pësue nji shtesë në krahasim me vjetin e mâ parshëm, shtimi relativ mâ i nalti tue qenë vërtetue në kalim prej vjetit 1936 në vjetin 1937.

Këtu poshtë po apim numrin e të sëmutëve të mjekuemë mbrênda çdo vjeti, të ndamë në katër kategorí kryesore. Njikohësisht, për sejcilën sëmundje endemike, âsht caktue përqindja, tue marrë për njiqind numrin e përgjithshëm të mjekuemve mbrenda sejcilit vjet.

Sëmundjet endemike në Prefekturën e Elbasanit

Vjeti	Shuma e të mjekuemve	PREJ TYNE							
		Malarje	%	Sifilis	%	Tuberkulos	%	Të ndrysh.	%
1933	7.281	3.196	43,9%	198	2,7%	40	0,6%	3.847	52,8%
1934	8.621	3.551	41,2%	911	10,5%	147	1,7%	4.012	46,6%
1935	9.577	4.019	41,9%	602	6,3%	53	0,5%	4.903	51,3%
1936	9.573	3.840	40,1%	477	5,0%	88	0,9%	5.168	54,0%
1937	10.785	3.898	36,1%	406	3,8%	74	0,7%	6.407	59,4%
1638	17.580	5.567	31,6%	547	3,1%	101	0,6%	11.365	64,7%
1939	14.210	5.830	41,0%	338	2,4%	53	0,3%	7.989	56,3%
1940	14.515	3.220	22,2%	152	1,0%	32	0,2%	11.111	76,6%
Shuma	92.142	33.321		3.631		588		54.802	
Mesatarja	11.518	4.140	35.9%	454	3,9%	74	0,7%	6.850	59,5%

Nga sá ma sipër, vërehet se prirja mban nji ulje të ngadalëshme për tri sëmundjet endemike, ndërsa vërtetohet nji shtim relativ për perqindjen e sëmundjeve të ndryshme.

Sëmundjet njitëse që janë lajmue në ketë prefekturë, përmblidhen këtû poshtë:

Sëmundjet njitëse në prefekturën e Elbasanit

Vjeti	Difterí	Tërbim	Meningitë epidemike	Fruth	Paratifo	Parotitis	Pertussis	Skarlatinë	Typhus abdominalis	Variçelë
1933	6	—	—	33	3	2	9	3	9	—
1934	1	—	1	12	1	1	2	2	6	1
1935	6	—	—	19	—	4	9	1	3	—
1936	9	2	1	82	4	6	—	3	7	—
1937	2	—	1	12	1	—	—	—	3	—
1938	1	4	—	3	—	12	—	1	6	1
1939	3	6	3	19	1	3	22	—	4	—
1940	5	16	16	29	—	1	—	—	1	1
Shuma	33	28	22	209	10	29	42	10	39	3

Fruthi vjen e para ndër sëmundjet njitëse, me nji mesatare vjetore prej 26 rasash, mandej tifoja me 5 rasa në vjet, difterija me 4 rasa në vjet, kolli i mirë me 5 rasa në vjet.

Pasqyra tregon mënyrën se si ndahet numri i të mjekuemve midis qytetit të Elbasanit dhe qarkut të kësaj prefekture. Shifrat që po japim ma poshtë janë mesataret e njenit e të tjetres ndër tetë vjetët në shqyrtim:

Numri mesatár i të mjekuemve për çdo vjet në qytet dhe në qarkun e prefekturës së Elbasanit mbrênda periudhës 1933- 1940

Të mjekuemë	Shuma		PREJ TYNE							
			Malarje		Sifilis		Tuberkulos		Të ndrysh.	
Qarku i prefekturës së Beratit	3.214	27,9%	1.019	31,7%	117	3,6%	29	1,0%	2.049	63,6%
Qyteti i Beratit	8.304	72,1%	3.121	37,6%	337	4,0%	44	0,5%	4.802	57,3%
Prefektura e Beratit	11518	100%	4.140	35,4%	454	4,0%	73	0,6%	6.851	59,5%

Përqindjet e sipërme i kemi rirendue në pasqyrën ma poshtë, ku kemi marrë për 100 shifrat e krejt prefekturës:

Krahasimi i përpjestimit të sëmundjeve endemike në qarkun, qytetin dhe prefekturën e Beratit (Mesatarja mbrênda 8 vjetëve)

VENDI	Numri mesatár i të mjekuemve	Malarje	Sifilis	Tuberkuloz	Të ndryshëm
Prefektura e Elbasanit	100	100	100	100	100
Qarku i Prefekturës	28	25	26	40	30
Qyteti i Elbasanit	72	75	74	60	70

Nga shifrat e sipërme nxjerrim se për çdo katër të mjekuemë, tre janë mjekue në qytetin e Elbasanit dhe vetëm nji nëpër institutet shëndetësore të qarkut, dhe pothuejse ky përpjestim vlen edhe për të mjekuemët që vuejnë prej sëmundjeve endemike. Po t'i krahasojmë malarikët dhe sifilitikët e qarkut me ata të mjekuemë në qytet, shofim se raporti 1:3 i gjegjet përpjestimit të sipërm midis të mjekuemve në qark dhe atyne në qytet, e pra shifrat e sipërme tregojnë se këto dy sëmundje endemike takohen gadi me të njajtin shpeshtim në qark edhè në qytet; por nga ana tjetër nuk muud të nxirret asnji përfundim permbi krahasimin e gjëndjes shëndetësore midis qytetit dhe rrethit, mbasi shumë ndër të mjekuemët në institutet shëndetësore të rrethit vijnë prej katundeve të qarkut.

Veprimtarija e spitalit në ket qytet përmblidhet si në pasqyrën mâ poshtë:

Tabela e të mjekuemve në spitalin civil të Elbasanit

Vjeti	Shtrue	Operue	Shërue	Dekë	Dalë të përmirësuemë ase në gjendje të mâ-parshme
1933	419	9	341	27	51
	100%	2,1%	81,4%	6,5%	12,1%
1934	373	9	268	25	80
	100%	2,4%	71,8%	6,7%	21,5%
1935	363	19	237	20	106
	100%	5,2%	65,3%	5,5%	29,2%
1936	334	11	225	27	82
	100%	3,3%	67,3%	8,1%	24,6%
1937	317	10	226	12	79
	100%	3,1%	71,3%	3,8%	24,9%
1938	304	3	199	18	87
	100%	0,9%	65,4%	6,0%	28,6%
1939	335	7	213	21	101
	100%	2,0%	63,6%	6,3%	30,1%
1940	394	1	343	26	25
	100%	0,3%	87,0%	6,6%	6,4%
Shuma:	2.839	69	2.052	176	611
Mesatarja	355	9	257	22	76
Përqin.	100%	2,5%	72,4%	6,2%	21,4%

VIII. — Prefektura e Vlonës

E ndanda në populsí, prefektura e Vlonës zen vendin e tetë për naltësín e numrit të mjekuemve me nji shumë të përgjithëshme prej 77.338 mbrenda periudhës në shqyrtim, me nji mesatare vjetore prej 9.667 të mjekuemësh.

Në ketë prefekturë kemi këto institute shëndetësore: *nji spital, spitalin neuropsikiatrik,* (i vetmi në të gjithë mbretnínë), zyrën *e shëndetësís të Bashkisë* me nji ofiqar shëndetësuer në krye, dhe me ambulancë bashkijake, nji mami bashkije, *nji qendër punimesh luftímit antilarvuer* dhe nji dispenseri ántimalarike.

Në rrethin e kësaj prefekture janë në veprim qendrat shëndetësore rurale në:

1. - *Himarë,* me katundet e komunës së qendrës Himarë dhe ato të komunës Malajt.
2. - *Sevaster,* me katundet e komunës së Sevasterit, Brataj dhe të Drashovicës.

3. – *Vlonë*, me katundet e komunës së qendrës Vlonë, katundet e komunës Treblovë dhe ato të komunës të Dukatit.

Nji qender shëndetësore rurale tjetër âsht projektue për t' u hapë në *Panaj*

Të sëmuetët e mjekuemë ndër institutet shëndetësore të sipërpermenduna paraqiten si vijon:

1933	1934	1935	1936	1936	1938	1939	1940	Shuma
6.476	10.727	10.303	10.620	8.965	8.235	8.180	13.832	77.338

Po të marrim shifrat e vjetit të maparshëm për 100, ndryshimet vjet për vjet në përqindje paraqiten si ma poshtë:

Shtimi ose pakësimi i të mjekumve për çdo vjet

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
100%	65,6%	-3,9%	3,0%	-15,0%	-8,1%	-0,7%	69,1%

Nga kjo pasqyrë shifet se shtimi relativ ma i nalti âsht vërtetue në vjetin 1040 e mandej në vjetin 1934, ndërsa në shifër absolute numri i të mjekuemve në vjetin 1940 kapërxen atë të vjetit 1934 me 30%.

Numri i të sëmuetëve të mjekuemë mbrenda çdo vjeti, i përpjestuem në katër kategorina kryesore, me përqindjen relative përbrij, llogaritë tue marrë për njiqind numrin e përgjithshëm të mjekuemve mbrenda sejcilit vjet, paraqitet si vijon:

Sëmundjet endemike në Prefekturën e Vlonës

Vjeti	Shuma e të mjekuemve	PREJ TYNE							
		Malarje	%	Sifilis	%	Tuberkulos	%	Të ndryshëm	%
1933	6.476	3.809	58,8%	303	4,7%	60	0,9%	2.304	35,6%
1934	10.727	5.273	49,1%	698	6,5%	97	0,9%	4.659	43,5%
1935	10.303	5.487	53,2%	213	2,1%	80	0,7%	4.523	44,0%
1936	10.620	5.158	48,6%	260	2,5%	81	0,7%	5.121	48,2%
1937	8.965	4.810	53,7%	152	1,7%	52	0,6%	3.951	44,0%
1938	8.235	4.420	53,7%	120	1,4%	61	0,7%	3.634	44,2%
1939	8.180	3.382	41,3%	148	1,8%	72	0,9%	4.578	56,0%
1940	13.832	4.791	34,6%	298	2,2%	111	0,8%	8.634	62,4%
Shuma:	77.130	37.130		2.190		614		37.404	
Mesatarja:	9.667	4.641	48,0%	274	2,8%	77	0,8%	4.675	48,4%

Në ketë prefekturë bjè në sy numri i naltë i malarikëve. Me të vërtetë mesatareja për tetë vjetët në shqyrtim, âsht gadi e njillojtë me përqindjen mesatare të kategorisë «të ndryshëm». Si do të vehet ré mâ poshtë, pjesa ma e madhja e malarikëve vjen prej vetë qytetit të Vlonës, qytet i cili del ndër mâ malarikët për të gjith Shqipninë. Mbi veprimet antimalarike në ket qytet lexuesi lutet të kqyri pjesën e tretë të kësaj statistike.

Pasqyra ma poshtë tregon mënyrën se si ndahet numri i të mjekuemve midis qytetit të Vlonës dhe qarkut të kësaj prefekture. Shifrat që po japim ma poshtë janë masataret e njanës dhe të tjetrit ndër tetë vjetët në shqyrtim:

Numri mesatár i të mjekuemve për çdo vjet në qytet dhe në qarkun e prefekturës së Vlonës mbrênda periudhës 1933-40

Të mjekuemë	Shuma		PREJ TYNE							
			Malarje		Sifilis		Tuberkulos		Të ndrysh.	
Qarku i prefekturës së Vlonës	1542	16%	475	30,8%	12	0,8%	24	1,5%	1036	66,9%
Qyteti i Vlonës	8120	84%	4166	51,3%	262	3,2%	53	0,6%	3639	44,9%
Prefektura e Vlonës	9667	100%	4641	48,0%	274	2,8%	77	0,8%	4675	48,4%

Për lehtësi krahasimi, përqindjet e pasqyrës i kemi rirendue këtu poshtë, ku kemi marrë për 100 shifrat e krejt prefekturës:

Krahasimi i përpjestimit të sëmundjeve endemike në qarkun, qytetin dhe prefekturën e Vlonës (Mesatarja mbrenda tetë vjetëve)

VENDI	Numri mesatar i të mjekuemve	Malarje	Sifilis	Tuberkulos	Të ndryshëm
Prefektura e Vlonës	100	100	100	100	100
Qarku i prefekturës	16	10	5	31	22
Qyteti i Vlonës	84	90	95	69	78

Kuptohet prá se në ketë prefekturë shumica e të sëmuetëve janë vizitue e mjekue në qytet; për çdo të sëmutë të mjekuem nder institutet e qarkut, janë mjekue pesë tjerë nder institutet shëndetësore të qendrës. Për malarikët vehet ré se, për çdo dhjetë të mjekuemë, nandë janë kuru në qytet e vetëm nji në qark, ndërsa mjekimi i sifilitikëve âsht bâm pothuejse vetëm në qendër. Sá për tuberkolotikët e qarkut këta janë mâ pak se gjysa e atyne të mjekuemë në qytet.

Sëmundjet njitëse në prefekturën e Vlonës

Vjeti	Terbim	Lepër	Meningitë epidemike	Fruth	Paratifo	Parotitis	Poliomielitis	Scarlatinë	Typhus abdom.	Trachoma	Variçelë
1933	—	—	30	—	2	—	—	—	12	—	—
1934	—	—	2	—	—	—	—	—	18	—	—
1935	—	—	—	—	—	—	—	—	21	—	—
1936	—	—	2	6	—	19	—	—	18	—	1
1937	—	—	4	26	—	—	—	—	11	—	—
1938	—	—	4	82	—	—	—	2	15	—	16
1939	—	—	2	62	—	—	—	—	26	—	—
1940	104	1	39	6	1	3	1	—	5	2	—
Shuma	104	1	83	182	3	22	1	2	126	2	17

BKSH

Ndër sëmundjet njitëse të vërtetueme në prefekturën e Vlonës mbrenda tetë vjetëve në shqyrtim, e para vjen fruthi me 182 rasa gjithësejt e, mesatarisht, 23 rasa për vjet; e dyta del tifoja me 126 të sëmutë, mesatarisht 16 rasa për vjet; vëndin e tretë e zën tërbimi me 104 të kafshuemë, rasa të gjitha të vërtetueme në vjetin 1940.

Veprimtarija e spitalit në Vlonë përmblidhet në pasqyrën këtû poshtë:

Të sëmuetit e mjekuemë në spitalin civil të Vlonës

Vjeti	Shtrue	Opërue	Shërue	Dekë	Dalë të përmirësuemë ase në gjëndje të maparshme
1933	853 100%	46 5,4%	550 64,4%	92 10,8%	211 24,8%
1934	1055 100%	302 28,6%	932 88,3%	62 5,9%	61 5,8%
1935	1155 100 %	170 14,7%	958 83,0 %	58 5,3%	139 12,0%
1936	1143 10 0%	212 18,5 %	900 78,7%	83 7,3%	160 14,0%
1937	1170 1 00%	205 17,5%	984 84,0%	44 3,9%	142 12,1%
1938	1144 100%	90 7,8%	976 85,3%	51 4,5%	117 10,2%
1939	765 100%	55 7,2%	659 86,1%	50 6,6%	56 7,3%
1940	1502 100%	261 17,3%	1362 90,7%	79 5,3%	61 4,0%
Shuma:	8787	1341	7321	519	947
Mesatarja:	1098	168	915	65	118
Përqindja:	100%	15,3%	83,3%	5,9%	10,8%

Po të vëmë ré shifrat vjetore të shtruemve, del në shesh se numri i tyne shtohet vjet për vjet si mbas prirjes së përgjithëshme qi theksuëm për të gjithë Shqipnín.

Me dashtë me nxjerë shifrat e sipërme për trí vjetët e mbrame, tue mârrë shifrat absolute të vjetit 1938 për nji qind, kemi këtë krahasim:

	1938	1939	1940
Shtrue:	1144	765	1.502
Ndryshimi në përqindje:	100%	67%	131%
Operue:	90	55	261
Ndryshimi në përqindje:	100%	61%	290%

IX. — Prefektura e Peshkopisë

E gjashta për populisí, prefektura e Peshkopisë vjen e nanda për naltësín e numrit të mjekuemve, me 38.834 të mjekuemë gjithësejt mbrenda periudhës në shqyrtim e pra me nji mesatare prej 4.854 rasash për vjet.

Në qëndrën e kësaj prefekture âsht në veprim *nji spital*, në qark janë në veprim qëndrat shëndetësore rurale në:

1. – *Zerqan*, me katundet e komunës së qendrës Zerqan si dhe me disa prej katundeve të komunës Skënderaj.

2. – *Burrel*, me kutundet e komunës së qendrës Burrel, katundet e komunës së Bazës dhe dy katunde afër komunës të Gurrës së Madhe.

3. – *Klos*, me katundet e komunës së qendrës së Xibrit, ato të komunës Gurra e Madhe dhe katër katundet e Bulqizës s'Artës.

Janë projektue me u hapë qêndra shëndetësore rurale në: *Peshkopi, Plakon (Ostren), Meqellarë, Arras, Kulla e Pashës, Kurbneshë, Selishtë.*

Të sëmuetët e mjekuemë për vjet, paraqiten si mâ poshtë:

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
1548	1886	4550	4548	4156	6534	8305	7307

Numri i të mjekuemve, pra, vjen tue u shtue në ketë prefekturë vjet për vjet. Shtimi relativ, shprehë në përqindje, tue marrë për njiqind shifrën e vjetit të mâ-parshëm, âsht si vijon:

Shtimi ase pakësimi i të mjekuemve për çdo vjet

1983	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
100%	+21,1%	+140,2%	0,0%	—8,6%	+57,2%	27,1%	—12,0%

Shtimi relativ mà i naltì në ketë prefekturë âsht vërtetue në vjetin 1936; i dyti në 1938. Në krahasim me shifrën e vjetit 1938, numri i të sëmuetëve të mjekuemë në vjetin 1940 ká hypë 12%.

Pasqyra mâ poshtë parashtrohen sëmundjet endemike të vërtetueme në ketë prefekturë gjatë periudhës në shqyrtim, të përpjestueme në katër kategorina kryesore. Përbri sejcilës kategori âsht shënue përqindja relative tue marrë për njiqind numrin e përgjithshëm të mjekuemve për sejcilin vjet.

Sëmundjet endemike në Prefekturën e Peshkopisë

Vjeti	Shuma e të mjekuemve	PREJ TYNE							
		Malarje	%	Sifilis	%	Tuberkulos	%	Të ndrysh.	%
1933	1548	342	22,1%	8	0,5%	1	0,0%	1197	77,4%
1934	1886	235	12,4%	79	4,2%	35	1,9%	1537	81,5%
1935	4550	377	8,3%	141	3,1%	159	3,5%	3873	85,1%
1936	4548	416	9,1%	119	2,6%	134	2,9%	3879	85,4%
1937	4156	397	9,5%	125	3,0%	93	2,2%	3541	85,0%
1638	6534	393	6,0%	96	1,5%	99	1,5%	5946	91,0%
1939	8305	339	4,1%	102	1,2%	72	0,8%	7792	93,9%
1940	7307	497	6,8%	27	0,4%	192	2,6%	6591	90,2%
Shuma	38834	2996		697		785		34356	
Mesatarja	4854	374	7,7%	98	1,8%	98	2,0%	4295	88,5%

Pasqyra mâ poshtë tregon mënyrën si ndahet numri i të mjekuëmve mídis qyretit të Peshkopisë dhe qarkut të kësaj prefekture. Shifrat që po japim mâ poshtë janë mesataret përkatëse për tetë vjetët në shqyrtim:

Numri mesatár i të mjekuemve për çdo vjet në qytet dhe në qarkun e prefekturës së Peshkopisë mbrênda periudhës 1933- 1940

Të mjekuemë	Shuma		PREJ TYNE							
			Malarje		Sifilis		Tuberkulos		Të ndrysh.	
Qarku i prefek. së Peshkopis	944	19,5%	92	9,7%	48	5,1%	25	2,6%	779	82,6%
Qyteti i Peshkopis	3910	80,5%	282	7,2%	39	1,0%	73	1,8%	3516	90,0%
Prefektura e Peshkopis	4854	100%	374	7,7%	87	1,8%	98	2,0%	4295	88,5%

Prej kah rrjedh se nder pesë të sëmutë, njenit i takon të mjekohet nder institutet shëndetësore të rrethit, ndërsá katër tjerët mjekohen në qêndër. Asht mirë të vehet ré mandej se si për malarikët ashtu edhe për sifilitikët e tuberkulotikët e qarkut, sadoqi numri i të mjekuemve âsht i kufizuem e nuk lejon me bâmë pergjithsime, ndryshimi ndërmjet shifrave të njenit dhe të tjetrës del tepër i dukshëm, kështu qi sifilitikët e qarkut janë gadi pesëfishi i atyne të mjekuemë në Peshkopí, tuberkulotikët gadi dyfishi, e malarikët gjithmonë ma të shumtë se malarikët e qytetit.

Me i rirenduem shifrat e sipërme, tue marrë për njiqind shifrat e krejt prefekturës, kemi pasqyrën këtû poshtë:

Krahasimi i përpjesëtimit të sëmundjeve endemike në qarkun, qytetin dhe prefekturën e Peshkopisë. (Mesatarja mbrênda tetë vjetëve)

VENDI	Numri mesatar i të mjekuemve	Malarje	Sifilis	Tuberkolos	Të ndryshëm
Prefek. e Peshkopisë	100	100	100	100	100
Qarku i prefekturës	20	25	55	26	18
Qyteti i Peshkopisë	80	75	45	74	82

Nga kjo pasqyrë del në shesh se, ndërsa përpjestimi i të sëmuetëve të mjekuemë në qarkun e prefekturës e në qêndër âsht 1 : 4, perpjestimi përkatës ndërmjet malarikëve âsht 1: 3, ndërmjet sifilitikëve kalon në 11: 9 e ndërmjet tuberkulotikëve gadi 1: 3.

Mund të përfundohet prá se në ketë prefekturë si malarja ashtu edhe tuberkulosi, e veçanërisht sifilisi, janë ma të theksuemë në qark se në qendër.

Sëmundjet njitëse që janë lajmue në ketë prefekturë përmblidhen në pasqyrën ma poshtë:

Sëmundjet njitëse në prefekturën e Peshkopisë

Vjeti	Difteri	Erisipelë	Tërbim	Meningjitë epidemike	Fruth	Paratifo	Parotitis	Pertussis	Typhus abdominalis
1933	1	—	—	—	14	1	3	2	1
1934	—	—	—	2	9	—	9	6	4
1935	1	1	—	—	24	—	6	12	1
1936	1	—	—	1	32	2	2	3	6
1937	—	—	—	—	19	—	8	19	2
1438	1	—	—	1	22	1	—	2	1
1939	1	—	3	2	31	2	—	12	4
1940	1	1	12	3	2	—	—	—	4
Shuma	6	2	15	9	153	6	28	56	23

Ndër sëmundjet njitëse ajo që paraqitet ma shpesh âsht fruthi me 153 rasa për tetë vjetët në shqyrtim, e nji mesatare vjetore prej 19 rasash; e dyta vjen kolli i mirë, me gjithsèjt 56 rasa e nji mesatare vjetore prej 7 rasash: vêndin e tretë e zânë shytat me 28 rasa për tetë vjet, e mesatarisht afer katër rasa për vjet. Tifoja në ketë prefefekturë zbret në rradhën e katertë, me 23 rasa gjithësejt për tetë vjetët në shqyrtim, me nji mesatare prej 3 rasash në vjet.

Veprimtarija e spitalit të Peshkopisë përmblidhet në pasqyrën qi vijon:

Tabela e të mjekuemëve në spitalin civil të Peshkopisë

Vjeti	Shtrue	Operue	Shërue	Dekë	Dalë të përmirësuemë ase në gjëndje të përparshme
1933	88	—	55	2	31
	100%	—	62,5%	2,3%	35,2%
1934	141	1	100	8	33
	100%	0,7%	70,9%	5,7%	23,4%
1935	191	10	132	5	54
	100%	5,2%	69,1%	2,6%	28,3%
1936	155	4	106	2	47
	100%	2,1%	68,4%	1,3%	30,3%
1937	211	6	128	4	79
	100%	2,8%	60,7%	1,9%	37,4%
1938	260	—	208	6	46
	100%	—	80,0%	2,3%	17,7%
1939	208	15	169	6	33
	100%	7,2%	81,2%	2,8%	16,0%
1940	179	2	157	13	9
	100%	1,1%	87,7%	7,3%	5,0%
Shuma:	1433	38	1055	46	332
Mesatarja:	179	5	132	6	41
Përqin.	100%	3%	73,7%	3,3%	20,%

Po të rirendojmë shifrat e sipërme për trí vjetët e mbrame tue marrë ato të vjetit 1938 për lehtësi krahasimi baras me njiqind, kemi:

	1938	1938	1940
Shtrue:	260	208	179
Ndryshimi në përqinde:	100%	80%	69%

X. — Prefektura e Kukësit

E mbramja për popullsí, merr po ket vend edhe për numrin e të sëmuetëve të mjekuemë mbrênda periudhës në shqyrtim, me shumën e përgjithëshme prej 28.188, me 3.523 të sëmutë të mjekuemë mesatarisht për sejcilin vjet.

Në ketë prefekturë janë në veprim qêndra shëndetësore rurale në:

1. – *Kukës*, me katundet e komunës së qendrës dhe ato të komunës Tejdrinit.
2. – *Bicaj*, me të gjitha katundet e komunës së qendrës Bicaj, ato të komunës së Gores si dhe katundet e komunës së Kalasë-Dodes.
3. – *Tropojë*, me të gjitha katundet e komunës së qendrës Tropojë.

Janë projektue m' u hapë qêndra shëndetësore rurale në: *Bunjaj e Krumë.*
Në Kukës shërben edhe nji mamí Bashkije.
Numri i të sëmuetëve të mjekuemë gjatë periudhës në shqyrtim pasqyrohet këtu:

1933	1934	1935	1936	1937	2938	1939	1940
2752	4411	4426	2401	3470	3445	2910	4373

Ndryshimi relativ për vjet, tue marrë për nji qind shifrën e vjetit të ma-parshëm, del:

Shtimi ase pakësimi i të mjekuemve për çdo vjet

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1340
100%	+60,2%	+0,3 %	-45,7%	+44,5	-0,7%	-15,5%	+50,3%

Në shifër absolute numri ma i nalti i të sëmuetëve të mjekuemë në këtë prefekturë âsht vërtetue në vjetin 1935, mandej vjen aj i vjetit 1934: vendin e tretë e zên vjeti 1940. Shtimi relativ ma i ndiejshëmi nga vjeti në vjet ká qenë në 1934 e mandej në vjetin 1940.

Këtu poshtë po apim numrin e të sëmuetëve të mjekuemë mbrênda çdo vjeti, të ndamë në katër kategori ma kryesore dhe njijkohësisht përbrij sejcilës sëmundje endemike âsht caktue përqindja, tue marrë për njiqind numrin e përgjithshëm të mjekuemve mbrenda sejcilit vjet.

Sëmundjet endemike në prefekturën e Kukësit

Vjeti	Shuma e të mjekuemve	PREJ TYNE							
		Malarje	%	Sifilis	%	Tuberkulos	%	Të ndryshëm	%
1933	2.752	396	14,4%	11	0,4%	95	3,4%	2.250	81,8%
1934	4.411	878	19,9%	78	1,7%	57	1,3%	3.398	77,1%
1935	4.426	1076	24,3%	326	7,4%	176	4,0%	2.848	64,3%
1936	2.401	431	18,0%	80	3,3%	73	3,0%	1.817	75,7%
1937	3.470	653	18,9%	94	2,7%	77	2,2%	2.646	76,2%
1938	3.445	484	14,0%	48	1,4%	44	1,3%	2.896	83,3%
1939	2.910	354	12,2%	39	1,3%	32	1,1%	2.485	85,4%
1940	4.373	438	10,0%	22	0,5%	83	1,9%	3.830	87,6%
Shuma	28.188	4710		698		637		22.143	
mesatarja	3.523	588	16,7%	87	2,4%	80	2,3%	2.768	78,6%

Asht per t' u vûmë ré se në vjetin 1935 kemi pasë numrin ma të naltin si për shifër absolute ashtu edhe për përqindje për të tría sëmundjet endemike, ndërsá përqindja në shkallën «të ndryshëm» âsht ndër ma t' ultat.

Pasqyra qi vijon tregon mënyrën se si ndahet numri i të mjekuemve midis qytetit të Kukësit dhe qarkut të kësaj prefekture. Për pregatitjen e kësaj pasqyre âsht marrë para syshë mesatarja vjetore e të mjekuemve mbrênda periudhës në studim e po kështu âsht veprue edhe për numrin e sëmundjeve endemike.

Numri mesatár i të mjekuemve për çdo vjet në qytet dhe qarkun e prefekturës së Peshkopisë, mbrënda periudhës 933-40

Të mjekuemë	Shuma		PREJ TYNE							
			Malarje		Sifilis		Tuberkulos		Të ndryshëm	
Qarku i Prefek.	1631	46,3%	295	18,1%	54	3,3%	28	1,7%	1254	76,8%
Qyteti i Kukësit.	1892	53,7%	293	15,5%	33	1,7%	52	2,8%	1514	80,0%
Prefek. e Kukësit	3523	100,0%	588	16,7%	87	2,4%	80	2,3%	2768	78,6%

Tue marrë për nji qind shifrat e krejt prefekturës, shifrat e sipërme rirendohen si ma poshtë:

Krahasimi i përpjestimit të sëmundjeve endemike në qarkun, qytetin dhe prefekturën e Peshkopisë (Mesatarja mbrënda 8 vjetëve)

VENDI	Numri mesatár i të mjekuemve	Malarje	Sifilis	Tuberkuloz	Të ndryshëm
Prefektura e Kukësit	100	100	100	100	100
Qarku i Prefekturës	46	50	62	35	45
Qyteti i Kukësit	54	50	38	65	55

Kjo pasqyrë tregon se ndërsá malarja âsht sëmundja endemike ma e perhapuna, shka vehet ré lehtësisht për sejcilën prefekturë e për krejt Shqipninë, malarikët e mjekuemë në qytet paraqiten po me at shpeshtim të malarikëve të qarkut, ndersa sifilitikët e qarkut i kapërxejnë për numër ata të qytetit me përpjestimin 3: 2. Ngjet e kundërta për tuberkulotikët, mbasi në qytet kemi dyfishin e tuberkulotikëve të qarkut.

Sëmundjet njitëse në prefekturën e Kukësit përmblidhen si ma poshtë:

Sëmundjet njitëse në prefekturën e Elbasanit

Vjeti	Difterí	Tërbim	Meningitë epidemike	Fruth	Paratifo	Parotitis	Typhus abdominalis	Variçelë
1933	—	—	—	4	1	—	1	1
1934	—	—	—	2	—	2	—	1
1935	1	—	—	6	1	1	—	—
1936	—	—	—	19	—	2	2	—
1937	—	—	1	4	1	6	1	—
1938	—	—	1	22	—	1	—	—
1939	—	—	—	11	2	3	1	1
1940	—	—	—	1	—	—	—	—
Shuma	1	0	2	69	5	15	5	3

Edhè në ketë prefekturë fruthi âsht sëmundja njitëse ma e zakonshmja me 69 rasa të lajmueme mbrënda tetë vjetëve, me nji mesatare prej afer 9 rasash në vjet. Vendin e dytë e zanë shytat, me 2 rasa në vjet mesatarisht.

SHARTIMI I LIJËS

Gjatë periudhës në shqyrtim, kjo Drejtorí e Përgjithëshme nëpërmjet t' organeve të veta shëndetësore, ká krye këto shartime kundra lijës:

Shartimet e lijës për të gjitha Prefekturat nder vjetët 1933-40

Prefektura	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	Shuma
1. Gjinokastra	6750	12700	6850	7920	7800	7450	9000	7950	66.420
2. Berati	7250	10000	5450	8000	6350	7400	6700	6150	57.350
3. Korça	6500	7200	5300	5700	8800	7500	6700	6250	53.950
4. Shkodra	7000	7500	5050	6500	7500	6750	8000	3900	52.200
5. Durrësi	5750	5900	3500	5250	5000	4500	4400	3950	38.200
6. Elbasani	5250	4000	2800	3800	3450	3750	4500	6600	34.150
7. Peshkopia	4500	3500	3000	3500	2800	4500	4700	3500	30.000
8. Tirana	1750	4000	1350	250	3710	2750	2000	2000	17.810
9. Vlona	2500	3200	2100	2700	1300	1500	2000	1750	17.050
10. Kukësi	2000	2000	2500	2200	1150	1000	1500	1400	13.750
Shuma:	49.250	60.000	37.900	45.820	47.860	47.150	49.500	43.450	380.880

Mesatareja vjetore për të gjithë Shqipnínë për tetë vjetët 1933-1940, âsht: 47.610 shartime kundra lijës. Mesatareja për sejcilën prefekturë âsht kjo:

1. Gjinokastra: 8300
2. Berati: 7170
3. Korça: 6740
4. Shkodra: 6525
5. Durrësi: 4775
6. Elbasani: 4270
7. Peshkopia: 3750
8. Tirana: 2230
9. Vlona: 2130
10. Kukësi: 1720

Përmbledhje përmbi gjëndjen shëndetësore të Prefekturave

Po t' i rendojmë prefekturat simbas numrit të sëmundjeve të mjekuemë përgjithësisht ashtu edhe si mbas sëmundjeve kryesore, kemi këto pasqyra:

I. Radhim' i prefekturave si mbas numrit të përgjithshëm të mjekuemëve nder vjetët 1933 - 1940

Prefektura	Numri i përgjithshëm i të mjekuemve	Prefektura	Numri i përgjithshëm i të mjekuemve
1. Shkodra	196.545	6. Gjinokastra	111.408
2. Tirana	171.348	7. Elbasani	92.142
3. Durrësi	156.931	8. Vlona	77.338
4. Korça	130.304	9. Peshkopia	38.834
5. Berati	127.431	10. Kukësi	28.188

BKSH

II. Prefekturat, si mbas numrit të përgjithshëm të mjekuemve malarikë

Prefektura	Numri i përgjithshëm i të mjekuemve	Prefektura	Numri i përgjithshëm i të mjekuemve
1. Berati	52.834	6. Gjinokastra	20.534
2. Shkodra	43.970	7. Tirana	18.960
3. Vlona	37.130	8. Korça	8.218
4. Elbasani	33.121	9. Kukësi	4.710
5. Durrësi	23.981	10. Peshkopia	2.996

III. Prefekturat, si mbas numrit të përgjithshëm të mjekuemëve sifilitikë

Prefektura	Numri i përgjithshëm i të mjekuemve	Prefektura	Numri i përgjithshëm i të mjekuemve
1. Elbasani	3.631	6. Berati	1.106
2. Tirana	2.947	7. Shkodra	974
3. Vlona	2.190	8. Kukësi	698
4. Gjinokastra	1.932	9. Peshkopia	697
5. Durrësi	1.889	10. Korça	500

IV. Prefekturat, si mbas numrit të përgjithshëm të mjekuemve tuberkuloza

Prefektura	Numri i përgjithshëm i të mjekuemve	Prefetura	Numri i përgjithshëm i të mjekuemve
1. Tirana	4.222	6. Durrësi	1.115
2. Shkodra	2.728	7. Peshkopia	785
3. Berati	1.759	8. Kukësi	637
4. Gjinokastra	1.331	9. Vlona	614
5. Korça	1.170	10. Elbasani	588

V. Prefekturat, si mbas popullsisë, deri në fund të vjetit 1940, në bazën e shtimit të natyrëshem

Prefektura	Popullsija	Prefektura	Popullsija
1. Korça	166.961	6. Peshkopia	96.260
2. Berati	166.534	7. Durrësi	91.017
3. Gjinokastra	163.344	8. Tirana	64.863
4. Shkodra	153.657	9. Vlona	59.218
5. Elbasani	123.851	10. Kukësi	58.201

BKSH

Mesatarja e të mjekuemve ndër Prefektura mbrenda periudhës 1933-1940

Prefektura	Shuma e të mjekuemve	PREJ TYNE			
		Malarje	Sifilis	Tuberkulos	Të ndryshëm
1. Shkodra	24.568	5.496	122	341	18.609
2. Tirana	21.417	2.370	368	527	18.152
3. Durrësi	19.615	2.997	236	139	16.243
4. Korça	16.288	1.027	63	146	15.052
5. Berati	15.929	6.604	138	220	8.967
6. Gjinokastra	13.926	2.567	242	166	10.951
7. Elbasani	11.518	4.140	454	74	6.850
8. Vlona	9.668	4.641	274	77	4.675
9. Peshkopia	4.854	347	87	98	4.295
10. Kukësi	3.523	588	87	80	2.768

Shif shenimet e siperme në grafikun Nr. 16: *të mjekuemët në çdo prefekturë, si mbas llojit të sëmundjeve.* Mesatarja për periudhën 1933-40.

BKSH

PJESA E TRETË

LUFTIMI KUNDRA MALARJES

BKSH

LUFTIMI KUNDRA MALARJES

Drejtorija e Përgjithëshme e Shëndetësís i ka dhanë përherë rândësinë mâ të madhen luftimit kundra malarjes tue sigurue për ket qëllim, deri në fund të Qershorit të vjetit 1939, bashkëpunimin e vlefshëm të Fondacjonit Rockefeller. Si për kinizimin e popullsís ashtu edhe për luftimin e kësaj sëmundje, ajo âsht perpjekë me perdorë të gjitha mjetet, tue mos lanë pa shfrytzue asnji mundësi per zhvillimin e nji programi methodik.

Po mbasi vetëm me barna nuk mund të mbrohet nji vênd prej malarjet, methoda e punës e ndjekun prej nesh ka synue me pengue zhvillimin e mushkajave pranë qyteteve, sidomos t' atyne qi janë bartëset e sëmundjes. Luftimi antilarvuer anofelik âsht bâm, ase tue hedhë helmin e quejtun «vert de Paris» përmbi sypërfaqen e ujnave në zonat e rrezikshme, ase tue i çdukë këto sipërfaqe me masat e drenazhit të përhershëm. Systemi i përdorun prej nesh ka qenë bashkimi i të dy methodave. Në çdo qendër punimesh antimalarike personeli i shejuem âsht stërvitë me e shpërda «vert de Paris» përmbi folenat e mushkajave anofelike mbrênda katër-pesë kilometrash rreth qytetit, krye shtatë ase dhjetë ditësh, prej 1 Prill deri me 30 Shtatuer të sejcilit vjet.

Njikohësisht Zyra Teknike ka punue vijimisht për me pakësue ujin e pa nevojshëm me ânën e veprave drenazhi, si mbas mjeteve financiare qi ka pasë në dorë. Me ketë mënyrë, sasija e nevojshme e «vert de Paris» për t' u shpërda âsht paksue. Me gjithë ket, hedhja e këtij larve-mbytësi ka për t' u vijuem deri sa të mbrrihet thamja e përgjithëshme e fojéve anofolike.

Veprimtarija e Zyrës Teknike në vjetin 1940 u âsht besue enteve të bonifikimeve dhe sypërmarrjeve të tjera, të cilat me mjetet e veta financjare mâ të mëdheja, janë në gjendje me i-a mbrrijtë qëllimit të sypërthanun.

Mbrojtja e qyteteve prej malarjes kryhet në: *Tiranë, Durrës, Vlonë, Shkodër, Berat, Elbasan dhe Kavajë,*

Suksesi i punës për çdo qendër gjikohet:

1) Tue numrue, çdo javë, mushkajat e rrezikshme gjatë stinës të zhvillimit të tyne, ndër grazhde e dhoma fjetje, të zgjedhuna ndër vênde ku mushkajat janë ma me shumicë;

2) Tue matë sasinë e malarjes nder fëmijët e shkollave, tue shikue çdo fëmij dhe tue i shënue ata me shpnetkë të rritun (indeks splenik) dhe ata qi dalin me mikrobë në gjak (indeks parasitár).

Shikjimi bahet në Prendverë për me zbulue vetëm rasat kronike, d. m. th. ata qi janë infektue aq shpesh sa nuk janë shëndoshë gjatë Dimnit, por vuejnë rrjedhtimet e këqija të sëmundjes rrokull gjith vjetit, edhe atëherë kur nuk ka mushkaja.

Shifrat e poshtë-shënueme t' indeksit splenik tregojnë, prandaj, pjesën e popullsís e cila nuk âsht e lirëshme n' asnji kohë prej sëmundjes.

Numri i sulmeve të malarjes të herë-mbas-herëshme âsht gjithmonë ma i madh se rasat kronike vetë; kështu qi, në qoftë se rasat kronike janë vetëm 50%, mund të themi se cilido âsht infektuem në nji çast ase në nji tjetër, sadoqi nuk kemi mënyrë të saktë për me e hetuem numrin e vërtetë. Duhen, pra, katër pesë vjet për shpnetkat e zmadhueme për me këthyem të gjitha në gjêndje normale, mbasi të jenë çdukë mushkajat.

Përmbledhja qi vjen ma poshtë tregon masat e marruna për çdo qendër kundra malarjes bashkë me përfundimet e mbrrijtuna për pakësimin e mushkajave dhe të malarjes kronike nder fëmij të shkollave.

Mënyra e pregatijes dhe e hedhjes të «vert de Paris»

Prej vjetit 1929, vjet në të cilin u organizue sherbimi i parë antilarvuer anofelik në Shqipní dhe deri në fund të vjetit 1931, larvë-mbytësi «vert de Paris» u përzite me pluhën rruge dhe u shpërdante me anën e pompave «solfuruese» përmbi sypërfaqen e ujnave të rrezikshëme për zhvillim larvash anofelike. Kjo methodë paraqitëte këto vështirsina:

1) Pluhëni, pikësëpari, duhej mbledhë jashtë në fushë; 2) duhej sitë me vegël të veçantë 3) kështu i situn, do të barej për me u vum më njanën anë në nji sasí të mjaftueshme në magazinë, për të sherbye edhe për vjetin e ardhëm, mbasi mbledhja e pluhënit bahet vetëm në kohën e Verës; 4) në magazinë, puntorët me nji vegël të veçantë perziejshin pluhënin me «vert de Paris», në sasinë e duhun, tue qitë për çdo njiqind litra pluhen nji litër «vert». Nji puntuer i veçant e kishte për detyrë çdo ditë me u-a nda në fushë puntorve sasín e përziemjes të nevojshme.

Përveç vështirësive të numrueme sipri, puntori vetë hiqte keq me grumbullue dhe me përdorë pluhënin. Kushtimi vetë dilte mjàft i rándë.

Në fillim të vjetit 1937, tue shtî në punë nji lloj «vert-i» pak ma t' imtë, u provue methoda e ré e këshillueme prej malariologut Dr. S. A. Barber, methodë mbas së cilës pluhëni i zakonshëm i rrugës zavëndësohej me ujë; kështu qi puntori mban nji enë të vogël me solucjon fillestár tue mbushë herë mbas here me ujë të folés pompën ku e shtjen ket solucjon, në masën e duhun, d. m. th. 25 cm. kub për çdo pesë litra ujë. Për ket qëllim kemi përdorë pompa të veçanta me presjon, të cilat i-a lehtësojnë edhé ma fort mundin puntorit e njikohësisht sigurojnë nji shpërdamje të nji llojshme edhé t' îmtë të solucjonit të përziemë mirë e mirë me ujë.

Kjo methodë e provueme për herën e parë në Tiranë në fillim të vjetit 1937, mbasi dha përfundime të kënaqëshme, âsht zbatuem edhè ndër qendra të punimeve antimalarike tjera.

Pregatitja e solucjonit fillestár qi përdorim sot âsht kjo:

Për dy litra vojguri, qiten mbrendë, 20 cm. kub voj recini tregtár. Këto përzihen mirë, deri sa solucjoni të marrë nji njyrë të kjartë. Mandej qitet nji litër «vert de Paris» notuese (e posaçme, e imët) dhe solucjoni përzihet për pesëmbëdhjetë minuta. Nga ana tjetër, të pakën nji orë përpara, duhet pregatitë e bardha e voes, e pluhnueme me pesë ase dhjetë gram për njiqindepesëdhjetë gram ujë, tue e përzie mirë e mirë për nja dhjet minuta. Ky solucjon përzihet mandej me solucjonin e përparshëm për nja gjashtë minuta. Prej kësaj përziemje të përbashkët, 25 cm. kub shtihen nder pesë litra ujë.

Po apim dy fotografina me puntorin në punë: në të parën, ky shifet tuj e mbushë pompën me ujin e folés; në të dytën âsht tue e shpërnda solucjonin përmbi folén, (Shif tabelën Nr. 1 e Nr. 2).

Fatkeqësisht kjo methodë me solucjon përdoret vetëm për sypërfaqe ujnash mbi të cilat mund të perhapet «verti» me anën e pompave dore dhe jo përmbi folena me hapësina të mëdheja, si gjoli i Durrësit ase aj i Shkodrës, për vertëzimin e të cilëve përdoren prapë sot qyrykë të veçantë.

Me gjithë veshtirsinat qi n' a kanë shkaktue, rreth vjetit 1940, shtimi i jashtëzakonshëm i banorve ndër qytete të ndryshme, fillimi i zbatimit të bonifikimeve pranë disa qyteteve, punimet e çvillueme prej sypërmarrjeve të ndryshme për ndërtim rrugash e kanalesh etj, përfundimi i punimeve antimalarike ka qenë i kënaqshëm.

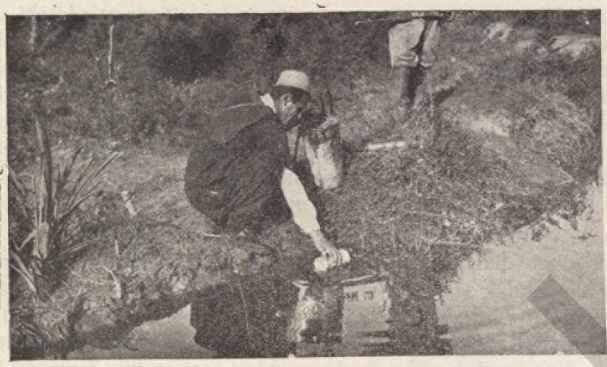

Fot. N. 1

PUNTUER TUE MBUSHË POMPËN ME UJIN E FOLESË

Fot. N. 2

PUNTUER TUE SHPERNDA SOLUCJONIN PERMBI FOLENË

BYSH

I. — TIRANA

Në vjetin 1926 në kryeqytet për çdo pesë vetë, dy ishin të prekun prej malarjet, si e tregon indeksi splenik i fëmijve të shkollave, i bâm në Prendveren e atij vjeti. Mushkajat zhvilloheshin në nji numër të madh ndër moçale të mëdheja e të vogla rreth qytetit, ndër gropa kumijash e troje t' ulta, të ujisuna keq, në shtrat të Lumit të Tiranës, me gjatësi ma se shtatë kilometrash pranë qytetit, në shtrat të lumit të Lanës, i gjatë edhe ky afer dhjetë kilometrash, me ma të shumtën e rrjedhjes mbrenda qendrës së banueme, si edhe ndër prrojet, edhé ato të rrezikshme, me burim ndër kodrina të Tiranës.

Të gjitha këto burime infektimi janë mbajtë nën kujdes tue u vertëzue krye tetë ditësh, që prej 1 Prill deri me 15 Tetuer.

Për mbrojtjen e kryeqytetit prej infektimit malarik janë marrë këto masa: Janë thá shum moçalishte e këneta, si ajo e Izberishit dhe e krojit Shën Gjin; janë mbushë shuma gropa kumijash, dhe janë ndalue fabrikuesat e tullave me hapë të rea, pá lejen e qendrës së punimeve antimalarike; âsht ndërtue nji pêndë në Lumin e Tiranës për me e kthyem ujin e lumit në sistemin e ujitjes; janë ndërtue tjera pjesë të kanalit t' ujitjes; janë çpërdá ndër të gjitha folenat peshq të vegjël «Gambusia» dhe janë bâm drenazhe tjera të vogla. Me këto masa, të shoqënueme edhe prej vertëzimit, nuk ká ma anofele në kryeqytet dhe përhapja e malarjes ka ngurrue.

Si thamë sypri, snksesi i punës gjykohet tue matë sasinë e malarjes ndër fëmijët e shkollave me anën e indeksit splenik e parasitár. Pasqyra këtu poshtë rrëfen përfundimin e mbrrijtun:

Pasqyra e Indeksit Splenik nder Fëmijët e shkollave të Tiranës

Stina	Vjeti	Fëmijët e shikjuemë	Fëmijë me shpnetkë të zmadhueme	Perq. e fëmijëve me shpnetkë të zmadhueme	Fëmijë me shpnetkë normale	Fëmijë me shpnetkë shum të madhe	Perq. e fëmijëve me shpnetkë shum të madhe
Prendverë	1929	1069	450	42%	619	24	2%
Vjeshtë	»	1000	385	38%	615	9	1%
Prendverë	1930	1000	340	34%	660	5	1%
Vjeshtë	»	1000	275	28%	725	3	0%
Prendverë	1931	1000	274	27%	723	3	0%
Vjeshtë	»	1000	173	17%	827	1	0%
Prendverë	1932	1000	208	20%	792	0	0%
Vjeshtë	»	1000	164	16,5%	836	0	0%
Prendverë	1933	1000	220	22%	780	3	0%
Prendverë	1934	1000	200	20%	800	0	0%
Prendverë	1935	1000	199	20%	801	0	0%
Prendverë	1936	1000	155	15%	855	0	0%
Vjeshtë	»	1000	118	11%	882	0	0%
Prendverë	1937	1000	111	11.1%	889	0	0%
Vjeshtë	»	92	8	8,7%	84	0	0%
Prendverë	1938	1000	110	11%	890	0	0%
Vjeshtë	»	1000	92	9,2%	908	0	0%
Vjeshtë	1939	643	31	4,8%	612	0	0%

Nga pasqyra e sipërme mund të vrehet se përqindja e fëmijve të shkollës të infektuemë ká ardhë tue u paksue vijimisht e pothuej se rregullisht vjet për vjet, tue zbritë prej 42% që ishte në Prendverën e vjetit 1929, në 5% në Vjeshtën e 1939ës, si mund të shifet vetë në grafikun perkatës, në të cilin âsht marrë shifra e indëksit splenik në Prendverë si ajo ma karakteristikeja për me dhanë kronicitetin e malarjes. Me fjalë tjera, në kryeqytet ka dalë nji zbritje gadi nandëfishe; e si të dihet se zmadhimi i shpnetkës âsht sheji i malarjes kronike ndër fëmijët e ininfektuemë me kohë, mund të përfundohet se malarja në Tiranë, mbas nji veprimi energjik, të pa premë e methodik, të zhvilluem me kriter të shëndosht, ka ra në nji të nandën e çka ishte në vjetin 1929 përpara, themelimit të Sekcjonit Antimalarik. Mbasi fëmijët janë elementi ma i ndiejshmi, mund të themi me siguri të plotë, se për nandë malarikë me shpnetkë të zmadhueme t' atëhershëm, sot kemi vetëm nji, edhe atê me shpnetkë të vogël.

Në grafikun nën shpnetkën shënue P (e prekshme) përfshihen ata fëmij me shpnetkë e cila mund të preket vetëm tue marrë frymë thellë: me fjalë tjera shpnetka normale nuk e kalon brijën e fundme dhe nuk preket. Në rasë se e kalon, ajo vjen tue u zmadhue dhe merr shkallën 1, 2, 3 ase 4, shkallë kjo që rrëfen kronicitetin ma të fortin e malarjes.

Pasqyra e indeksit parasitâr nder fëmijët e Tiranës

Stina	Vjeti	Nr. i fëmijëve të shkjuemë	Fëmijë me parasitë në gjak	Përqindja e fëmijve me parasitë në gjak	FËMIJET ME MALARJE		
					Terzanë (T)	Verore-Vjesht. E - A.	Kuartanë
Prendverë	1929	1069	138	13%	25	106	7
Vjeshtë	»	1000	80	8%	21	54	5
Prendverë	1930	1000	55	5%	33	21	1
Vjeshtë	»	1000	77	8%	19	55	3
Prendverë	1931	1000	21	2%	1	12	8
Vjeshtë	»	500	30	6%	7	20	3
Prendverë	1932	333	7	2%	3	3	1
Prendverë	1933	1000	64	6%	28	27	9
Prendverë	1934	1000	31	3%	20	11	0
Prendverë	1935	500	10	2%	2	5	3
Prendverë	1936	500	5	1%	4	0	1
Vjeshtë	»	500	3	0,6%	2	1	0
Prendverë	1937	500	6	1,2%	2	4	0
Vjeshtë	»	68	0	0%	0	0	0
Prendverë	1938	500	11	2,2%	4	1	6
Vjeshtë	»	500	10	2%	2	8	0
Vjeshtë	1939	299	11	3,7%	2	8	1

Vlen edhe këtu shka vërejtëm për indeksin splenik: indeksi parasitár vjen tue u ulë në mënyrë të dukëshme në krahasim me vjetin 1933. Por çka e përfytyron edhe ma mirë gjendjen e infektimit malarik âsht përpjestimi i rasave pozitive si mbas trajtave të zakonshme të sëmundjes. Vemë re kështu se verore-vjeshtoret, qi janë

trajtat ma të rrezikshmet, vijnë tue ra; atëherë kur tercana e kuartana, ma të lehtat, mbetën në shkallë të ulët.

Kjo gjâ shifet edhé prej grafikut nr. 17.

Pasqyra këtu poshtë rrëfen se sa litra vertit kanë shkue për gjith vjet në kryeqytet për periudhën në shqyrtim:

Luftimi antilarvuer — Gjashtë muej në vjet

VJETI	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
«Vert de Paris» mbas sasisë në litra	197	229	197	206	160	142	136	202

Duhet shënue se sasija e vert-it të përdorun në vjetin 1940 e kalon sasinë e e 1939-ës, mbasi, për me mbrojtë kazermat në periferí, ka qenë gati dyfishú zona e mbajtun nën oroe gjatë vjetit 1940.

Njikohësisht janë pastrue e mirëmbajtë kanale për drenime moqalishtesh, si në pasqyrën këtu poshtë:

VJETI	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Kanale të pastrume në metra . . .	0	15.479	27.142	36.602	30.164	49.114	10.994	32.787
Ditë-pune për pastrim kanalesh e çpërdamje vertit .	—	900	600	600	750	600	750	900

Kaptimi i anofeleve mbrenda é jashtë kryeqytetit ka dhanë këto përfundime:

Kaptimi i anofeleve në Tiranë

VJETI	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Zona e mbrojtun	61	5	0	0	0	0	0	0
Kontroli	4.630	6.449	14.069	9.146	8.158	8.053	4.782	—

Mungon shifra e kontrolit për vjetin 1940 sepse nuk janë kontrolue, javë për javë, stacjonet jashta Tiranës.

II. — DURRËSI

Durrësi ká qenë gjithmonë me shum malarje. Në vjetin 1929 gadi gjysa e e fëmijëve të shkollave ishin rasa kronike me shpnetka të rrituna. Folenat e mushkajave malarike kanë qenë moçalet e vogla e të mëdheja gjatë bregut të detit, kanalet e moçalishtet në fushën e quejtun Shkozet, burimet e Shna-Vlashit, këneta pranë Rrashbullit dhe liqeni i madh qi zgjatet për nandë kilometra në veri të qytetit.

Me gjith këtë, në ket qytet puna ka pasë përfundime të mira sepse janë mbushë moçalet pranë qytetit, âsht sigurue rrjedhja e ujit prej Shkozetit në detë, âsht ndërtue nji kanal në *Porta Romana* për kryposjen e gjolit, janë mbushë kudo gropat e thella, janë bâ kanalizime të ndryshme; të gjitha punime të cilat, për me qenë të frytëshme, kanë kerkuëm nji mirëmbajtje të përvjetëshme e të kujdesëshme. Nga âna tje-

tër janë çelë kanale të reja per me pakësue ujin e moçalishteve për me mujtë, kështu, me e vertzue sasinë e ujit të mbetun. Por vepra mâ me randësi për kontrolimin e mushkajave anofelike në Durrës ká qenë pá dyshim kryposja e gjolit, me anën e dyerve automatike, methodë e cila ka dhanë për shum vjet me radhë përfundime të kënaqëshme, mbasi infektimi malarik në Durrës ká ra prej 45% në vjetin 1929, në 2% në Prillin e vjetit 1940.

Kryposja âsht bâm tue bashkue ujin e gjolit me të detit, me anën e njij kanali të çelun per ket qellim, i cili futet në detë me disa gypa çementeje të rënduemë në nji depo të vogël, ku janë vendosë portat automatike. Këto porta hapen sa herë qi niveli i detit të jét ma i naltë se aj i gjolit dhe mydhen në rasë të kundertë, tue e shperndám sasín e ujit të hymë permbi syperfaqen e kënetës, në pjesen verore të gjolit: uji ambël i gjolit do të derdhej, kështu, në detë vetem nga ana jugore, nepermjet të kanalit të Dejlanit, në të hyeme të Durrësit. Tue e dijt, nga ana tjeter, se shvillimi i mushkajave «*elutus*» mushkajë e këtij ambjenti, bahet në nji ujë të kryposun deri në 18 per mij, janë caktue 20 vende per qark gjolit ku, javë për javë âsht matë kryposja e ujit per me vrejtë rrjedhtimin e punimevet. Këto vende janë caktuem per me qenë në gjendje me njoftë pikat me krypuní, «minimum» tue u siguruem, me ketë mënyrë, në se krypunija e gjolit ka mrrijtë shkallen e duhun per mos-shvillimin e mushkajave. Po apim per shembull grafikat a. b. c. d. për të cilat âsht marrë si bazë pika «minimum» e krypunisë.

Punimet kanë sjellë me vehte edhe nji të mirë tjetër: kanë mbytë vegetacjonin dhe kanë çdukë erën e keqe qi vinte prej ujit t'ambël.

Kjo methodë e jona punimi per originalitetin e vet, sepsè dallohet prej bonifikimit të përgjithshëm dhe i pershtatet ma mirë ambjenteve si i joni qi nuk i kanë mjetet financjare të mëdheja per ket qellim, ka terhjekë edhé vrejtjen e botës shkencare nderkombtare, si e rrfen numri i madh i specialisteve të degës qi kanë ardhë ne shqipni per me e stujuem per s'atermi.

Mirpo, si ka ndodhë edhe për vende tjera, kur nisen bonifikimet, ashtu ka ndodhë edhè për Durrës. Sipërmarrësit e ndryshëm, për me kryem punët e marruna me kontratë, kanë fillué hapje kanalesh, zânë me penda dheu kanalin kryesuer në Porta Romana dhe pengue funksjonimin e portave automatike, me përfundim që mund të parashifej: mos kryposja e gjolit. N' ujin e ambël të këtij gjoli; anofelet rreziguen me infektuem përsëri popullsín e Durrësit, sidomos pjesën puntore e ushtarake, të vendosun pranë kënetës.

U munduem, me anën e nji aeroplani, me hedhë «vert de Paris» përmbi hapësinë e kënetës, po pá mujtë me e përhapë në çdo kand, kështu që mbetën prapë shum folena zhvillimi larvash anofelike.

(Shif fologrâfinë e aeroplanit mbi gjolin e Durrësit, Nr. 3)

GJOLI I DURRËSIT

Fot. N. 3

VERTËZIM
I GJOLIT TË
DURRËSIT ME ANË
AEROPLANI

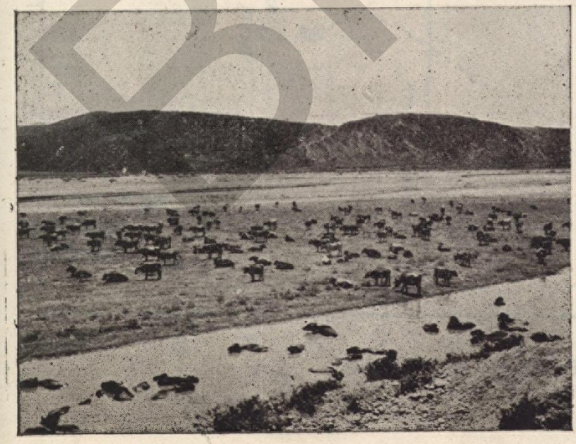

Fot. N. 4

PAMJE E LUMIT
SHKUMBIN
NË VERË

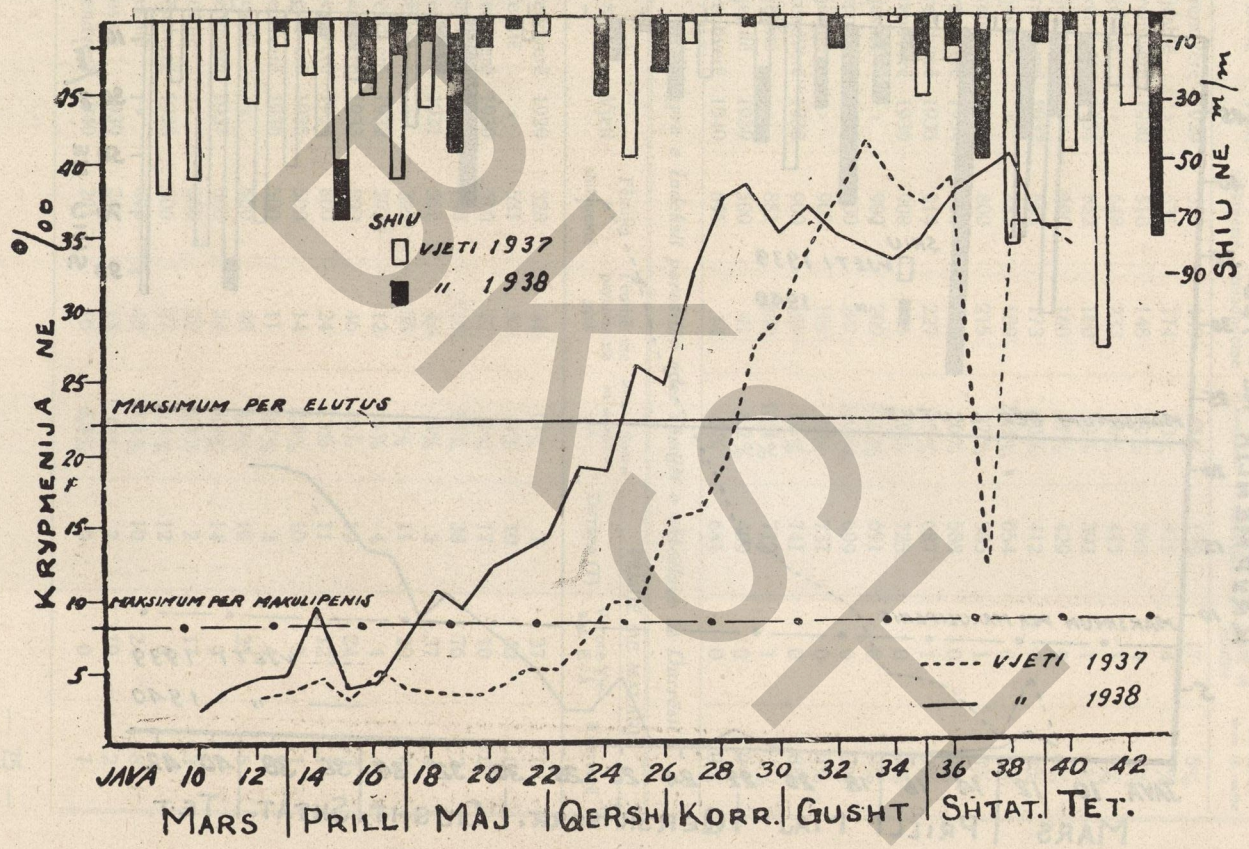

GRAFIKU c)
KRYPUNIJA E GJOLIT TË DURRËSIT

BKSH

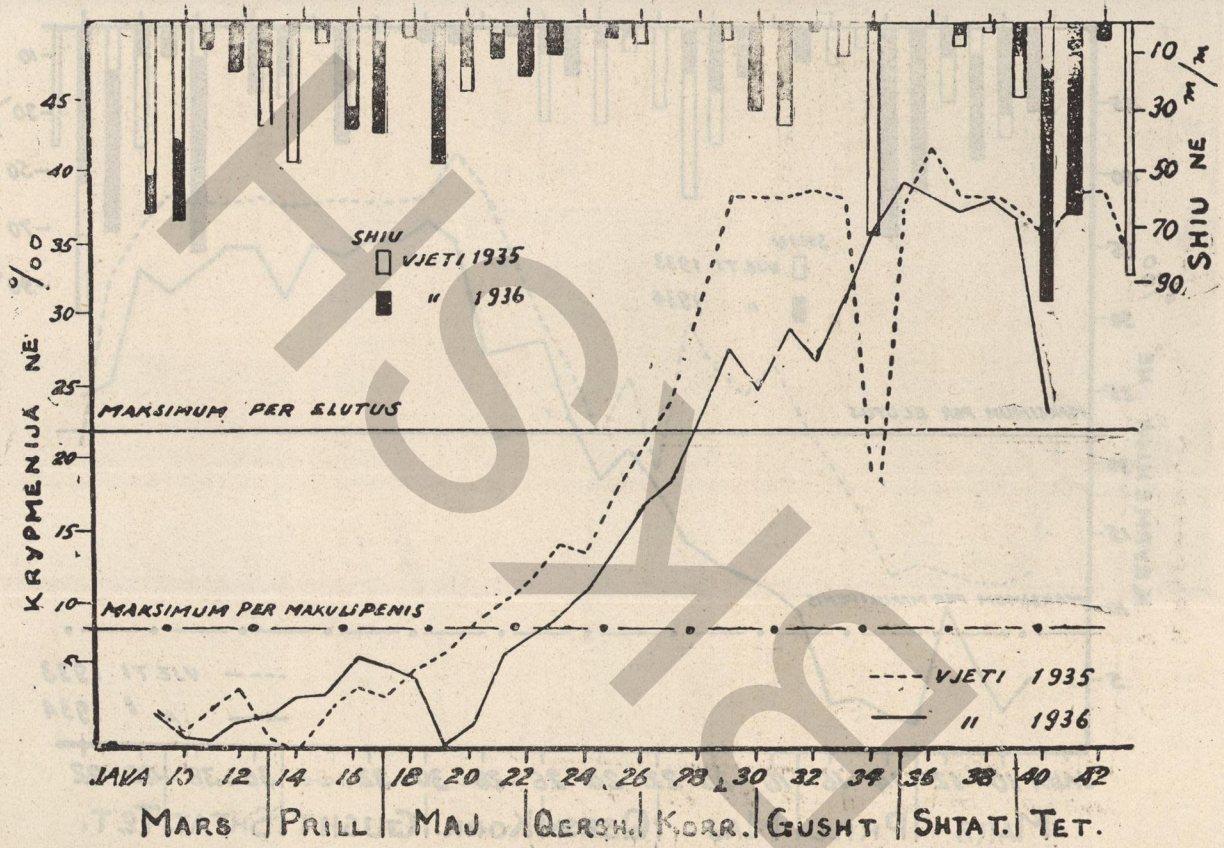

GRAFIKU b)
KRYPUNIJA E GJOLIT TË DURRËSIT

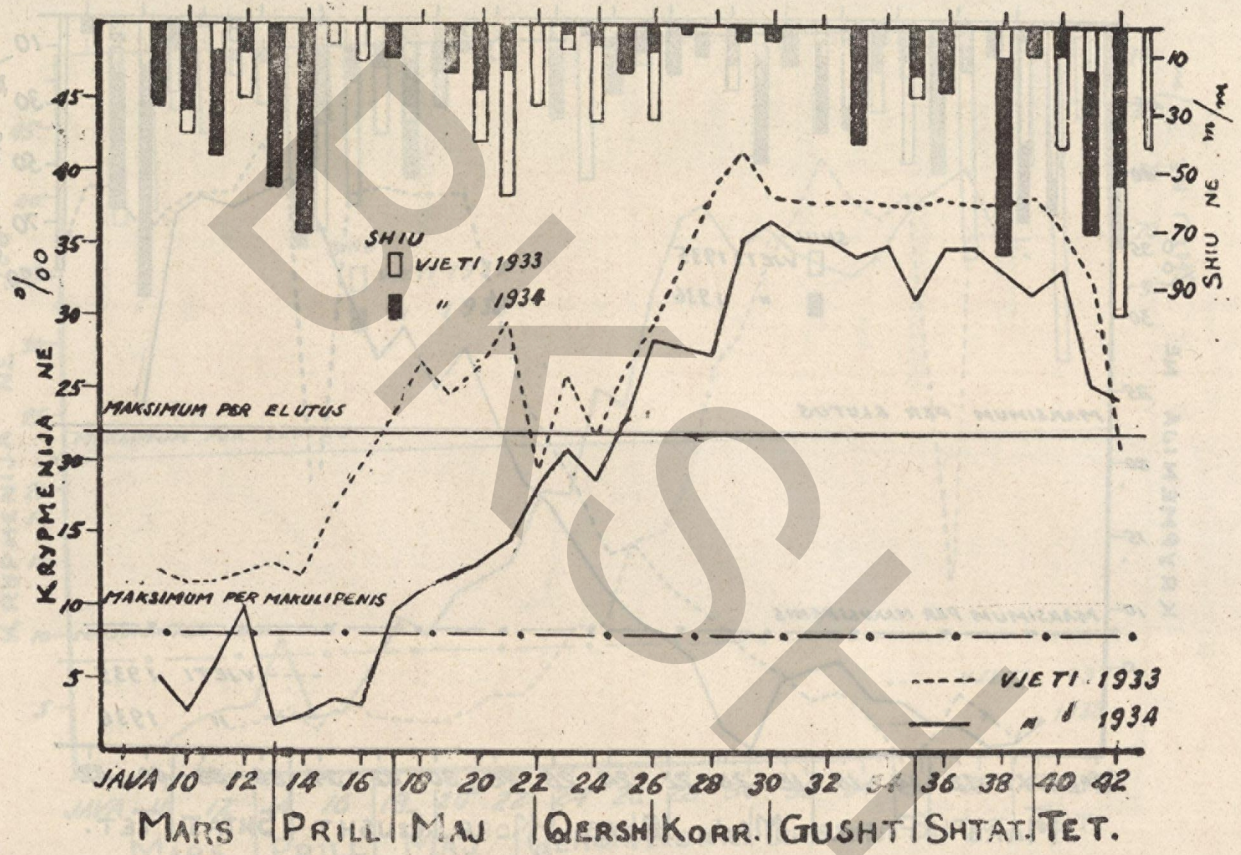

GRAFIKU a)
KRYPUNIJA E GJOLIT TË DURRËSIT

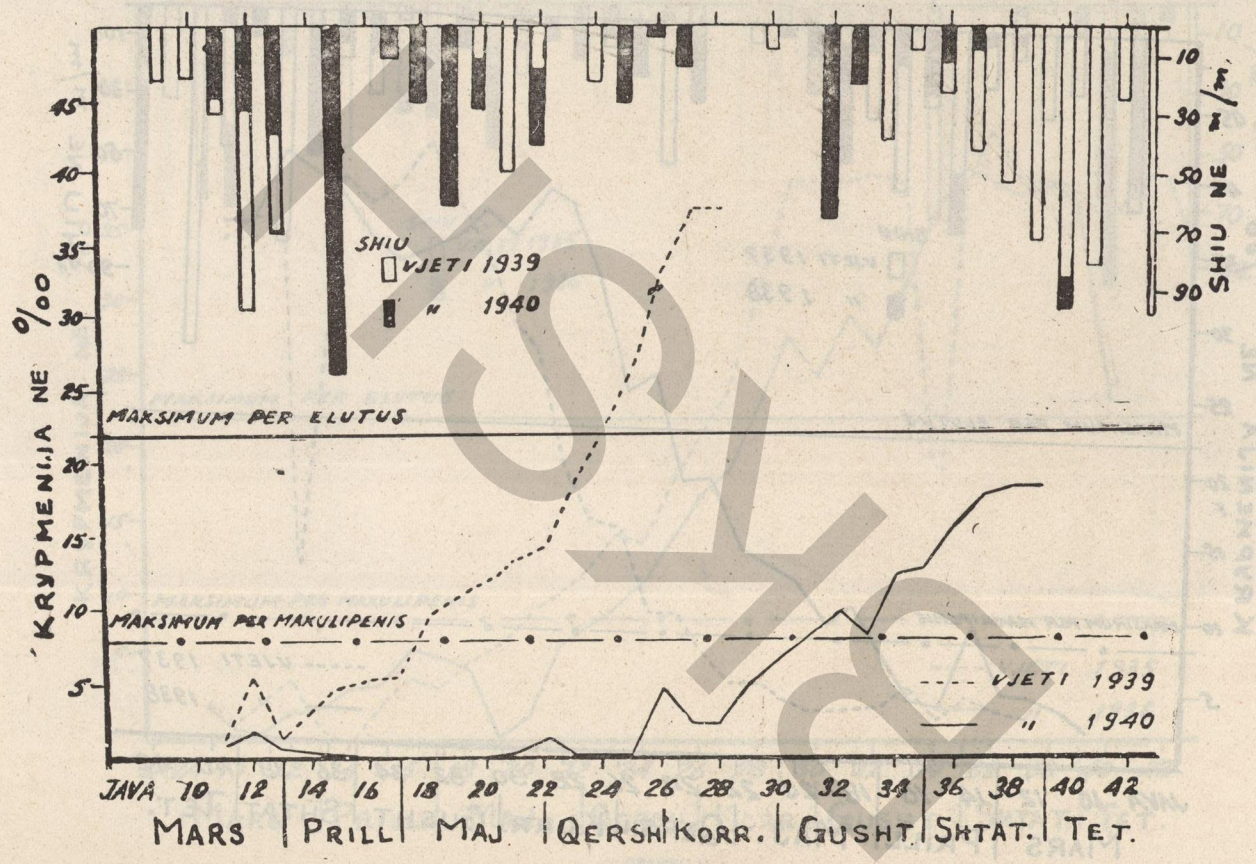

GRAFIKU I
KRYPUNJA E DJDLIT TË DURRËSIT

Pasqyra e Indeksit Splenik nder fëmijët e shkollave të Tiranës

Stina	Vjeti	Fëmijët e shikjuemë	Fëmijë me shpnetkë të zmadhueme	Perq. e fëmijëve me shpnetkë të zmadhueme	Fëmijë ma shpnetkë normale	Fëmijë me shpnetkë shum të madhe	Perq. e fëmijëve me shpnetkë shum të madhe
Prendverë	1929	328	149	45%	179	17	5%
Vjeshtë	»	531	174	33%	375	4	1%
Prendverë	1930	510	148	29%	362	4	1%
Vjeshtë	»	648	233	36%	415	1	0%
Prendverë	1931	552	160	29%	392	1	0%
Vjeshtë	»	590	160	27%	429	0	0%
Prendverë	1932	585	173	30%	412	0	0%
Vjeshtë	»	483	189	22,5%	654	0	0%
Prendverë	1933	800	215	27%	585	1	0%
Prendverë	1934	800	212	26%	588	0	0%
Prendverë	1935	914	227	25%	687	1	0%
Prendverë	1936	900	175	19%	725	0	0%
Vjeshtë	»	900	209	23,2%	691	0	0%
Prendverë	1937	900	201	22,3%	699	0	0%
Vjeshtë	»	905	169	19%	737	0	0%
Prendverë	1938	900	159	18%	741	0	0%
Vjeshtë	»	881	109	12,4%	772	1	0,1%
Vjeshtë	1939	500	41	8,2%	459	0	0%
Prendverë	1940	695	14	2%	681	0	0%

Pasqyra e Indeksit parasitâr nder fëmijët e shkollave të Durrësit

Stina	Vjeti	Fëmijët e shikjuemë	Fëmijë me parasita në gjak	Përq. e fëmijëve me parasita në gjak	FËMIJË ME MALARJE		
					Terzana (T)	Verore-Vjesht. E-A.	Kuartanë
Prendverë	1929	328	44	13%	7	37	0
Vjeshtë	»	531	52	9%	10	42	0
Prendverë	1930	510	27	5%	17	10	0
Vjeshtë	»	648	116	18%	38	76	2
Prendverë	1931	552	44	8%	3	37	4
Vjeshtë	»	295	35	6%	11	20	4
Prendverë	1932	292	12	4%	4	4	4
Prendverë	1933	800	46	6%	19	24	3
Prendverë	1934	800	24	3%	11	12	1
Prendverë	1935	500	14	2,8%	10	3	1
Prendverë	1936	500	11	2,2%	2	4	5
Vjeshtë	»	500	48	9,6%	18	25	5
Prendverë	1937	500	24	4,8%	14	9	1
Vjeshtë	»	500	22	4,4%	2	17	3
Prendverë	1938	500	27	5,4%	12	8	7
Vjeshtë	»	493	48	8,5%	10	24	8
Vjeshtë	1939	245	14	6%	2	10	2
Prendverë	1940	201	16	6,3%	9	0	7

BKSH

Për me i paraqitë mâ mirë ndryshimet e indeksit splenik dhe t' atij parasitár, kemi pregatitë grafikën Nr. 18 kû mund të shifet kjartas si ka rá indeksi splenik e me tê, kroniciteti i malarjes në qytetin e Durrësit.

Larvë-mbytësi i shpërdam permbi folenat e qytetit të Durrësit.

	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Sasija e vertit shpërda në litra:	73	96	85	52	52	20,50	58	117,50

Shtesa e fortë e sasisë të ver-it përdorë në vjetin 1940, i detyrohet perdorimit të aeroplanit për shpërdamje për mbi gjolin e Durrësit, për arësyet qi përmendëm sipëri.

Njikohësisht janë bâm këto punime drenazhi të vogël:

VJETI	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Kanale të reja në m.	—	—	796	1534	1796	—	—	—
Mirëmbajte kanale.	—	8221	22162	17689	47357	33326	15831	8555
Mushje gropash etj. në metra kub.	—	22300	3972	222	90	265	—	—

Mushkajat anofelike të zanuna për çdo vjet, po n' ato vende, prej vjetit 1933 deri në vjetin 1940 janë:

VJETI	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Zona e mbrojtun	101	0	0	0	0	0	9	9
Periferia	516	136	301	2985	498	39	136	792

Si u shpjegue sipri, ridukja e mushkajave në qytet në vjetin 1930 i detyrohet shvillimit t' anofeleve në gjolin e Durrësit.

Për me mbrojtë edhe zonën e banjave publike, në vjetin 1938 u zgjanue zona e punimeve antimalarike tue bashkue zonën e veprimeve antilarvale të Durrësit me atë të shkollës bujqësore të Kavajës e me atë të qytetit të Kavajës. Në ketë mënyrë u hap nji lamë punimi e vazhdueshme prej Portës Romana deri në tri kilometra jashtë qytetit të Kavajës, me nji gjanësi prej bregut të detit 4-5 kilometrash në vijë ajëri. Gjatë këtyne tri vjetëve u vazhdue pastrimi i kanaleve, sidomos aj i disa moçalishteve pranë shkollës bujqësore dhe aj i kënetës Karpen, afër qytetit të Kavajës dhe u vertizuen të gjitha folenat anofelike herë mbas here, si mbas programit të caktuem.

Kavaja — Qyteti i Kavajës qe mbajtë nënë shqyrtim prej vjetit 1929 deri në vjetin 1938 për me hetue hovin e infektimit në nji qendër ku nuk kryhej kurrfarë veprimi antilarvuer, për t'a krahasuem, mandej, me qendrat ku zhvillohet nji veprim i tillë.

Pasqyrat e mâ poshtme tregojnë se malarja paraqet nji ndryshim vjetuer, si mbas kushteve ambientare-klimatore.

Prej vjetit 1938, si u tha sypri, filluem punën edhe për mbrojtjen e këtij qyteti. Prej pasqyrave dhe grafikut këtu poshtë mund të vihet re nji prirje kah ulja e indeksit splenik.

Parqyra e Indeksit Splenik ndër fëmijët e Kavajës

Stina	Vjeti	Fëmijët e shikjuemë	Fëmijë me shpnetkë të zmadhueme	Perq. e fëmijëve me shpnetkë të zmadhueme	Fëmijë me shpnetkë normale	Fëmijë me shpnetkë shum të madhe	Perq. e fëmijëve më shpnetkë shum të madhe
Prendverë	1929	256	141	55%	115	8	3%
Vjeshtë	»	371	231	62%	140	23	6%
Prendverë	1930	390	233	57%	167	13	4%
Vjeshtë	»	482	303	62%	189	17	3%
Prendverë	1931	500	270	54%	230	7	1%
Vjeshtë	»	500	263	53%	237	9	2%
Prendverë	1932	490	246	50%	244	6	2%
Prendverë	1933	500	300	60%	200	25	5%
Prendverë	1934	510	258	51%	252	4	1%
Prendverë	1935	610	307	50%	303	3	1%
Prendverë	1936	600	264	44%	336	7	1,3%
Vjeshtë	»	620	365	59%	255	17	2,7%
Prendverë	1937	603	364	60%	239	9	1,5%
Prendverë	1938	603	272	45%	331	1	0,0%
Vjeshtë	»	602	257	42,7%	345	1	0,2%
Vjeshtë	1939	512	134	26,2%	378	3	0,6%
Prendverë	1940	380	137	35,9%	243	2	0,5%

Sypri kemi dhanë indeksin splenik dhe at parasitar prej vjetit 1939 e deri në Prendverën e vjetit 1940. Grafiku Nr. 19 paraqet mâ mirrë shënimet e sipërme.

Pasqyra e Indeksit Parasitar ndër fëmijët e Kavajës

Stina	Vjeti	Nr. i fëmijëve të shikjuemë	Fëmijë me parasitë në gjak	Përqindja e fëmijëve me parasitë ne gjak	FËMIJËT ME MALARJE		
					Terzana (T)	Verore-Vjesht. E-A.	Kuartana
Prendverë	1929	256	50	19,1%	21	27	2
Vjeshtë	»	371	110	11%	24	86	0
Prendverë	1930	390	65	17%	48	17	0
Vjeshtë	»	492	59	14%	41	18	0
Prendverë	1031	500	38	8%	2	26	10
Vjeshtë	»	250	26	10%	4	14	8
Prendverë	1932	500	17	7%	2	10	5
Prendverë	1933	510	92	18%	48	42	2
Prendverë	1934	500	16	3%	12	2	2
Prendverë	1935	500	10	2%	3	6	1
Prendverë	1936	500	39	7,8%	6	28	5
Vjeshtë	»	500	98	19,6%	37	56	5
Prendverë	1937	500	80	16%	22	34	24
Prendverë	1938	500	56	11,2%	21	22	13
Vjeshtë	»	500	40	8%	8	29	3
Vjeshtë	1939	250	28	11,2%	10	16	2
Prendverë	1940	190	16	8,4%	4	2	10

BKSH

III. ELBASANI

Qyteti i Elbasanit âsht mjaft malarik. Në vjetin 1930 p. sh. âsht vrejtë se të tri katërtat e fëmijëve të shkollave vuejshin vazhdimisht prej malarjet. Po në ket vjet u fillue hedhja e «vert de Paris».

Burimet ma kryesore të mushkajave anofelike në ket qytet janë: Lumi i Shkumbinit dhe proji i Zaranikës, sistemi i pa mjaftueshëm dhe i keq ndërtuem i ujisjes e disa moçalishte dhe orizore. Në vjetin 1931 u ndalue mjellja e orizit per nji rreze katër kilometrash prej qytetit. Në vjetin 1937 u drejtue dhe u përmirësue kanali i ujisjes dhe u shtue hedhja e «vert de Paris». Po me gjithë kujdesinë e pasun, endemia malarike nuk ka mujtë me i ndie rrjedhtimet bamirse të këtij luftimi, sepsé problemi del mjaft i vështirë nga shkaku i natyrës së foleve anofelike të shumta të cilat shtrihen në hapësina të mëdheja si: Lumi i Shkumbinit, proji i Zaranikës e shum kanale e këneta tjera e sidomos orizoret e numerta dhe tokët e tjera të ujisuna keq, të gjitha folena pranë qendrës së banueme. (Shif fotografin nr. 4: *Lumi Shkumbin në Verë).*

Sasija e vert-it q' âsht përdorë për sejcilin vjet, përmblidhet në pasqyrën që vijon:

Sasija e vert-it të përdorun

VJETI	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Sasija e vertit në lit.	311	101	81	106	87	80	87	37

Për bonifikime të vogla janë krye këto punime:

VJETI	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Kanale të reja në metra:	275	226	1517	1500	—	7564	9352	—
Kanale të pastruem:	147	13045	17380	16400	—	—	—	8278
Mushje, m. kub.	—	550	96	—	—	—	—	—

Kaptimi i rregullt i mushkajave anofelike:

VJETI	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Zona e mproj.	5557	2522	1942	1747	762	868	1491	342
Kontroli	18243	76363	14057	7277	8851	12358	2635	1318

BKSH

Pasqyra e Indeksit Splenik ndër fëmijët e Elbasanit

Stina	Vjeti	Fëmijët e shikjuemë	Fëmijë me shpnetkë të zmadhueme	Përq. e fëmijëve me shpnetkë të zmadhueme	Fëmijë me shpnetkë të zmadhue	Fëmijë me shpnetkë shum të normale	Përq. me shpnetkë shum të madhe
Vjeshtë	1929	742	449	67%	243	83	11%
Prendverë	1930	749	501	67%	248	30	4%
Vjeshtë	»	796	580	73%	216	22	3%
Prendverë	1931	903	555	61%	348	26	3%
Vjeshtë	»	837	489	60%	340	34	5%
Prendverë	1932	850	519	61%	331	9	1%
Vjeshtë	»	1000	504	50%	496	8	1%
Prendverë	1933	1000	533	53%	467	8	1%
Prendverë	1934	1000	485	48%	515	2	0%
Prendverë	1935	1000	485	58,5%	415	3	0,3%
Prendverë	1936	1000	482	48,2%	518	3	0,3%
Vjeshtë	»	1000	486	48,6%	514	3	0,3%
Prendverë	1937	1000	413	41,3%	587	2	0,2%
Vjeshtë	»	1000	465	46,5%	535	4	0,4%
Prendverë	1938	1000	459	45,9%	541	3	0,3%
Vjeshtë	»	1000	471	47,1%	529	4	0,4%
Vjeshtë	1939	546	287	52,6%	259	8	1,5%
Prendverë	1940	267	116	43,4%	151	4	1,5%

Pasqyra e indeksit parasitâr nder fëmijët e Elbasanit

Stina	Vjeti	Nr. i fëmijëve të shikjuemë	Fëmijë me parasitë në gjak	Përqindja e fëmijve me parasitë në gjak	FËMIJËT ME MALARJE		
					Terzanë (T)	Verore-Vjesht. E - A.	Kuartanë
Vjeshtë	1929	742	187	25%	53	132	2
Prendverë	1930	749	76	10%	53	23	0
Vjeshtë	»	796	174	22%	42	121	11
Prendverë	1931	903	84	9%	12	55	17
Vjeshtë	»	418	81	19%	12	66	3
Prendverë	1932	425	28	7%	7	19	2
Prendverë	1933	1000	215	21,5%	114	99	2
Prendverë	1934	1000	111	11%	77	28	6
Prendverë	1935	500	27	5,4%	18	6	3
Prendverë	1936	500	24	4,8%	12	9	3
Vjeshtë	»	500	66	13,2%	7	48	11
Prendverë	1937	500	31	6,2%	10	13	8
Vjeshtë	»	500	72	14,4%	30	28	14
Prendverë	1938	500	47	9,4%	23	16	8
Vjeshtë	»	500	174	38,8%	137	29	8
Vjeshtë	1939	257	99	38,5%	40	47	12
Prendverë	1940	130	60	46,1%	24	28	8

Shifrat e sipërme paraqiten sintetikisht në grafikun Nr. 20.

IV. — SHKODRA

Asht vrejtë se përpara se të fillohej puna në vjetin 1932, gjysa e fëmijëve të shkollave në Shkodër vuejshin nga malarja kronike. Burimi i vetëm ma me randësí âsht moçali i gjanë që shtrihet në pjesën e ulët të këtij qyteti, sipërfaqja e të cilit përfshinë, kah mbarimi i Verës, afër gjashtë kilometra katrore. Tue qenë se problemi i bonifikimit paraqiste vështirsina të mëdheja me shpenzime të forta, qemë shtrëngue me e kufizuem punën në shpërdamjen e përjavëshme të «vert de Paris». Për këtë qëllim âsht përdorë nji qyryk i posaçëm që shkakton nji rê të madhe pluhëni, i cili i bartun prej erës, shkon e bjen larg mbi moçalishte, tue mbytë larvat e mushkajave në nji syperfaqe të gjanë. Lëshuemë n'ujë edhe peshq «gambusia» të cilët në këtë ambient të favorshëm janë shtue shum dhe na kanë ndihmue në luftën antilarvore. (Shif dy fotografina Nr. 5 e Nr. 6: *(Mënyra e vertëzimit në Shkodër).*

Vert-i q'asht përdorë për vjet në këtë qytet mbrrin në sasinat e shënueme ma poshtë:

Sasija e vjetore e larvë-mbytësit të perdorun

VJETI	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Verti-t në litra	33	648	443	444	370	347	269	256

Konsumi i naltë i vertit në Shkodër vjen prej përdorimit të gjyrkut për shpërndamje dhe prej hapësinës së madhe të folenave.

Kaptimt i anofeleve në Shkodër

VJETI	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Zona e mbrojtuna	869	563	1074	166	148	152	53	?
Kontroli	16.613	15.498	8.804	8.667	5.674	10.572	8.030	?

Me këto masa shifet kjartazi se janë pakësuem si mushkajat ashtu edhe malarja, si bjen në sy prej indeksit splenik dhe parasitar në grafikun këtu poshtë:

Fot. N. 5-6

MËNYRA E VERTËZIMIT NË LIQENIN E SHKODRËS

Fot. N. 7

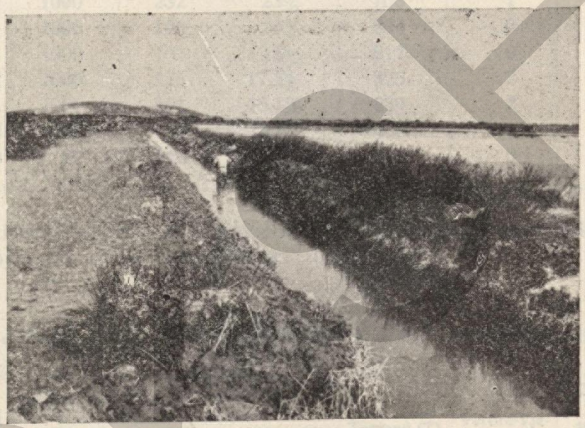

NJI KANAL DRENIMI NË VLONË

Fot. N. 8

MËNYRA E MBUSHJES SË KËNETAVE NË VLONË

PROF

Pasqyra e Indeksit Splenik nder Fëmijët e shkollave të Shkodrës

Stina	Vjeti	Fëmijët e shikjuemë	Fëmijë me shpnetkë të zmadhueme	Perq. e fëmijëve me shpnetkë të zmadhueme	Fëmijë me shpnetkë normale	Fëmijë me shpnetkë shum të madhe	Perq. e fëmijëve me shpnetkë shum të madhe
Vjeshtë	1930	1110	418	38%	692	17	2%
Vjeshtë	1931	1000	287	29%	713	11	1%
Prendverë	1932	1000	482	49%	518	27	3%
Vjeshtë	»	1023	382	38%	641	18	2%
Prendverë	1933	1000	411	41%	589	16	2%
Vjeshtë	»	1000	386	39%	614	18	2%
Prendverë	1934	1000	364	36%	636	8	1%
Prendverë	1935	1000	248	25%	752	3	0%
Prendverë	1936	1000	232	23%	768	1	0%
Vjeshtë	»	1000	196	20%	804	0	0%
Prendverë	1937	1000	183	18%	817	0	0%
Prendverë	1938	1000	175	17,5%	825	2	0%
Vjeshtë	»	1000	161	16,1%	839	2	0,2%
Vjeshtë	1939	1000	68	12,6%	468	1	0%
Veshtë	1940	92	110	18,7%	475	0	0%

Mungon indeksi splenik dhe parasitar për Prendverën e vjetit 1940, mbasi shkollat ishin mbyllë për shkak lufte. (Shif grafikun Nr. 21)

Pasqyra e Indeksit Parasitar ndër fëmijët e shkollave të Shkodrës

Stina	Vjeti	Nr. i fëmijëve të shikjuemë	Fëmijë me parasitë në gjak	Përqindja e fëmijëve me parasitë ne gjak	FËMIJËT ME MALARJE		
					Terzanë (T)	Verore-Vjesht. E-A.	Kuartanë
Vjeshtë	1930	1100	36	7%	41	40	5
Vjeshtë	1931	500	34	7%	4	22	8
Prendverë	1932	333	12	4%	4	8	0
Prendverë	1933	960	39	4%	11	13	15
Vjeshtë	»	1000	60	6%	38	11	11
Prendverë	1934	1000	31	3%	24	6	1
Prendverë	1935	500	22	4.4%	8	4	10
Prendverë	1936	500	20	4%	10	7	3
Vjeshtë	»	500	18	3.6%	2	11	5
Prendverë	1937	500	14	2.8%	3	5	6
Prendverë	1938	500	46	9.2%	18	12	16
Vjeshtë	»	500	45	9%	7	32	6
Vjeshtë	1939	280	18	6.4%	9	8	1
Vjeshtë	1940	208	16	7.6%	6	9	1

BKSH

V. — VLONA

Puna antimalarike në këtë qytet ka fillue në vjetin 1933. Vlona âsht njena prej qyteteve ma malarike të Shqipnisë. Shkaku i çvillimit të mushkajave anofelike në këtë vend janë: moçalishtet e gjana që shtrihen ndërmjet detit dhe qytetit. Puna e jonë ndër vjetët e para ka qenë: çelja e kanaleve ndër moçale në mënyrë që uji përmbi sypërfaqen e ujit të rridhte në detë, dhe moçalishtet me ujë nënë livelin e detit të mbusheshin vjet për vjet me ranë, deri sa t'u plotësonte mbushja. Me këtë mënyrë pakësohej vjet për vjet zona e rrezikshme, ndërsa zbritte sasija e ujit ndër moçalishte, tue e bâm, kështu, ma të lehtë vertëzimin e tyne. (Shif fotografinat nr. 7 dhe nr. 8 *ku tregohet nji kanal drenimi dhe mënyra e mbushjes).*

Në vjetin 1940 Zyra e Bonifikimeve shtiu, përpara stinës të zhvillimit anofelik, dy pompa për thamjen e këtyne moçalishteve, tue u kujdesue ajo vetë me hapë kanalet e nevojshme për këtë qëllim. (Shif fotografin nr. 8 *ku duken pompat në punë).*

Fatkeqësisht shinat e tepërta nuk lejuen me pasë përfundimet e dishrueme kështu që me gjithë vullndetin e mirë për me vertizue ujnat e mbetuna, nuk qe e mundun me e ndaluem zhvillimin e nji numri të madh larvash anofelike.

Sasija e vertit q'âsht shpërnda përmbi folenat e qytetit të Vlonës

VJETI	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Verti-t në litra	112	159	132	147	93	39	78	31

Deri në vjetin 1937 janë mbushë me ranë moçale për metra kub 49.717 dhe janë hapë 9.014 metra kanale për drenimin e ujit sypri livelit të detit. Ndër vjetët 1938–1939 âsht vazhdue programi i ynë për mbushje të moçalishteve me ranë tue luejtë 14.300 metra kub ranë.

Kaptimt i anofeleve në Vlonë

VJETI	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Zona e mbrojtun	1091	629	1079	1654	193	159	599	3.602
Periferia	1855	3727	1522	5379	928	325	1434	4.005

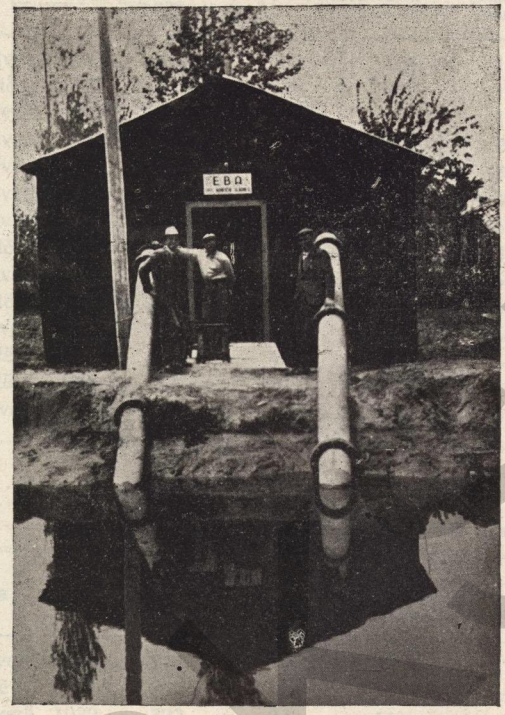

Fot. N. 9

POMPA, INSTALUE PREJ SHOQNISË E. B. A. NË PUNË, PËR TËRHEQJEN E UJIT TË KËNETAVE PREJ KANALIT NË DETË

Fot. N. 10

SHTRATI I LUMIT OSUM

BROUILLON

Parqyra e Indeksit Splenik ndër fëmijët e shkollave të Vlonës

Stina	Vjeti	Fëmijët e shikjuemë	Fëmijë me shpnetkë të zmadhueme	Perq. e fëmijëve me shpnetkë të zmadhueme	Fëmijë me shpnetkë normale	Fëmijë me shpnetkë shum të madhe	Perq. e fëmijëve me shpnetkë shum të madhe
Prendverë	1931	710	607	85%	103	74	10%
Vjeshtë	»	717	576	81%	141	111	16%
Prendverë	1932	644	521	80%	123	49	8%
Prendverë	1933	875	601	69%	274	57	7%
Prendverë	1934	915	548	60%	367	11	1%
Prendverë	1935	1000	546	55%	454	10	1%
Prendverë	1936	1000	498	49.8%	502	4	0%
Vjeshtë	»	1000	620	62%	380	10	1%
Prendverë	1937	1000	497	49.7%	503	7	0.7%
Vjeshtë	»	1000	523	52.3%	477	9	0.9%
Prendverë	1938	1000	481	48.1%	519	1	0,1%
Vjeshtë	»	1000	475	47.5%	525	2	0,2%
Vjeshtë	1939	527	198	37.6%	329	5	1%
Prendverë	1940	700	229	47%	371	6	0,7%

Pasqyra e indeksit parasitár nder fëmijët e shkollave të Vlonës

Stina	Vjeti	Nr. i fëmijëve të shikjuemë	Fëmijë me parasitë në gjak	Përqindje e fëmijve me parasitë në gjak	FËMIJËT ME MALARJE		
					Terzanë (T)	Verore-Vjesht. E - A.	Kuartanë
Prendverë	1931	710	219	31%	17	174	28
Vjeshtë	»	359	61	17%	5	47	9
Prendverë	1932	322	34	11%	7	21	6
Prendverë	1933	875	108	12%	65	26	17
Prendverë	1934	915	64	7%	49	11	4
Prendverë	1935	500	36	7%	27	5	4
Prendverë	1936	500	33	6,6%	27	6	0
Vjeshtë	»	500	120	24%	15	91	14
Prendverë	1937	500	65	13%	21	33	11
Vjeshtë	»	500	34	6,8%	9	15	10
Prendverë	1938	500	40	8%	13	13	14
Vjeshtë	»	500	57	11%	5	46	6
Vjeshtë	1939	299	11	9,8%	2	8	1
Prendverë	1940	276	18	6,5%	8	6	4

Shif grafikun Nr. 22 me shifrat e Prendverës të çdo vjeti.

BKSH

VI. — BERATI

Luftimi kundra larvave në këtë qytet ká fillue në vjetin 1933. Burim kryesuer i mushkajave janë shtrati i lumit Osum e disa moçalishte, të shkaktueme sidomos prej mënyrës primitive për ujisjen e tokëve, dhe tue qenë se shtrati i lumit âsht i gjanë dhe i rrëpimt, rregullimi i tij paraqet nji problem të pa zhvillueshëm përsa i përket masave të zakonëshme antimalarike. Berati në këtë rasë âsht si nji shembull i vêndeve ku mund të përdoret vetëm vertëzimi si mjet luftimi. (Shif fotografin Nr. 10 – *shtrati i Lumit Osum).*

Mushkajat janë pakësuem, po mjerisht nuk dijmë se sa mushkaja kishte qyteti ndër vjetët e mâ-parshme. Ndër tetë vjetë malarja âsht ulë prej 71% më 1933, në 36% në vjetin 1940.

Për mbrojtjen e qendrës së banueme, luftimi antilarvuer âsht zbatue tue hudhë «vert de Paris» mbi folenat anofelike që janë, si thamë, shtrati i Lumit Osum, disa proje, kanalet e ujisjes e tjera folena natyre të ndryshme. Janë krye edhe bonifikime në shkallë të vogël e, veçanërisht, drenime kënetash e instalime portash irrigimit për rregullimin e ujitjes.

Sasija vjetore e larvëmytësit të përdorun

VJETI	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Sasija e vertit në lit.	146	182	142	168	103	129	78	94

Për bonifikime të vogla janë ba këto punime:

VJETI	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	194
Kanale të reja në metra:	150	250	128	150	140	130	—	—
Kanale të pastruem e:	300	600	230	400	450	430	5189	408
Mushje, m. kub.	250	300	350	300	350	360	—	—

Kaptimi i anofeleve në Berat:

VJETI	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Zona e mproj.	309	387	528	1322	697	906	763	880
Kontroli	3760	6725	20318	20006	25303	24581	3256	9505

Pasqyra e Indeksit Splenik nder fëmijët e shkollave të Beratit

Stina	Vjeti	Fëmijët e shikjuemë	Fëmijë me shpnetkë të zmadhueme	Përq. e fëmijëve me shpnetkë të zmadhueme	Fëmijë ma shpnetkë normale	Fëmijë me shpnetkë shum të madhe	Përq. e fëmijëve me shpnetkë shum të madhe
Vjeshtë	1931	750	552	74%	198	34	5%
Prendverë	1932	740	477	64%	263	11	1%
Prendverë	1933	879	624	71%	255	17	2%
Prendverë	1934	972	516	53%	456	4	0%
Prendverë	1935	1000	399	39,9%	601	1	0,1%
Prendverë	1936	1000	384	38,4%	616	0	0%
Vjeshtë	»	1000	379	37,9%	621	1	0,1%
Prendverë	1937	1000	361	36,1%	639	1	0,1%
Vjeshtë	»	1000	299	29,9%	701	3	0,3%
Prendverë	1938	1000	314	31,4%	686	0	0%
Vjeshtë	»	1000	329	32,9%	671	0	0%
Vjeshtë	1939	497	127	25,6%	370	1	0,2%
Prendverë	1940	126	45	36,3%	81	3	2,5%

Pasqyra e Indeksit parasitár nder fëmijët e shkollave të Beratit

Stina	Vjeti	Fëmijët e shikjuemë	Fëmijë me parasita në gjak	Përq. e fëmijëve me parasita në gjak	FËMIJË ME MALARJE		
					Terzanë (T)	Verore-Vjesht. E-A.	Kuartanë
Vjeshtë	1931	375	144	19%	20	101	23
Prendverë	1932	370	45	12%	8	27	10
Prendverë	1933	879	205	24%	94	107	4
Prendverë	1934	972	78	8%	22	30	26
Prendverë	1935	500	21	4,2%	13	4	4
Prendverë	1936	500	27	5,4%	7	4	16
Vjeshtë	»	500	56	11,2%	18	35	3
Prendverë	1937	500	21	4,2%	7	13	1
Vjeshtë	»	500	54	10,8%	18	25	11
Prendverë	1938	500	32	6,4%	14	11	7
Vjeshtë	»	500	74	14,8%	23	39	12
Vjeshtë	1939	250	40	16%	5	26	9
Prendverë	1940	90	19	21,1%	7	9	3

Këto shifra le të shifen në grafikun Nr. 23.

BKSH

VII. — Dispenserinat antimalarike

Si e theksuem tue bâm fjalë për organizimin shëndetësuer, Drejtorija e Përgjithëshme, tue marrë para syshë se endemia malarike në Shqipní âsht ndër ma të përhapunat, âsht përpjekë jo vetëm me e luftuem methodikisht me anën e veprimit antilarvuer që përshkruem, por âsht kujdesue edhé për kurimin e të sëmutëve. Për këtë qëllim janë hapë ndër qendra ma kryesore dispenserina antimalarike për me e diagnostikue sëmundjen me anë të mikroskopit, me kuruem racjonalisht të sëmuetin dhe me nxjerrë njikohësisht, me ketë mënyrë, nji pasqyrë të përpjestimit të malarjes të vërtetueme gjatë stinëve t'infektimit.

Dispenserinat antimalarike janë çelë ndër këto qendra: *Tiranë, Shkodër, Korçë, Durrës, Kavajë, Elbasan, Berat, Lushnje, Fieri, Vlonë, Pogradec, Porto Edda, Delvinë, Maliq, Lezhe, Kukës dhe Peshkopí,*

Këto dispenserina janë të pajosuna me personel të pregatitun posaçërisht dhe i kanë mjetet e nevojshme për kryemjen e këtij shërbimi, si mikroskop, kininë, etj. Për ma vonë mendohet me çelë edhe qendra punimi antilarvore, si mbâs mundësisë të zgjanimit të veprimit antilarvuer. Për me pregatitë mikroskopistat e nevojshëm, kjo Drejtori, në bashkëpunim me Institutin e Malariologisë «Ettore Marchiafava», ka dërgue pranë laboratorit të këtij Instituti infermjerë dhe infermiere për me ndjekë kurse të posaçme për me bamë diagnostikimin mikroskopik të malarjes, dhe me marrë njoftime të përgjithëshme përmbi methodat e luftimit kundra saj.

TIRANA

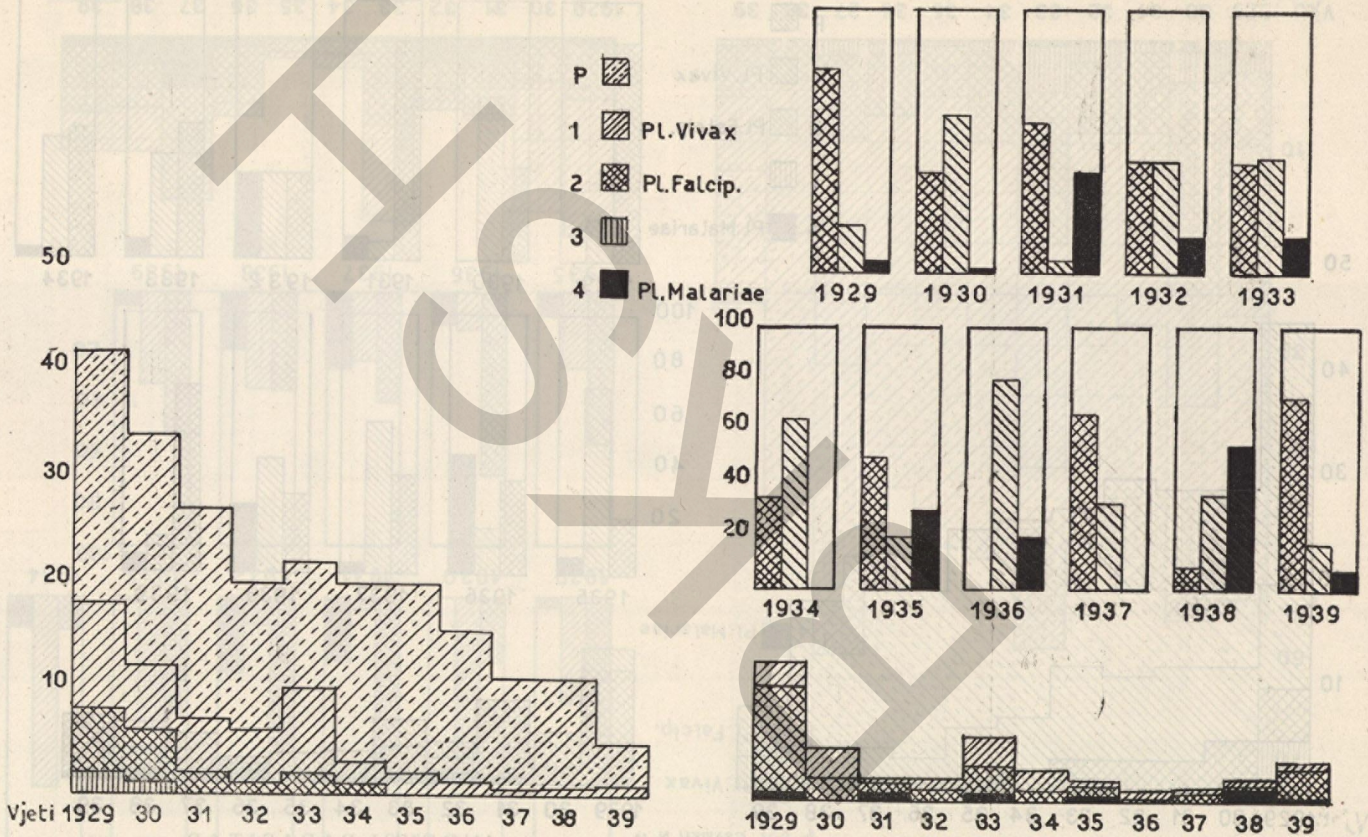

INDEKSI SPLENIK

GRAFIKU N. 17

INDEKSI PARASITAR

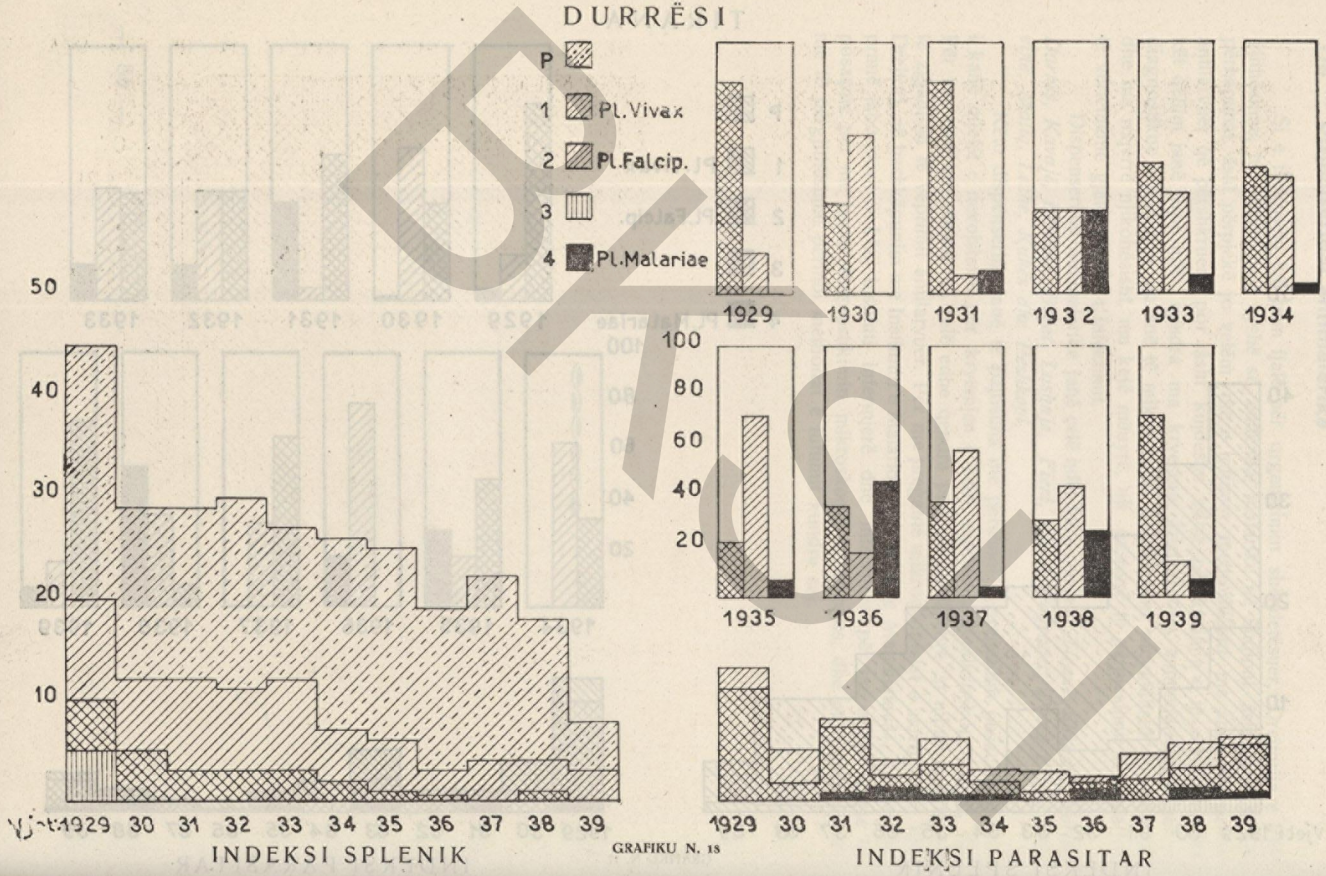

INDEKSI SPLENIK

GRAFIKU N. 18

INDEKSI PARASITAR

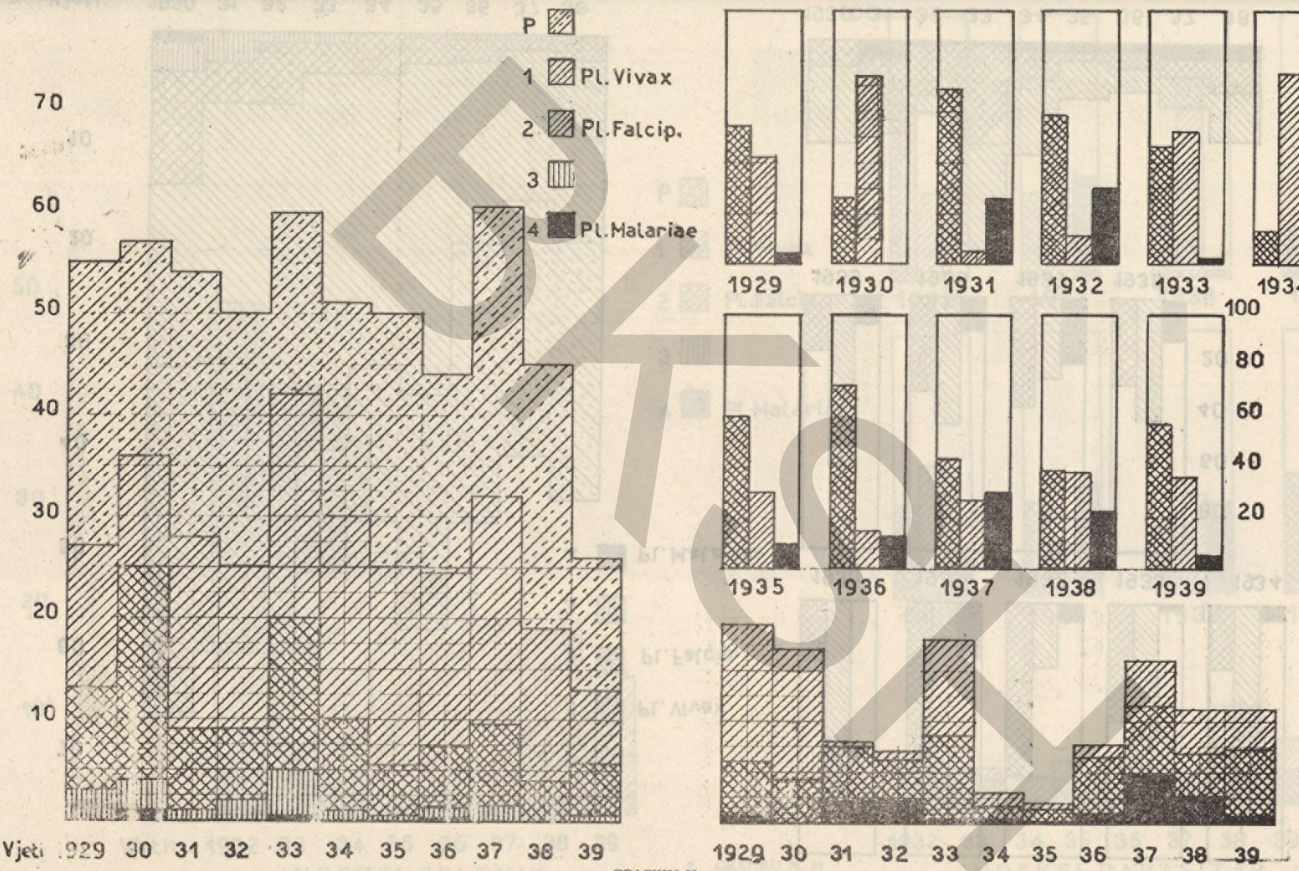

INDEKSI PARASITAR

GRAFIKU N. 19

INDEKSI SPLENIK

ELBASANI

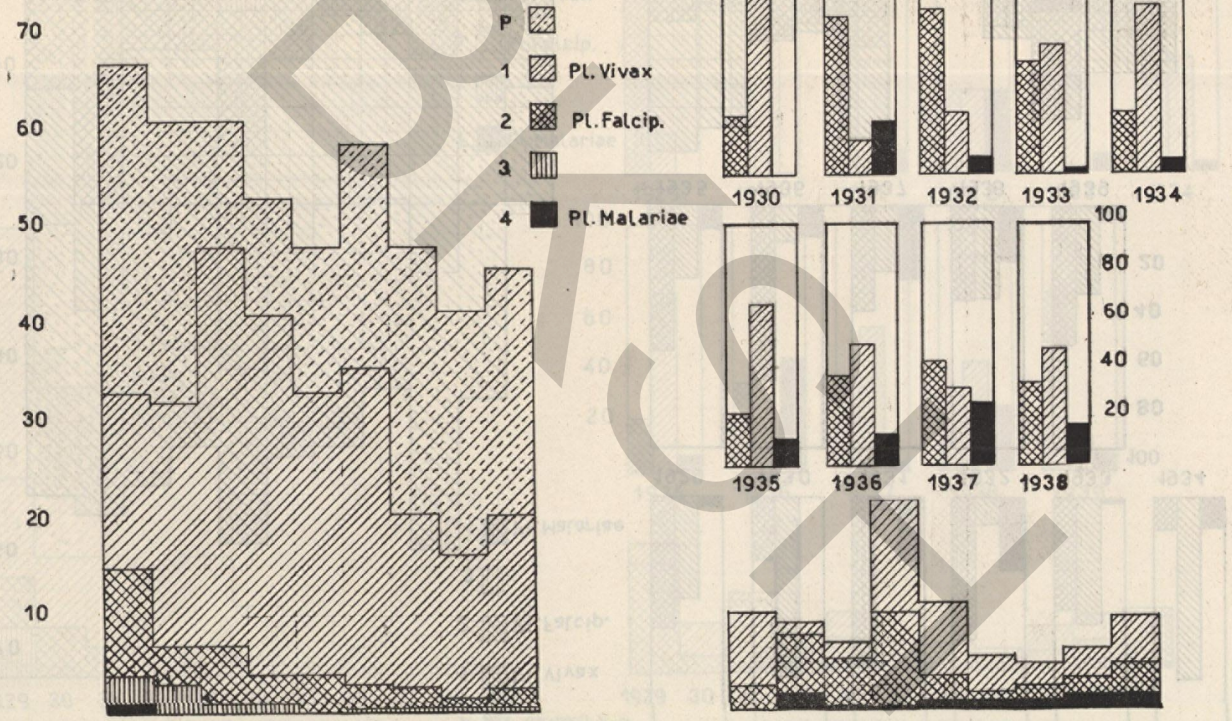

INDEKSI SPLENIK

GRAFIKU N. 20

INDEKSI PARASITAR

BSH

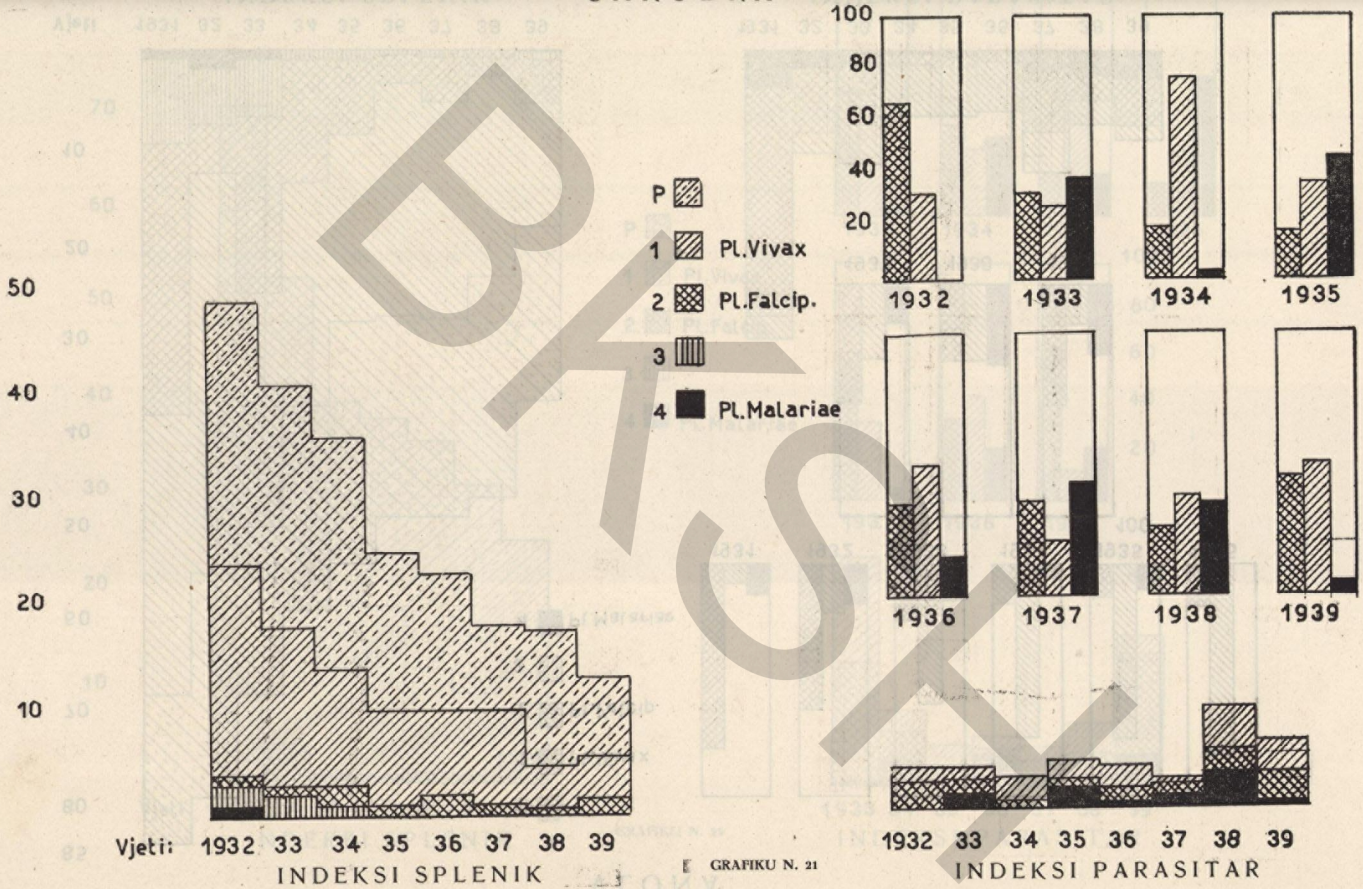

INDEKSI SPLENIK

E GRAFIKU N. 21

INDEKSI PARASITAR

BKSH

VLONA

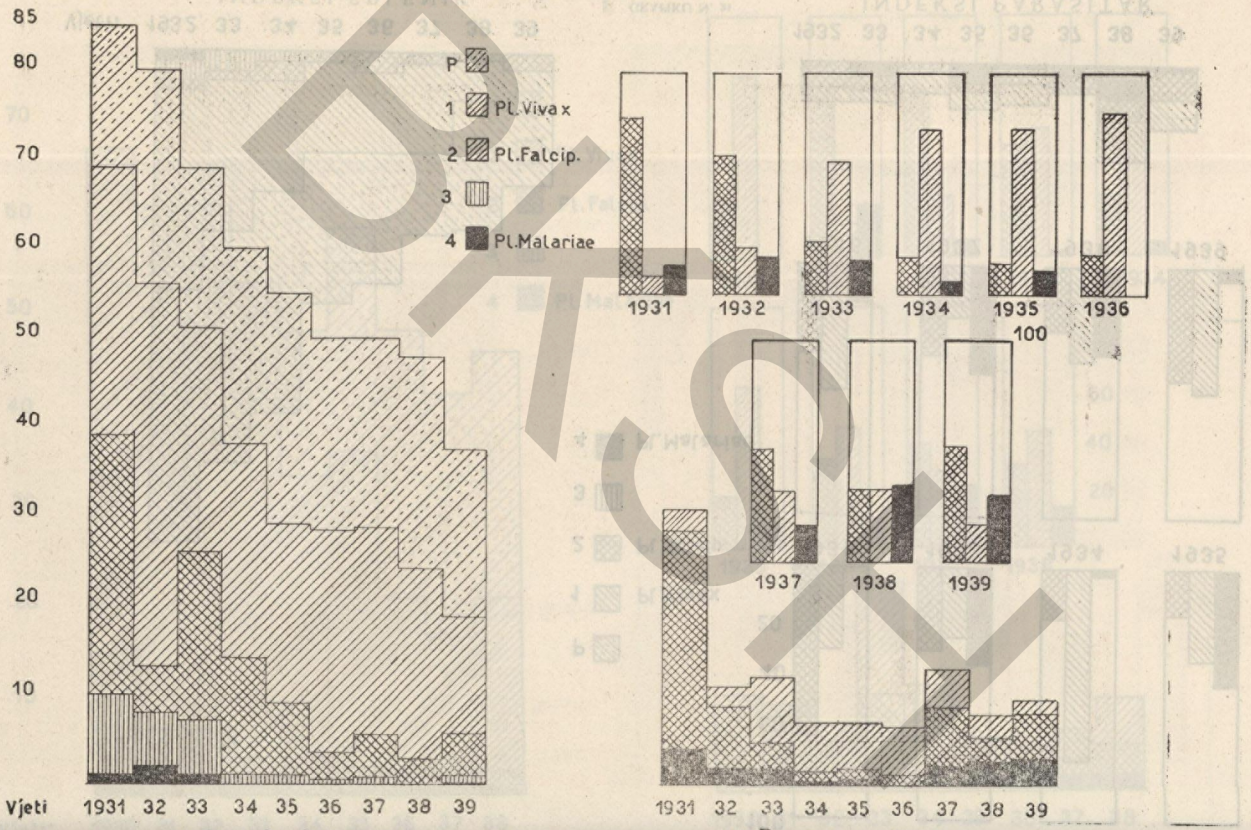

INDEKSI SPLENIK

GRAFIKU N. 22

INDEKSI PARASITAR

BKSH

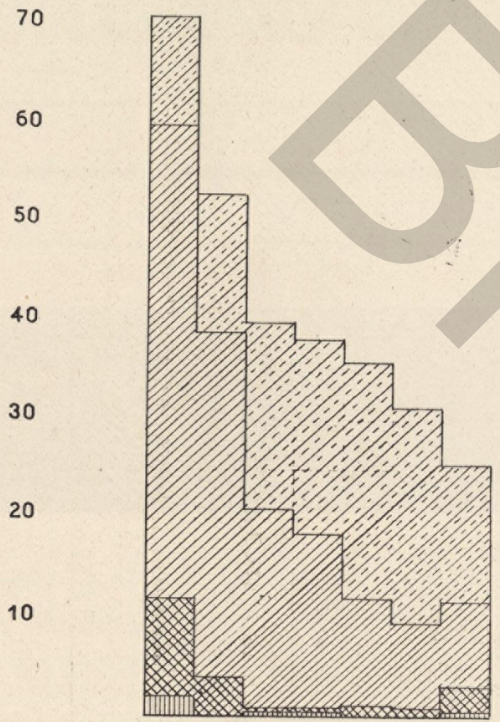

INDEKSI SPLENIK

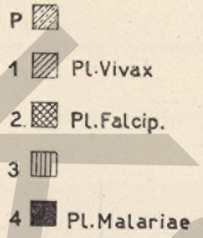

GRAFIKU N. 23

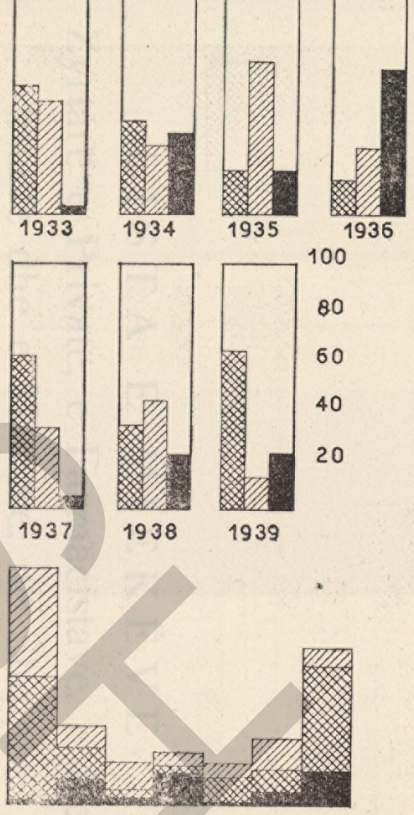

INDEKSI PARASITAR

BKSH

LISTA E MJEKËVE

Zyrtarë e Privatë, e Farmacistave, e Dentistave dhe e Mamive, në Shqipní

———

BKSH

MJEKËT

Nr. rend.	EMNI E MBIEMNI	Vendi ku ka krye mësimet	Specialiteti	CILËSIA
1.	Dr. Jan Basho	Wien	Chirurg e Ginekolog	Drejtor. P. Shëndetsisë
2.	» Anton Ashta	Romë	Patholog e Malariolog	Drej. i Shërb. Anti malarik e Hygienik.
3.	» Sabri Tefiku	Stamboll	Patholog	Drej. i Spitalit Civil. B. Mussolini.
4.	» Ismail Tartari	Romë	Radiolog	Kryet i Shërb. Radiolog i Spitalit.
5.	» Stefan Pano	Athinë	Dermato veneriolog	Kryet. i Shërb. Dermoceltik. Spital.
6.	» Jorgj Jorgoni	Gratz	Pediatër	Kryet. i Shërb. Pediat. i Spitalit.
7.	» Luigj Benussi	Romë	Bakteriolog	Kryet. i Shërbimit Bak. i Spitalit.
8.	» Besim Zyma	Stamboll	Otorinolaring	Oterinolaring. i Spit.
9.	» Kristo Kristidhi	Gratz	Oftalmolog	Oftalmolog i Spitatit.
10.	» Kadri Kërçiku	Gratz	Dermatolog e Sifilolog	Dermatolog i Spitalit.
11.	» Petraq Leka	Romë	Ftisiolog	Ftisiolog i Spitalit.
12.	» Xhanfize Frashëri	Pansilvani	Pediatër	Pediatre i Spitalit.
13.	» Vasil Rako	Athinë	Patholog	Patholog i Spitalit.
14.	» Spiro Çipi	Paris	Psiqiatër e Mjek legist	Psiqiatër e Mjek legist.
15.	» Fejzi Hoxha	Bolognë	Patholog	Patholog i Spitalit.
16.	» Janko Theodosi	Athinë	Patholog	Patholog i Spitalit.
17.	» Katerina Baldini	Bernë	Patholog	Patholog i Spitalit.
18.	» Remzi Fico	Paris	Pediatër	Pediatër i Spitalit.
19.	» Irfan Pustina	Bolognë	Radiolog	Ndihmës Radiolog i Spitalit.
20.	» Gjergj Dako	Romë	Chirurg	Ndihmës Chirurg i Spitalit.
21.	» Stefan Çilka	Sofia	Bakteriolog	Asistent i Lab. Bakte. i Spitalit.
22.	» Mihal Angjeli	Athinë	Mjek i ri	Mjek Stazher Spitalit.
23.	» Jusuf Dashi	Bolognë	» » »	» » »
24.	» Bajram Iljazi	Stamboll	Bakteriolog	Drejt. i Shërb. Antirabik. i Labora. Bakte.
25.	» Shefqet Ndroqi	Paris	Patholog. Malariolog	Asistent në degën Patholog. Spitalit.

BKSH

Nr. rend.	EMNI E MBIEMNI	Vendi ku ka krye mësimet	Specialiteti	CILËSIA
26.	Dr. Hamdi Sulçebe	Gratz	Pediatër	Kryetar i Qendrës Hygien. e Epidemiolog i Shtetit.
27.	» Selaudin Kokona	Lyon	Patholog	Mjek i Bash. Tiranë
28.	» Dhimolea Lluka	Romë	»	» » » »
29.	» Nasi Kajana	»	»	» » » »
30.	» Lush Pogu	Bari	»	Mjek në shërbim të Kryqit Kuq. Tiranë
31.	» Ibrahim Dhrami	Stamboll	Ofthalmolog	» » »
32.	» Selaudin Mborja	Paris	Chirurg	Mjek në shërbim të Ushtrisë Korçë
33.	» Sinan Imami	Paris	Patholog	» Tiranë
34.	» Spiro Treska	Munchen	Chirurg Ginekolog	Mjek privat Tiranë
35.	» Bedri Përmeti	Stamboll	Pediatër	» » »
36.	» Ismet Gega	„	Chirurg	» » »
37.	» Hasan Çoçoli	„	Patholog	» » »
38.	» Mokin Potruli	»	»	» » »
39.	» Hajrulla Harxhi	»	Patholog e Malariog	» » »
40.	» Leonidha Gjini	Paris	Patholog	» » »
41.	» Osman Januzi	Stamboll	Chirurg e Ginekolog	» » »
42.	» Ludovik Kalman	Pragë	Ftisiolog	» » »
43.	» Jacques Hobdari	Athinë	Patholog	» » »
44.	» Qazim Sejdini	Stamboll	»	» » »
45.	» A. Sadedini	»	Chirurg e Ginokolog	» » »
46.	» Asllan Merlika	Bolognë	»	» » »
47.	» Enrik Gurashi	»	Mjek i rì.	» » »
48.	» Syreja Pojani	Stamboll	Patholog	Antar i Kësh. Shtetit
49.	» Fahri Reshidi	»	Chirurg	Mjek privat Tiranë
50.	» Jacques Panteqi	Athinë	Patholog	„ „ „
51.	» Spiro Karajani	»	»	» „ »
52.	» Aleksandër Buda	Stamboll	»	Mjek Bashkije Durrës.
53.	» Dh. Propopullo	Athinë	Patholog	» » »
54.	» Mit Vokopola	»	Nevrolog	Mjek i Spit. Durrës.
55.	» Elena Andruci	»	Patholog	Mjek privat Durrës.
56.	» Enver Sazani	Lyon	Patholog	» » »
57.	» Koço Dede	Athinë	»	Mjek Rural Shijak.
58.	» Abdulla Mehmeti	Stamboll	»	Mjek Bashkije Krujë.
59.	» Kosto Kutulla	Athinë	»	Mjek i Qend. Hygien. Kavajë.
60.	» Mustafa Haliti	Stamboll	»	Mjek Bashkije Kavajë.
61.	» Basri Qadhimi	»	»	Drej. i Spit. Shkodër.

KKSH

Nr. rend.	EMNI E MBIEMNI	Vendi ku ka krye mësimet	Specialiteti	CILËSIA
62.	Dr. Frederik Shiroka	Gratz	Chirug Ginekolog	Kryetár i sekcjon. Chirurg. i Spit. Shkodër.
63.	» Agostin Sheldija	Pisa	Pediatër	Patholog i Spit. Shko.
64.	» Pjetër Prela	Paris	Radiolog	Radiolog i Spitalit.
65.	» Bahri Kopliku	Montpellier	Patholog	Ndih. Patholog i Spit.
66.	» Jorgji Karamitri	Leopoli	»	Mjek i Bashkisë Shko.
67.	» Xhevdet Luloçi	Bolognë	»	» » » »
68.	» Ihsan Korça	Stamboll	»	Mjek Rural në Drisht (Shkodër)
69.	» Sadik Ymeri	»	»	Mjek privat Shkodër.
70.	» Izet Spahija	Romë	»	Mjek Rural Shkodër.
71.	» Gjon Saraçi	Padovë	»	Mjek privat Shkodër.
72.	« Theodor Papavrami	Paris	»	Mjek privat Shkodër.
73.	» Pavlo Pavli	Bari	«	Mjek Rural Lesh.
74.	» Thoma Harito	Bolognë	»	Patholog e Shef i infermierisë në Peshko.
75.	» Xhafer Kooli	Stamboll	»	Patholog e Shef i infermierisë n' Elbasan
76.	» Simon Poppa	Athinë	»	Mjek i Bashk. Elbasan.
77.	« Petraq Poppa	Stamboll	»	Mjek privat Elbasan.
78.	» Fejzi Miraku	Gratz	»	» » »
79.	» Abdurraman Kasimati	Stamboll	»	» » »
80.	» Ferdinando Bunga	Torin	Mjek i rì	» » »
81.	» Stefan Gjoni	Giorgio-Politano	Patholog	Mjek Rural Peqin.
82.	» Lluka Muço	Athinë	»	Patholog e Shef i infermierisë Berat.
83.	» Nikolla Axhistasa	Napoli	»	Mjek i Bashk. Berat.
84.	» Jani Kona	Athinë	»	Mjek privat Berat.
85.	» Nikolla Dushniku	»	Mjek i rì	» » »
86.	» Musa Delvina	Stamboll	Patholog	Mjek i Bashkisë Fier.
87.	» Llambi Gjergo	Bolognë	»	Mjek Rural Fier.
88.	» Mihal Çaushi	Bari	»	Mjek Rural Lushnjë.
89.	» Mihal Gazika	Athinë	»	Mjek i Bashk. Lushnjë.
90.	» Haki Babameto	Stamboll	»	» Rural Mallakastër.
91.	» Vasil Dhimitraj	Athinë	»	Drejtor' i Spit. Vlonë.
92.	» Sezai Agalli	Torin	Ftisiolog	Ftisiolog i Spit. Vlonë
93.	» Ali Mihali	Stamboll	Patholog	Drejtor i Spit. Nevropsiqiatrik Vlonë.
94.	» Xhavit Izeti	Paris	Nevrolog	Mjek nevrolog i Spit. Nevropsiqiatrik Vlonë.
95.	» Pavlo Doga	»	Patholog	Ofiqar shëndet. Vlonë.
96.	« Cazelano Costantini	Romë	»	Mjek i Bashk. Vlonë.
97.	» Shyqri Çupishti	Stamboll	Chirurg	Mjek privat Vlonë.
98.	» Athanas Qirko	Athinë	Patholog	» » »
99.	» Llukan Dhimitri	»	»	» » »
100.	» Hazbi Kuçi	Stamboll	»	» » »

BKSH

Nr. rend.	EMNI E MBIEMNI	Vendi ku ka krye mësimet	Specialiteti	CILËSIA
101.	Dr. Thanas Mari	Bolognë	Patholog	Mjek Rural Himarë
102.	» Nikolla S. Milios	Athinë	»	Mjek privat Himarë
103.	» Aleko Anagnosti	»	»	» » »
104.	» Vasil Laboviti	Gratz	Chirurg	Drejtor Chirurg i Spit. Gjinokastër.
105.	» Tahsin Karagjozi	Insbruk	Patholog	Patholog i Spit. Gjino.
106.	» Kamber Malili	Stamboll	„	Mjek i Bashkisë »
107.	» Beqir Puto	»	„	Mjek Rural Gjinokas.
108.	» Sokrat Vozhori	Athinë	Patholog e Ginekolog	Mjek privat Gjinokas.
109.	« Aleksandër Kalivo-(pulli	»	Patholog	» » »
110.	» Telemak Laboviti	»	»	» » »
111.	» Vasil Janopulli	»	Mjek i rì	» » »
112.	» Musa Ohri	Stamboll	Patholog	Mjek i Bashkís Përmet.
113.	» Kalem Tako		»	Mjek Rural Përmet.
114.	» Luigj Radoja	Bolognë	»	Mjek Rural Këlcyrë.
115.	» Natalia Mirzabeg	Moska	»	Mjekse rurale Frashër.
116.	» Mihal Cane	Athinë	»	Mjek Rural Tepelenë.
117.	» Athanas Grillo	»	»	Mjek i posaçmë Porto Edda
118.	» Mihal Papadhimitri	»	»	Mjek privat Porto Edda
119.	» Jani Melo	»	»	» » » »
120.	» Ali Kumbaro	Stamboll	»	» » » »
121.	» Vasil Theodori	Athinë	»	Mjek Rural Libohovë.
122.	» Gligor Kiçati	„	»	Mjek Rural Poliçan
123.	« Vasil Papavangjeli	»	»	Mjek privat Libohovë.
124.	» Anastas J. Çipa	»	»	» » »
125.	» Ilia Zeri	»	»	» » »
126.	» Aleko I. Zeri	»	»	» » »
127.	» Thoma Kondi	Bolognë	»	» Rural Delvinë.
128.	» Jorgji Nako	Athinë	»	» i Bashkisë Delvin.
129.	» Vasil J. Lezo	»	»	» privat Delvinë.
130.	» Petro Nako	»	»	» » »
131.	» Spiro Vrizopulli	»	»	„ „ „
132.	» Dhimitër Ikonomi	»	»	Mjek Rural Konispol.
133.	» Kristo Deligjorgji	Bolognë	»	» » Kurvelesh.
134.	» Sotir Polena	Munchen	Chirurg e Ginekolog	Drejtor Chirurg i Spit. Korçë.
135.	» Sotir Velo	Athinë	Ofthalmolog	Ofthalmolog. i Spitalit Korçë.
136.	» Aristotel Thoma	»	Dermatolog	Dermatolog i Spitalit Korçë.
137.	» Koço Gliozheni	»	Patholog.	Mjek i Spit. Korçë.
138.	» Ilia Ballauri	»	»	» » »
139.	» Vasil Tomçe	Paris	Mjek i rì	Ndihmës radiolog i Spit. Korçë.

ARSH

Nr. rend.	EMNI E MBIEMNI	Vendi ku ka krye shërbimet	Specialiteti	CILËSIA
140,	Dr. Zydi Tepelena	Firenze	Bakteriolog	Bakteriolog i Spitalit Korçë.
141.	» Nysret Kokobobo	Athinë	Pediatër	Kryetar i Qendrës Hygienike Korçë.
142.	» Hifzi Kasimati	Stamboll	Chirurg e Ginekolog	Ofiqar shëndetësuer pranë Bashkisë Korçë
143.	» Fiqret Babani	Romë	Mjek i rì	Mjek'i Bashkisë Korçë
144.	» Petraq Progri	Stamboll	Patholog	„ „ „ „
145.	» Sali Zavalani	Athinë	„	Mjek privat Korçë.
146.	» Vasil P. Zografi	„	Dermatolog	Mjek privat Korçë.
147.	» Pandeli Gliozheni	Paris	Patholog	„ „ „
148.	» Ymer Dishnica	Lyon	Mjek i rì	„ „ „
149.	» Koço Lubonja	Athinë	„ „	„ „ „
150.	» Aleksandër Kristodulli	Bolognë	Patholog	Mjek privat Korçë.
151.	» Thoma Plasa	Paris	„	Mjek Rural Maliq.
152.	» Reshat Kapështica	Athinë	„	Mjek Rural Bilisht.
153.	» Nikolla Papajani	Belgrad	Patholog e Pediatër	Mjek Rural Leskovik.
154.	» Ali Babali	Bukuresht	Patholog	Mjek privat Kolonjë.
155.	» Filip Papajani	Athinë	„	Mjek i Bash. Pogradec
156.	» Spiro Lito	„	„	Zav. Drejtor Spitalit në Prishtinë.
157.	» Ali Ymer Delialisi	„	„	Mjek i Spit. Prishtin.
158.	» Shan Gjoka	Bolognë	„	Mjek i Spit. Pejë.
159.	» Vangjel Ikonomi	Athinë	„	Mjek i Qendrës Hygienike Pejë.
160.	» Maliq Bekteshi	Sienë	„	Mjek Rural Kërçovë.
161.	» Mitko H. Fundo	Athinë	„	Mjek privat Korçë.
162.	» Gogo Koleka	Zagrep	„	Mjek i Bashkisë Vlonë.
163.	» Zef Pali	Gratz	„	Mjek në lab. Shkodër
164.	» Ndoc Kaçulini	Belgrad	„	Mjek në Spitalin Civil Tiranë

BISHT

FARMACISTAT

Nr. rend.	EMNI E MBIEMNI	Vendi ku ushtron Profesjonin	V Ë R E J T J E
1.	Z. Moisi Poppa	Tiranë	Shef i Sek. Far. pran Drej. P. Sh.
2.	„ Hidajet Ajdini	„	Farmacist i Spit. Civil B. M.
3.	„ Ymer Erebara	„	« Kryq. Kuq. Shqip. Tiranë
4.	„ Fefzi Russi	„	
5.	„ Kostandin S. Ballamaçi	„	
6.	„ Fadil Kotoni	„	
7.	„ Telemak Noçka	„	
8.	„ Vasil Avrami	„	
9.	„ Shundi	„	
10.	„ Faik Tomini	„	
11.	„ Alfred Ashiku	„	
12.	„ Petro Roçi	„	
13.	„ Sadedin Baçe	„	
14.	„ Bilal Turdiu	„	
15.	„ Mysli Kokobobo	„	
16.	„ Xhafer Kokobobo	„	
17.	„ Et' hem Dibra	„	
18.	„ Gaqi Papadhopulli	„	
19.	„ Abdulla Pasholli	„	
20.	„ Ernest Bushati	„	
21.	„ Sokrat Papaj	„	
22.	„ Islam Russi	„	
23.	„ Hasan Mëniku	„	
24.	„ Nush Mikeli	Durrës	
25.	„ Elmas Zeqo-Konjari	„	
26.	„ Sulejman Konjari	„	
27.	„ Andrea Mima	„	
28.	„ Zef Herzegh	„	
29.	„ Sururi Libohova	„	
30.	„ Vladimir Çaku		
31.	„ Athanas Bidoshi	Kavajë	Farm. pran Amb. Bash. Durrës
32.	„ Neki Kaman Haliti	„	
33.	„ Rexhep I. Bajrami	Shijak	
34.	„ Gjeoseppina Pardo	Krujë	
35.	„ Jak Mishon Arditi	Milot	
36.	„ Ndoc Shiku	Shkodër	
37.	„ Pashko Ashiku	„	
38.	„ Daniel Muzali	„	
39.	„ Çento E. Battzi	„	

ISHSH

Nr. rend.	EMNI E MBIEMNI	Vendi ku ushtron Profesjonin	VËREJTJE
40.	Z. Aurelio Ashiku	Shkodër	
41.	„ Anton Jakovi	„	
42.	„ Engjëll Kiri	„	
43.	„ Leon Arditi	„	
44.	„ Agostin Hila	„	
45.	„ Risto Tomiqi	„	
46.	„ Viktor Tomiqi	„	
47.	„ Shyqri Imer Dibra	„	Farm. i Spit. të Shtetit Shkodër
48.	„ Hamza Ramia	Lesh	
49.	„ Kasem Noga	Kukës	
50.	„ Koço Dh. Geçka	Peshkopi	
51.	„ Mehmet Said Pipa	Burrel	
52.	„ Taqi Buda	Elbasan	
53.	„ Mihal Taqi Buda	„	
54.	„ Hasan Misiri	„	
55.	„ Spiro L. Lazri	„	
56.	„ Kol Popa	„	
57.	„ Xhelal E. Dallija	Peqin	
58.	„ Vangjel Haxhistasa	Berat	
59.	„ Anastas Haxhistasa	„	
60.	„ Lluka Papathanas	„	
61.	„ Bahri R. Zeka	„	
62.	„ Vangjel A. Gjata	Roskovec	
63.	„ Mihal I. Zaka	Vajguras (Kuçovë)	
64.	„ Kabuli Fazli	Lushnjë	
65.	„ Koço Papadhopulli	„	
66.	„ Sotir Bitri	Fier	
67.	„ Tom Gjush Gjonaj	„	
68.	„ Pavlo Gushi	„	
69.	„ Sherif Agodushi	Mallakastër	
70.	„ Ferik Dabulla	Skrapar	
71.	„ Jani Zoga	Vlonë	
72.	„ Pavlo Athanas Qirko	„	
73.	„ Rexhep Hito	„	
74.	„ Dhimitër Pinguli	„	
75.	„ Jani Mihaili	„	
76.	„ Hysen Boboçi	„	Farmacist i Spit. Shtetit Vlonë
77.	„ Ilia Joanidhi	„	Farmacist i Spit. Neuropsi. Vlonë
78.	„ Ahbdyl Vehbi Gjoka	Himarë	
79.	„ Myhedin Kokalari	Gjinokastër	
80.	„ Aleks Çeçi	„	
81.	„ Besim Vejsel Gega	„	
82.	„ Petrit Gega	„	
83.	„ Dhimitër S. Papadhopulli	„	
84.	„ Areti Anastasiadhi	Delvinë	

ISH

Nr. rend.	EMNI E MBIEMNI	Vendi ku ushtron Profesjonin	VREJTJE
85.	Z. Jani M. Pantozi	Delvinë	
86.	„ Vasil Stavro Çati	Porto-Edda	
87.	„ Irakli Naum Laqellari	Përmet	
88.	„ Thoma K. Dhimo	Këlcyrë	
89.	„ Mahmut Halit Toto	Libohovë	
90.	„ Lazar K. Sadrica	Tepelenë	
91.	„ Vangjel Dh. Thaka	Konispol	
92.	„ Emilia Dishnica	Korçë	Farmacist i Spit. Shtetit Korçë
93.	„ Ligor K. Skali	„	
94.	„ Thoma P. Shomo	„	
95.	„ Dhimitër Shanozi	„	
96.	„ Kozma Vasil Qiraxhi	„	
97.	„ Jani M. Koçollari	„	
98.	„ Nikolla A. Ballauri	„	
99.	„ Petro G. Cano	„	
100.	„ Daniel Kostandini	„	
101.	„ Nikolla Çekani	„	
102.	„ Vasil A. Melani	Leskovik	
103.	„ Stathi I. Papalilo	Kolonjë	
104.	„ Kristo Stefa	Pogradec	
105.	„ Sokrat Çapi	Bilisht	
106.	„ Ilia Mihal Lubonja	Hoçisht (Bilisht)	
107.	„ Hajdar Vlora	Durrës	

ВКSH

DENTISTAT

Nr. rend.	EMNI E MBIEMNI	Vendi ku shërben	V R E J T J E
1.	Z. Ismet Fahri	Tiranë	
2.	„ Spiro Hobdari	„	
3.	„ Markarian Agop	„	
4.	„ Xhevdet Asllani	„	Dentist i Spit. Ushtarak
5.	„ Hasan Jero	„	
6.	„ A. Bornazian	„	
7.	„ Reshat Kokona	„	
8.	„ Theodota Naçi	„	Dentist për Shkolla
9.	„ Skender Topulli	„	Dentist Qend. Hygienike
10.	„ Athanas Prossi	„	
11.	„ Kleanthi Jovan Prossi	„	
12.	„ Murteza Bega	„	Dent. Spit. C. B. Mussolini
13.	„ Dhimistokli Prossi	Durrës	
14.	„ Atif Lako	„	
15.	„ Munir Dobi	„	
16.	„ Jorgji Vava	„	
17.	„ Mihal Hebe	„	
18.	„ Sheref Verdi	Krue	
19.	„ Rushdi Skenduli	Kavajë	
20.	„ Gjergj Sorra	„	
21.	„ Hasan Kaduku	Shkodër	
22.	„ Ismail Haki Kaduku	„	
23.	„ Prela Matishi	„	
24.	„ Abdyllah Sykniqi	„	
25.	„ Ibrahim Daut Dibra	„	
26.	„ Rifat R. Dibra	„	
27.	„ Ismail Baçej	Elbasan	
28.	„ Qemal Bobrati	„	
29.	„ Armank Mimarbashi	„	
30.	„ Emin Qamili	Berat	
31.	„ Thoma Tanko	Fier	
32.	„ Emanuel Berberiani	Vlonë	
33.	„ Emanuel Asderian	„	
34.	„ Ilia Matatia	„	
35.	„ Gligor Laboviti	Gjinokastër	
36.	„ Xhemal Çuçi	„	
37.	„ Haki Kaman Seldo	„	
38.	„ Petraq Jan-Popel	Permet	
39.	„ Lluka Komnino	„	

ISKSH

Nr. rend.	EMNI E MBIEMNI	Vendi ku shërben	V R E J T J E
40.	Z. Postol Jan Popel	Permet	
41.	„ Andrea Prokop Krisohu	Porto-Edda	
42.	„ Jakup Haxhiu	Libohovë	
43.	„ Kristaq Zografi	Korçë	
44.	„ Dhimitër K. Terzija	„	
45.	„ Ilia M. Fondo	„	
46.	„ Theodor Sotir Maliqi	„	
47.	„ Nikolla Konduli	„	
48.	„ Gaqi L. Qano	„	
49.	„ Jani Germenji	„	
50.	„ Guria K. Buri	„	
51.	„ Sulejman Nazimi	„	
52.	„ Anastas Vangjel Ziko	„	
53.	„ Koço Kondili	„	
54.	„ Kristo Mikerezi	Dardhë (Korçë)	
55.	„ Zija Hysendegas	Pogradec	
56.	„ Thanas Spase	„	
57.	„ Kostantin Saro	Hoçisht (Bilisht)	

BKSH

MAMIT

Nr. rend.	EMNI E MBIEMNI	Vendi ku shërben	VREJTJE
1.	Evgjeni Kënuti	Tiranë	Spit. Civil B. Mussolini
2.	Nazuqe Xheraku	,,	Pranë Ambul. P. F. SH.
3.	Makbule Dizdari	,,	E Bashkisë
4.	Luçije Berisha	,,	,,
5.	Vasiliqi Blakçori	,,	,,
6.	Theodore Guga	,,	Private
7.	Angjeliqi Pepi	Durrës	E Bashkisë
8.	Kaliroj Zerva	,,	,,
9.	Dilbere Deliallisi	Shijak	E Qeverisë
10.	Vasiliqi Sorra	Kavajë	,,
11.	Nadire Arapi	,,	E Bashkisë
12.	Çile Simon Liarja	Shkodër	,,
13.	Dane Gjon Sheldija	,,	,,
14.	Aferdita Shahini	,,	,,
15.	Roza Çela	,,	,,
16.	Marie Akshija	,,	Private
17.	Marie Gjorgji	,,	,,
18.	Zejnepe Dushi	Kukës	E Bashkisë
19.	Saveta Mishto	Elbasan	,,
20.	Irini Janka	,,	,,
21.	Marie Ndoja	Peqin	,,
22.	Olimbije Kosova	Berat	E Qeverisë
23.	Rosalia Xhimitika	Borgo C. Ciano	,,
24.	Erifili Nasi Gera	Fier	,,
25.	Polikseni Pogaçe	,,	E Bashkisë
26.	Muhrije Zajmi	Vlonë	,,
27.	Rina Ismaili	,,	Private
28.	Maria Kristina	,,	,,
29.	Zyhra Kallajxhi	Gjinokastër	E Bashkisë
30.	Urania Noçka	Porto-Edda	,,
31.	Areti Kacimra	Delvinë	,,
32.	Feriniqi Lomka	Permet	,,
33.	Emilia Shahini	Korçë	,,
34.	Lirika Goda	,,	,,
35.	Kaliroj Simo	Tiranë	Private
36.	Maria Dema	Pogradec	E Bashkisë
37.	Evdhoqije Lule	Leskovik	. . . tash më sherbim në Spit. Bruno Mussolini
38.	Lajde Mirdita	Krue	E Qeverisë

SIST

Personel italian i marrun në shërbim me kontratë

MJEKËT

Nr. rend.	EMNI E MBIEMNI	CILËSIA	VENDI
1.	Dr. Simmaco Califano	Me kontratë si Këshilltár Teknik	Tiranë
2.	Prof. Lozzi Venanzio	» » » Primár - Kirurg pranë Spit. Civil	„
3.	» Stefanutti Pietro	» » » Primár-Internist	„
4.	» Fornari Giovanni	» » » Primár-Otolaring.	„
5.	Dr. Ronga Gaetano	» » » Primár-Dermato.	„
6.	Prof. Guerrisi Antonio	» » » Kirurg I	„
7.	Dr. Toffolo Agostino	» » » Drejtor Farmaci.	„
8.	» Martone Renato	» » » Kirurg	„
9.	« Casini Guido	» » » Malariolog	„
10.	» Patelli Emanuele	» » » Bakteriolog	„
11.	» Fioritto Mario	» » » Ofiqár Shëndetë.	„
12.	Prof. Spinelli Antonio	» » » Primár-Kirurg	Vlonë
13.	Dr. Manzotti Mirco	» » » Dermatolog	„
14.	» Giovanni Manconi	» » » Okulist	„
15.	Prof. Cirio Giovanni	» » » Primár-Kirurg	Korçë
16.	Dr. Motrone Luciano	« » » Kirurg	Durrës
17.	» Plescia Tommaso	» » » Ndihmës-Kirurg	Durrës
18.	» Fabozzi Mario	» » » Oftalmolog	Shkodër
19.	» Chiurco Costantino	» » » Ofiqar Shëndetë.	Durrës
20.	» Graziani Gino	» » » » »	Shkodër
21.	» Graziani Nicola	» » » » »	Elbasan
22.	» Boccerani Mario	» » » Mjek Rural	Ersekë
23.	» Capozzi Vito	» » » » »	Burel
24.	» Del Villano Antonio	» » » » »	Shën Pal
25.	» Di Ciccio Raffaele	» » » » »	Krujë
26.	» Di Lorenzo Antimo	» » » » »	Roskovec
27.	» Gradenigo Luigi	» « » » »	Prezë
28.	» Leone Sebastiano	» » » « »	Kavajë
29.	» Lopriore Antonio	» » » » »	Pukë
30.	« Panaro Francesco	» » » » »	Librazhd
31.	» Reale Giuseppe	» » » » »	Dibër
32.	» Schirò Giacomo	» » » » »	Pogradec
33.	» Stangarone Antonio	» » » » »	Mamuras
34.	» Vitale Salvatore	» » » » »	Sevaster
35.	» Tatulli Angelo	» » » » »	Skrapar
36.	» Luigi Magno	» » » » »	Gramsh
37.	» Carnesi Nicolla	» » » » »	Shën Gjergj
38.	» Laerenza Giovanni	» » » » »	Koplik
39.	» Aldo D'Isidoro	» » » » »	Oblik
40.	» Carruso Pietro	» » » » »	Klos
41.	» Vito Minore	» » » » »	Berat

ARKIVI

MAMIT

Nr. rend.	EMNI E MBIEMNI	CILËSIA	VËNDI
1.	Codenotti Lina	Me kontratë si Mamî	Tiranë
2.	Andreani Adele	» » » »	Shkodër
3.	Forti Nella	» » » »	Korçë
4.	Cagnetta Angela	» » » »	Durrës
5.	Manganelli Iris	» » » »	Berat
6.	Callegari Palmira	» » » »	Lushnjë
7.	Braccaioli Rina	» » » »	Peshkopí
8.	Pini Lucila	» » » »	Burrel
9.	Pistilli Amelia	» » » »	Vlonë

Infermjeret Vizituese

Nr. rend.	EMNI E MBIEMNI	CILËSIA	VËNDI
1.	Guadagni Maria Autonietta	Me kontratë si Inferm. vizituese	Korçë
2.	Guidera Giovanna	» » » » »	Tiranë
3.	Guidera Giuseppina	» » » » »	»
4.	Rosetta Valerio	» » » » »	»
5.	Clara Mazantini	» » » » »	»
6.	Saffo Gallesi	» » » » »	»

BKSH

PËRMBAJTJE:

Detyra e jonë . . . . . Faqe 5
Parathanëje . . . . . » 7

PJESA E PARË
LËVIZJA DEMOGRAFIKE

I. Popullsija–Lindjet . . . . . Faqe 13
II. Vdekjet–Vdekje foshnjesh nen-nji vjeçare . . . . . » 14
III. Martesat–Shtimi i Popullsisë . . . . . » 16
IV. Popullsija nder Prefektura . . . . . » 18

PJESA E DYTË
GJENDJA SHËNDETËSORE

I. Buxheti . . . . . Faqe 25
II. Organizimi i Drejtorisë së P. të Shëndetësisë. . . . . » 27
III. Spitalet . . . . . » 30
IV. Laboratorët bakteriologik e kimik, – Ofiqarët shndetësorë. – Qendrat hygienike. – Qendrat e luftimit antimalarik . . . » 30
V. Veprimtarija e Instituteve shëndetësore për periudhën 1933-40 » 32
VI. Të sëmuetit e shtruemë nepër spitale e dispenserina . . . » 34
VII. Çmendina . . . . . » 36
VIII. Veprimet e Shëndetësisë nder Prefektura . . . . . » 37
1. Prefektura e Shkodrës . . . . . » 37
2. » e Tiranës . . . . . » 40
3. » e Durrësit . . . . . » 42
4. » e Korçës . . . . . « 43
5. » e Beratit . . . . . » 46
6. » e Gjinokastrës . . . . . » 49
7. » e Elbasanit. . . . . » 52
8. » e Vlonës . . . . . » 55
9. » e Peshkopisë . . . . . » 58
10. » e Kukësit . . . . . » 61
IX. Permbledhje permbi gjendjen shëndetsore të Prefekturave » 64

PJESA E TRETË
LUFTIMI KUNDRA MALARJES

I. Luftimi kundra malarjes–Methodat e punës . . . . . Faqe 69
II. Tirana . . . . . » 71
III, Durrësi . . . . . » 73

IV. Elbasani . . . . . » 78
V. Shkodra . . . . . » 80
VI. Vlona . . . . . » 82
VII. Berati . . . . . » 84
VIII. Dispenserinat antimalarike . . . . . » 86
LISTA E MJEKVE-e FARMACISTAVE-e DENTISTAVE-e MAMIVE » 87
Mjekët . . . . . » 89
Farmaçistat . . . . . » 94
Dentistat . . . . . » 97
Mamit . . . . . » 99
Personel italian i marrun në shërbim me kontratë . . . . » 101

BKSH

Errata Corrige

Në faqe 3, në vend të «1932–40,» shkon *1933–40.*

Në faqe 54, në titullin e pasqyrës së mbrame, në vend të «prefekturës së Beratit», duhet thanë *Elbasanit.*

Në faqe 63, nder titujt e pasqyrave, në vend të prefekturave të «Peshkopisë e të Elbasanit», duhet thanë *Kukësit.*

Në faqe 70, rradhë e gjashtë, në vend «të vjetit 1931», duhet vû *1936.*

Në faqe 75, në titullin e pasqyrës, në vend të shkollavet të «Tiranës», duhet thanë *Durrësit.*

BKSH

KONTROLLI
1974-1975

AR/141

BKSH

Z
V 97.98

V
1989

BKSH